

Aanen og Annar

**– en komparativ undersøkelse av
personnavnsskikken i kystbyen Kristiansand og
innlandsbyen Hamar 1850-1900**

Stine Albæk Christensen

Masteroppgave i nordisk, særlig norsk, språkvitenskap
Institutt for lingvistiske og nordiske studier
Universitetet i Oslo

Våren 2008

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord	7
1. INNLEDNING	8
1.1. Problemstilling	8
1.2. Hvorfor denne tidsperioden?	8
1.3. Disposisjon	9
2. TEORI, METODE OG MATERIALE	10
2.1. Resultater fra tidligere undersøkelser	10
2.2. Kilder	11
2.2.1. Digitalarkivet og folketellinga av 1900	11
2.2.2. Kildekritikk	11
2.3. Utvalg og avgrensninger	12
2.3.1. Kristiansandsmaterialet	12
2.3.2. Hamar-materialet	13
2.4. Gruppeinndeling	13
2.5. Løpenavn og leksikalske navn	14
2.6. Ulike stavemåter – ulike navn?	14
3. GEOGRAFISKE OG SOSIALE FORHOLD I KRISTIANSAND 1850-1900	15
3.1. Geografiske og historiske forhold	15
3.1.1. Beliggenhet og tilgjengelighet	15
3.1.2. Historie og utvikling	16
3.1.3. Befolkning	17
3.1.4. Næringsveier	17
3.2. Sosiale forhold	19
3.2.1. Byens sosial-geografiske inndeling	19
3.2.2. Bybrannenes innvirkning på bybildet	20
3.2.3. Religiøst liv	22
4. NAVN I KRISTIANSAND 1850-1900	23

4.1. Navnekategorier	24
4.2. Mannsnavn	25
4.2.1. Nordiske navn	30
4.2.1.1. Navn fra sagalitteraturen	30
4.2.1.2. Arvenavn og nylaginger	31
4.2.2. Bibelske navn	32
4.2.2.1. Direkte bibelske navn	32
4.2.2.2. Indirekte bibelske navn	33
4.2.3. Tyske og tyskklingende navn	34
4.2.4. Klassiske og latininspirerte navn	36
4.2.5. Engelske og engelskklingende navn	37
4.2.6. Franske og fransklingende navn	38
4.2.7. Navn fra øvrige språk	38
4.2.8. Andre navn	39
4.3. Kvinnenavn	40
4.3.1. Nordiske navn	45
4.3.1.1. Navn fra sagalitteraturen	45
4.3.1.2. Arvenavn og nylaginger	46
4.3.2. Bibelske navn	47
4.3.2.1. Direkte bibelske navn	47
4.3.2.2. Indirekte bibelske navn	48
4.3.3. Tyske og tyskklingende navn	49
4.3.4. Klassiske og latininspirerte navn	50
4.3.5. Engelske og engelskklingende navn	52
4.3.6. Franske og fransklingende navn	52
4.3.7. Navn fra øvrige språk	53
4.3.8. Andre navn	54
4.3.9. Kvinnenavn avledet av mannsnavn	55
4.4. Kapitteloppsummering	57
4.4.1. Den nordiske navnerenessansen gjenspeilt i navnematerialet fra Kristiansand	58
5. GEOGRAFISKE OG SOSIALE FORHOLD I HAMAR 1850-1900 ...	60
5.1. Geografiske og historiske forhold	60

5.1.1. Beliggenhet og tilgjengelighet	60
5.1.2. Historie og utvikling	61
5.1.3. Befolkning	62
5.1.4. Næringsveier	62
5.2. Sosiale forhold	63
5.2.1. Religiøst liv	63
5.2.2. Politisk liv	64
6. NAVN I HAMAR 1850-1900 – SETT I FORHOLD TIL KRISTIANSAND	65
6.1. Mannsnavn	66
6.1.1. Nordiske navn	70
6.1.1.1. <i>Navn fra sagalitteraturen</i>	70
6.1.1.2. <i>Arvenavn og nylaginger</i>	72
6.1.2. Bibelske navn	73
6.1.2.1. <i>Direkte bibelske navn</i>	73
6.1.2.2. <i>Indirekte bibelske navn</i>	73
6.1.3. Tyske og tyskklingende navn	74
6.1.4. Klassiske og latininspirerte navn	75
6.1.5. Engelske og engelskklingende navn	76
6.1.6. Franske og fransklingende navn	77
6.1.7. Navn fra øvrige språk	78
6.1.8. Andre navn	78
6.2. Kvinnenavn	79
6.2.1. Nordiske navn	84
6.2.1.1. <i>Navn fra sagalitteraturen</i>	84
6.2.1.2. <i>Arvenavn og nylaginger</i>	85
6.2.2. Bibelske navn	86
6.2.2.1. <i>Direkte bibelske navn</i>	86
6.2.2.2. <i>Indirekte bibelske navn</i>	87
6.2.3. Tyske og tyskklingende navn	88
6.2.4. Klassiske og latininspirerte navn	88
6.2.5. Engelske og engelskklingende navn	90
6.2.6. Franske og fransklingende navn	90
6.2.7. Navn fra øvrige språk	91

6.2.8. Andre navn	92
6.2.9. Kvinnenavn avledet av mannsnavn	93
6.3. Kapitteloppsummering	94
6.3.1. Den nordiske navnerenessansen gjenspeilt i navnematerialet fra Hamar	96
7. VARIASJON MELLOM NAVNEMATERIALENE	98
7.1. Regional variasjon i navnekategoriene	98
7.1.1. Mannsnavn	98
7.1.2. Kvinnenavn	99
7.2. Regional variasjon i navneforrådet	100
7.2.1. Navn som bare forekommer i Kristiansandsmaterialet	101
7.2.2. Navn som bare forekommer i Hamar-materialet	102
8. DOBBELT- OG TRIPPELNAV N	104
8.1. Terminologi	104
8.2. Usikre tilfeller	104
8.3. Flernavnsskikken i Norge og Skandinavia	104
8.4. Dobbel- og trippelnavn i Kristiansandsmaterialet	106
8.4.1. Dobbelnavn	106
8.4.2. Trippelnavn	107
8.5. Dobbel- og trippelnavn i Hamar-materialet	107
8.5.1. Dobbelnavn	108
8.5.2. Trippelnavn	108
8.6. Hvordan plasseres navna i en navnerække?	109
8.6.1. Dobbelnavn	109
8.6.2. Trippelnavn	110
8.6.3. Oppsummering	110
8.7. De vanligste navna i en navnekombinasjon	110
8.7,1. Kristiansandsmaterialet	110
8.7.2. Hamar-materialet	112
8.8. Kapitteloppsummering	113
9. KONKLUSJON	115

Litteratur og kilder	116
TILLEGG	118
Navn som bare forekommer i Kristiansandsmaterialet	118
Navn som bare forekommer i Hamar-materialet	120
Navn med høyest forekomst i Kristiansandsmaterialet	121
Navn med høyest forekomst i Hamar-materialet	122
Navn med omtrent samme forekomst i begge materialer	123
SAMMENDRAG	124

FORORD

Personnavn har vært en lidenskap for meg helt siden jeg som fireåring drømte om å hete Cecilie istedet for Stine. Det var likevel en tilfeldighet at jeg endte opp med å ta emnet *Innføring i namnegransking* som rykende fersk student høsten 2003. En heldig tilfeldighet skulle det vise seg, for jeg fikk blod på tann og har aldri siden vært i tvil om hva masteroppgava mi skulle dreie seg om. Fem år har gått og her er den.

Som Kristiansandsjente lå det naturlig for meg at navneskikken i Kristiansand skulle danne grunnlaget for undersøkelsen. Etter noen runder med veileder og atskillige timer i tankeboksen, gikk jeg til slutt inn for en komparativ undersøkelse av forskjellene i navneskikken mellom kyststrøk og innlandsstrøk, og Hamar ble valgt som en passende by å sammenligne med. I nærmere halvannet år har jeg frydet meg over overraskende funn, ledd av komiske navn – og stanget hodet i veggen av frustrasjon ved mer enn én anledning. Men alt i alt har jeg hatt stor glede av arbeidet.

Takk til Kristoffer Kruken for veiledning og alle andre ved Seksjon for namnegransking ved Universitetet i Oslo, som alltid slipper det de har hendene og trer hjelpende til når man trenger det.

Og takk til Line og Ingvil for oppmuntring, formuleringshjelp og hyggelige stunder på arkivsalen i Gaustadalléen.

Oslo, 6. mai 2008

Stine Albæk Christensen

1. INNLEDNING

1.1 PROBLEMSTILLING

Hans Gustav Domingo Olsen og Schalfrath Olsen er født i henholdsvis 1892 og 1896, og er begge sønner av en skipper (men ikke den samme) fra Kristiansand. En rekke undersøkelser har konkludert med at folk bosatt i kystområder raskere tar i bruk ny navneskikk enn de bosatt i innlandet. Det er ikke vanskelig å ta til seg ideen om at handelsbyer ved kysten lå åpnere til for utenlandske impulser, og heller ikke at skipperne i utenlandsfart var blant de første til å ta dem i bruk. Dersom det er noe hold i denne teorien bør vi kunne finne forskjeller i et personnavnmateriale i en kystby versus en innlandsby.

Denne undersøkelsen vil ta sikte på å redegjøre for personnavnskikken i kystbyen Kristiansand og innlandsbyen Hamar i siste halvdel av 1800-tallet, og aller mest på å avdekke eventuelle forskjeller. I all hovedsak vil fokuset være på de *regionale* forskjellene. Navna i materialet er hentet fra flere samfunnsklasser i begge byer, og jeg kommer ikke til å gå noe nærmere inn på forskjellene disse sosiale klassene seg i mellom. Men ettersom Kristiansand har enkelte yrkesgrupper som Hamar ikke har – som nettopp skippere og sjømenn – vil undersøkelsen kanskje også kunne si noe om de *sosiale* forskjellene.

1.2 HVORFOR DENNE TIDSPERIODEN?

Fram til utover på 1700- og 1800-tallet stod oppkallingstradisjonen svært sterkt her i landet, spesielt på landsbygda. De strenge oppkallingsmønstrene førte til stabilitet i navneforekomstene og var, som Kristoffer Kruken uttrykker det: "(...) ei drivkraft til samling av nokre få, veletablerte namn" (Kruken 1982:58). Navnevariasjonen var alstå veldig liten. Men utover 1800-tallet skjer det noe med navnegivninga i Norge. Oppkallingstradisjonene står ikke lenger så sterkt, og stadig flere begynner å ta i bruk nye og annerledes navn, først i

byene og først til jenter. På 1800-tallet ser vi altså en ekspansjon i navneforrådet og følgelig en større navnevariasjon.

Også av andre grunner har jeg valgt å konsentrere meg om perioden 1850-1900. Det passer bra med hensyn til kildene, folketellinga av 1900. Disse fem tiårene representerer også en veldig spennende periode for landet vårt. I disse årene ser vi en ekspansjon av industrien, innføringa av parlamentarismen starter og tankene om et selvstendig Norge begynner for alvor å bre om seg på slutten av århundret. Det er en tid for politisk oppvåkning, kulturell bevissthet og framgang.

En annen ting som gjør denne perioden interessant i en navneforskers øyne, er at det vi kaller den nordiske navnerenessansen inntreffer her. Som et resultat av den foregående nasjonalromantikken, norske oversettelser av Snorres kongesagaer og annen norrøn litteratur og en ny bevissthet rundt nordmennenes kulturelle historie, begynner bruken av de gamle nordiske navna å ta til med voldsom kraft mot slutten av århundret.

1.3 DISPOSISJON

I de neste kapitlene vil jeg presentere og kommentere et utvalgt navnemateriale. I kapittel 2 tar jeg opp teori og resultater fra tidligere undersøkelser (2.1.), kilder (2.2.), metode og materiale (2.3.-2.6). Kapittel 3 gir en innføring i de sosiale og geografiske forholdene i Kristiansand i den aktuelle perioden (1850-1900). Her vil jeg blant annet redegjøre for byens geografiske plassering, historie og næringsveier. Jeg vil også si noe om innbyggerne: Hvor mange de var, hvor de i hovedsak stammet fra, hvilke sosiale klasser og trossamfunn de tilhørte og annet som kan tenkes å ha hatt innvirkning på navnegivninga. I kapittel 4 behandler jeg så navnematerialet fra Kristiansand. Kapittel 5 forteller litt om de sosiale og geografiske forholdene i Hamar 1850-1900, og navnematerialet herfra blir behandlet i kapittel 6 – med kommentarer om hvordan det skiller seg fra Kristiansand. Eventuelle forskjeller og likheter de to materialene imellom blir oppsummert i kapittel 7. I kapittel 8 tar jeg for meg bruken av dobbelt- og trippelnavn. Jeg ser også på hvilken rekkefølge navna i en navnerække får (8.6), og hvilke og hva slags type navn som er vanlige å bruke i navnekombinasjoner (8.7). Konklusjonen av undersøkelsen blir til slutt presentert i kapittel 9.

2. TEORI, METODE OG MATERIALE

2.1 RESULTATER FRA TIDLIGERE UNDERSØKELSER

En rekke undersøkelser om regionale forskjeller i personnavnbruk er gjort tidligere. Gulbrand Alhaug (1985) har sett på noen forskjeller i navnemønsteret mellom Nord-Norge og det indre Østlandet. Her konkluderer han blant annet med at bruken av dobbeltnavn er mer utbredt ved kysten i Nordland enn i innlandet og at Nord-Norge virker mer mottakelig for fremmed påvirkning. Han foreslår også at dette kan skyldes at Nord-Norge har mer kontakt med omverdenen gjennom sjøfart og handel (Alhaug 1985:56). Dersom dette er tilfelle vil vi kunne se det samme mønsteret mellom Kristiansand og Hamar.

Gudlaug Nedrelid (1996) har undersøkt lokale variasjoner i navneskikken på Agder i 1801, der hun har sammenlignet tre innlandsbygder med tre kystbygder. Hun har sett på tre fenomener: 1) Navn med førsteleddet *Tor-* og andre navn med førstebokstaven *T-*, 2) dobbeltnavn og 3) moveringer, innskrenket til kvinnenavn avledet av mannsnavn med suffikset *-ine*. Det første fenomenet vil være et tegn på konservatisme, mens de andre to vil være tegn på modernisering. Undersøkelsen kommer fram til at fenomen 1 er mest utbredt i innlandet – med unntak av ikke-nordiske navn på *T-* som er mest utbredt i kystbygdene – og de andre to fenomener mest utbredt ved kysten (Nedrelid 1996:314-322). Innlandet er altså mer konservativ i navneskikken enn kyststrøkene.

Ole-Jørgen Johannessen (1985) har undersøkt navneskikken i Bergen og Christiania, samt de rurale bygdene Os i Hordaland og Hobøl i Østfold, ved hjelp av folketellinga av 1801. Hans konklusjoner er at alle de fire områdene har et felles navneforråd på 10-12 navn både for kvinner og menn, men utover dette kan man finne ulikheter (Johannessen 1985:83-84). Dersom denne konklusjonen kan generaliseres, bør vi kunne finne forskjeller i navneforrådet mellom Kristiansand og Hamar også.

2.2 KILDER

Navnematerialet brukt i denne undersøkelsen er hentet fra folktellinga av 1900. Jeg har brukt Digitalarkivet på internett (www.digitalarkivet.no) og hentet ut opplysninger om mellom 700 og 1000 personer i både Kristiansand og Hamar.

2.2.1 Folketellinga av 1900 og Digitalarkivet

Den første fullstendige folketellinga i Norge ble gjort i 1769 og så igjen i 1801. Deretter ble tellingene foretatt ca hvert 10. eller 15. år, men det varierer hvor utfyllende og fullstendige disse tellingene var. I tellingene mellom den i 1801 og den i 1865 er det for eksempel ikke oppført navn på innbyggerne. Tellinga i 1865 var den første som fulgte en viss standard, fra og med den ble også fødested til personene tatt med og oversikten over hus- og bostedsforhold ble utbedret.

Folktellinga av 1900 ble utført om morgenen 3. desember 1900, etter kongelig resolusjon 8. august samme år. Alle innbyggere i landet skulle telles der de oppholdt seg ved midnatt mellom 2. og 3. desember. På landet var tellinga administrert av prester, lensmenn og ordførere og den ble utført av skolelærere og andre utvalgte personer. Det ble oppfordret til at husstandene fikk skjemaene utdelt på forhånd, og det ble lagt opp til selvtelling så langt det lot seg gjøre. I byene fylte alle ut skjemaene selv og telleren så til at de var riktig utfylt når han samlet dem inn. Opplysningene inkluderte blant annet navn, fødeselsår og fødested, yrke, sivilstand og hvilket religiøst samfunn man tilhørte.

Digitalarkivet er den elektroniske data- og søkebasen til Arkivverket. Nettsida ble opprettet i 1998 og består av både nyere elektronisk skapt materiale og materiale som er digitalisert fra original, mikrofilm og annet. Digitalarkivet inneholder blant annet digitaliserte utgaver av folketellingene fra 1801, 1865 og 1900 og skannede kirkebøker.

2.2.2 Kildekritikk

Det er ikke alltid samsvar mellom den skriftlige og den muntlige formen av et navn i eldre kilder. Skriftsspråket var dansk og et navn som *Ole* kunne godt bli nedskrevet som *Oluf*. I tillegg var det som sagt mye selvrapporing i folktellinga av 1900, og at folks staveferdigheter var varierende er rett og rimelig å anta. Det er derfor ikke lett å slå fast om en

person oppført som *Olle* faktisk *het* Olle, eller om det er ment å skulle være *Ole*. I denne undersøkelsen arbeider jeg likevel utfra at den skriftlige formen av navnet samsvarer med den muntlige. *Olle*, *Oluf* og *Ole* blir altså behandlet som ulike navn.

I digitaliseringsprosessen kan det også skje ting som kan ha innvirkning på kildene. Digitaliseringa er et resultatet av enkeltmenneskers tolkning av gammel håndskrift, og feiltolkninger kan forekomme. I tillegg må man ta i betraktning muligheten for at det har skjedd tastefeil under innskriving av data. Et eksempel er *Hohan* i navnematerialet fra Kristiansand, som godt kan være et resultat av en tastefeil og egentlig er ment å skulle være *Johan*. Et par av disse har jeg funnet såpass åpenlyse at jeg har standardisert dem, for eksempel har jeg tolket *Christiam* til å være *Christian* og *Andereas* til å være *Andreas*. Andre har jeg vært mer i tvil om og latt stå som de forekommer i materialet, som for eksempel *Aders*, *Tomars* og nevnte *Hohan*.

2.3 UTVALG OG AVGRENSNINGER

2.3.1 Kristiansandsmaterialet

I Kristiansand har jeg valgt å konsentrere meg om innbyggerne i to gater: Tollbodgata og Dronningensgate (se kart i delkapittel 4.2.1.). Jeg har stilt følgende kriterier for å inkludere et navn i navnematerialet:

Personen må

- a) være født i Kristiansand eller i Oddernes, Randesund, Tveit eller andre steder som i dag hører til under Kristiansand kommune, *og/eller*
- b) ha minst en forelder som er født i Kristiansand eller i Oddernes, Randesund, Tveit eller andre steder som i dag hører til under Kristiansand kommune

Når det gjelder de eldste personene i navnematerialet gir ikke folketellinga noen opplysninger om vedkommendes foreldre. I slike tilfeller har jeg valgt å la kriterium A være tilfredsstillende nok.

2.3.2 Hamar-materialet

I Hamar, som har en god del færre innbyggere enn Kristiansand, har jeg ikke begrenset meg til noe geografisk område innenfor bygrensene. Fordi Hamar først ble offisielt grunnlagt i 1849 er det svært få eldre personer som er født der. Jeg har derfor supplert med en del personer bosatt i Hamar, men født i nabokommunen Stange. Kriteriene er altså:

Personen må

- a) være født i Hamar eller nabokommunen Stange, *og/eller*
- b) ha minst en forelder født i Hamar eller nabokommunen Stange

I tilfeller der foreldres fødested er ukjent har jeg valgt å la kriterium A være nok.

2.4 GRUPPEINDELING

Jeg har delt personene i materialet inn i tre aldersgrupper:

Gruppe 1: Personer født 1864 eller tidligere

Gruppe 2: Personer født 1865 til 1884

Gruppe 3: Personer født 1885 og senere

Gruppe 1 får et mye større aldersspenn enn de to andre. Dette skyldes at både Kristiansand og Hamar i denne tidsperioden har en svært ung befolkning og det derfor er sparsomt med eldre mennesker. For å gjøre de tre gruppene nogenlunde like store må altså linjene settes her. For å bøte på dette vil jeg enkelte steder i undersøkelsen dele gruppe 1 videre opp i to undergrupper:

Gruppe 1A: Personer født 1844 og tidligere

Gruppe 1B: Personer født 1845 til 1864

2.5 LØPENAVN OG LEKSIKALSKE NAVN

Jeg kommer til å bruke termene *løpenavn* og *leksikalske navn*. Disse termene har jeg fått fra Reinert Kvillerud (1980:25). Med løpenavn menes det samlede antallet navn i materialet, og med leksikalske navn menes antallet forskjellige navn som materialet fordeler seg på. Jeg skiller ikke mellom første fornavn og øvrige fornavn, så antall løpenavn vil ikke samsvare med antall navnebærere.

2.6 ULIKE STAVEMÅTER – ULIKE NAVN?

Som hovedregel har jeg valgt å regne navn med ulik stavemåte som *et* leksikalsk navn, så sant uttalen av navnet er den samme eller tilnærmet den samme. *Thomas* og *Tomas* blir altså regnet som samme navn. Det samme blir eksempelvis *Bernhard* og *Bernhart*, *Halfdan* og *Halvdan*, *Sevrin* og *Severin*, *Emilie* og *Emillie*, *Gorine* og *Gurine*, *Gunhild* og *Gunild*, *Valbor* og *Valborg*, osv. *Olaf* og *Olav* blir derimot behandlet som to ulike leksikalske navn.

Forkortelser som *Aug.* er regnet med blant navna som navnet *August*. Forkortelser som *Chr./Kri.* har jeg derimot utelatt da det er umulig å si om navnet skal være for eksempel *Christian/Kristian* eller *Christoffer/Kristoffer*.

3. GEOGRAFISKE OG SOSIALE FORHOLD I KRISTIANSAND 1850-1900

”Kristiansand er en by som har fått sin betydning fra handelen. Hvert år passerer seksten tusen skib forbi den på vei inn og ut av Skagerak. Det er alt hvad man kan si om den fra malerisk synspunkt. Ingen imponerende beliggenhet, ingen oldtidsminner vekker her den besøkedes oppmerksomhet. Byens ansikt er blottet for ethvert uttrykk. Trehusene som ligger på rad og rekke, de brede gatene som taper sig i markene omkring, bringer tanken hen på de militærkoloniene som russerne anlegger ute på steppene, og hvor innbyggerne står opstilt som et regiment soldater til revy. Man sier forresten at byens triste ensformighet preger kristiansandernes fysiognomi. ... Spredt og isolert i de lange, brede gatene, rusler de omkring hver på sin kant, møtes sjelden og blir borte i det vide rum. Det kunstige miljø som man har skapt for dem, har nødvendigvis frembragt denne sløve enstonighet hos dem. Selv barna som alle andre steder i Norge er livlige og støierende, har her en ro som står helt i stil med foreldrenes trette og likegyldige vesen.” (Choiecki 1857:443, her etter Steen 1948:139).

Denne beskrivelsen fra Charles Edmond Choieckis reiseskildring fra 1857 er slett ikke enestående blant tilreisendes oppfatning av Kristiansand og innbyggerne der på 1800-tallet. Alt lå egentlig til rette for at Kristiansand skulle blomstre. På grunn av alle skipene som passerte på vei ut og inn fra Skagerak og Østersjøen lå byen gunstig til for handel. Områdene rundt byen var ikke fattigere på naturressurser enn områdene rundt andre norske byer. Likevel tok det lang tid før Kristiansand levde opp til sitt potensiale. Utviklingen var der, men den gikk langsomt, og spesielt i industrien.

3.1 GEOGRAFISKE OG HISTORISKE FORHOLD

3.1.1 Beliggenhet og tilgjengelighet

Da Kristiansand ble grunnlagt i 1641 av den dansk-norske kong Christian IV, ble den grunnlagt med tanke på å bli en storby. Derfor ble den ambisiøst nok bygget til å huse 15 000-20 000 mennesker. I folketellinga fra 1801 opplyses det at Kristiansand den gang hadde 4848

innbyggere, så man kan tenke seg at de hadde god plass. Ved begynnelsen av 1800-tallet var det sterk variasjon i befolkningstettheten i de ulike kvartalene. Det bodde flest mennesker i den midtre delen av byen, i nordøst og i nordvest. På grunn av den store befolkningsveksten utover i århundret, er det selvsagt rimelig å tro at dette endret seg med tida.

Kristiansand ligger som nevnt gunstig til ved passasjen inn til Skagerak og Østersjøen, og tok hvert år i mot flere tusen skip fra flere nasjoner, så kontakten med den store verden var absolutt til stede. Utover 1800-tallet ser vi at byen blir fast tilløpssted for nasjonale og utenlandske dampskipruter. Det blir også lagt til rette for en bedre kontakt med innlandet når veiene i amtet blir utbedret i åra 1827-1841.

3.1.2 Historie og utvikling

Kristiansands byplan var fra grunnleggelsen av i renessanseform, formet som et rektangel inndelt i 54 omtrent like store kvartaler, 6 kvartaler i bredden og 9 kvartaler i lengden. Denne inndelinga kan nok ha virket litt kunstig, men hadde absolutt sine fordeler. Byen var så stor at det skulle vise seg at byplanen ikke trengte noen nyregulering på 300 år – det var plass nok å ta av innenfor bygrensene. Dette gav bedre hygienske forhold og de brede gatene minsket spredningsfaren ved brann.

I 1682 ble stiftets administrasjon flyttet fra Stavanger til Kristiansand, og stiftamtmanden, justitarius og biskopen fikk sitt sete her, og slik fikk byen domkirke og en katedralskole knyttet til den.

Flere ganger opp gjennom historien kan man se hvordan kriger i Europa påvirket handelen i Kristiansand. Krig betyr gjerne handelsblokade, og i en havneby som Kristiansand kunne det merkes. Men krigen bød også på mye besøk av fremmede krigsskip og kaperskuter og sjømenn som satte sitt preg på byen med fyll og bråk, men som også la igjen mye penger. På havna, i pakkhusene og på verksteder og verft var det nok av arbeid å oppdrive. Da freden kom var det plutselig for lite arbeid til for mange arbeidere, og Kristiansand som i det ene øyeblikket var et pulserende knutepunkt, skrumpet igjen inn til en stille, liten by.

Fra 1860 begynte en ny oppgangstid for Kristiansand. Både utenriks- og innenrikshandelen økte og bysamfunnet ble rikere, noe som merkes på bybildet. Gater og parker blir renoverte og satt i stand, og skolesystemet og fattigvesenet ble utbygd og forbedret. Med Eg Sindsygeasyl, som åpnet i 1881 fikk dessuten landets andre psykiatriske sykehus tilholdssted i Kristiansand.

Både i 1880 og 1892 ble byen herjet av store branner. Den første ble ingen økonomisk påkjenning for byen, snarere tvert i mot. Gjenreisningsarbeidet lettet på arbeidsløsheten i en kritisk periode. En annen konsekvens av denne brannen var at det ble satt fart i planene om en brannstasjon. Det ble vedtatt av bystyret i 1881 og året etter stod brannstasjonen ferdig.

Brannen tolv år senere var den største som noen sinne hadde herjet Kristiansand og la en tredjedel av byen i aske. Jeg kommer tilbake til brannenes betydning for bybildet i kapittel 3.2.

3.1.3 Befolkning

Kristiansands befolkning på 1800-tallet var usedvanlig homogent sammensatt. De aller fleste som bodde der var også født der, eller i det minste i Lister og Mandal amt. I 1865 var bare tre av ti innbyggere innflyttere (Steen 1948:225).

Kristiansand opplevde en sterk befolkningsvekst opp gjennom 1800-tallet. I tabell 3.1 kan vi se antall innbyggere og antall hus i byen ved de tre store folketellingene i 1801, 1865 og 1900.

Tabell 3.1. Befolkningsutviklinga i Kristiansand (tall fra Digitalarkivet)

	Antall innbyggere	Antall hus
Folketellinga av 1801	4848	619
Folketellinga av 1865	10 877	1024
Folketellinga av 1900	15 002	1365

Befolkninga i Kristiansand i 1900 var dessuten en ung befolkning. Av de 15 002 innbyggerne var 4200 personer, eller ca. 28 prosent, femten år eller yngre. Videre var tallet på personer født i 1839 eller tidligere 1277, eller ca. 8, 5 prosent.

3.1.4 Næringsveier

Som allerede nevnt var Kristiansand en by hvis økonomi var sterkt påvirket av verdenskonjunktorene. I fredstid falt kristiansanderne tilbake til sine faste, naturlige

næringsveier – i all hovedsak trelast, vareomsetning og skipsfart. Og også disse var avhengige av verdensøkonomien – dårlige tider ute i verden betydde dårlige tider hjemme.

Trelasthandelen var en viktig næringsvei i hele perioden 1800-1900. I begynnelsen av 1800-tallet var trelasteksporten fra Kristiansand ca. 16 000-17 000 lester i året (Steen 1948:10), og de fleste skipene med norsk tømmer dro til Storbritannia, Frankrike, Nederland og Danmark. Under napoleonskrigen stoppet eksporten så å si opp, men tok seg opp igjen etterpå, og i grotida 1860-1875 var den fremdeles den viktigste næringsveien.

Sjøfarten generelt tok seg opp fra 1830. Først gikk den mest til franske havner, men fra 1848 og den franske februarrevolusjonen gikk de fleste skip til Storbritannia og Danmark. I 1870-åra hadde verdien av utenrikshandelen økt 50 prosent fra et tiår tidligere, en imponerende stigning som likevel ikke var stort annerledes enn i landet generelt (Steen 1948:228). Med denne økte utenrikshandelen ble havna i Kristiansand igjen en travelt besøkt havn, med alt det liv og alle de jobbene det førte med seg.

Fisket svingte mer enn trelasthandelen gjorde. I årene 1827-1837 var det mye sild vestfor Kristiansand, men det avtok fra 1838 og innen amtet lå sildefisket dødt i mange år. Makrellfisket tok seg opp fra 1830-åra da man tok til å bruke garn istedenfor dorg, og 1858 og 1860 var begge store makrellår. Folk bosatt i sentrum deltok ikke selv i fisket i særlig stor utstrekning, men i saltinga og omsetninga og eksporten. Det var likevel utenlandske handelsfolk som kom kristiansanderne i forkjøpet og utnyttet denne handelen best.

Håndverket var på midten av 1800-tallet fremdeles en selvstendig næringsgren, men mistet sosial anseelse da dets økonomiske stilling ble svakere. Dette skyldtes delvis at en del håndverk ble industrialisert og delvis den harde konkurransen håndverkerne mellom og med produkter utenfra. Dessuten bodde ikke svennene lenger i samme husholdning som mesterne, men var nå selv familiefedre, og dette endret forholdet mellom mester og svenn til å ligne mer forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker i industri og handel.

Butikkene på 1850-tallet var stort sett såkalte landhandlerier der man kunne få litt av alt, men spesialiseringen begynte så smått, og skred for alvor fram fra 1860-70-åra.

Fabrikkindustrien på begynnelsen av århundret var beskjeden. Den begynte å vokse i 1840-åra, men på grunn av konkurransen fra utlandet og mangel på kapital, dyktige arbeidere og ledere og tekniske læreanstalter, støtte den på mange vanskeligheter. Tobakksfabrikkene var de ledende i første halvdel av 1800-tallet og nesten så å si alle fabrikker var eid av kjøpmenn.

Fabrikkindustrien fikk en vanskelig start i Kristiansand. Den ene industrien etter den andre startet friskt opp og døde bort like fort. Ingenting så ut til å ville trives i Kristiansand. Framgangen var der, men alt gikk så mye langsommere enn i andre norske byer. I 1865-70 foregikk en sentralisering av industrien i Norge generelt – noe som førte til færre fabrikker, men flere arbeidere. I Kristiansand derimot gikk både antall fabrikker og antall arbeidere ned, og Kristiansand var til tross for sin størrelse bare den 13. største industribyen i Norge i 1870 (Steen 1948:254). Noen fullgod forklaring på hvorfor det var sånn, er ikke å oppdrive. Sverre Steen foreslår at byens egne borgere gjorde for lite for å utnytte naturressursene i området, sannsynligvis fordi to firmaer dominerte i eksportnæringa og på grunn av sin rikdom og sin solide stilling ikke lot seg stimulere til å ta nye initiativ. Den hyppige utskiftninga av embedsmenn kan også ha vært en faktor som spilte inn¹ (Steen 1948:253-254).

Likevel ser vi at 1870-åra blir en ekspansjonstid for industrien i Kristiansand. Særlig nærings- og nytelsesmiddelindustrien har sin glanstid da, og i 1875 har byen 22 fabrikker med 723 arbeidere (Steen 1948:260).

3.2 SOSIALE FORHOLD

3.2.1 Byens sosial-geografiske inndeling

På grunn av Kristiansands stramme og regelmessige inndeling er det ikke mulig ufra byplanen alene å si noe om de ulike bydelenes sosiale standard. Nicolai Wergeland, som flyttet til byen i 1806, skriver om den nordøstlige delen av byen at den er ”ydmyg, maver, aaben, fuld af store Huller og liksom lurvet” og om den vestlige delen at ”her boe de fornemmeste og rigeste, her er derfor de fleste og bedste Bygninger” (Wergeland 1963, her etter Munksgaard: 57).

Rundt år 1800 var bymiljøet i Kristiansand altså nokså ensartet. Nesten alle bygninger var av tre og hagene tok opp stor plass. Det er ved å se på husas verdi at man får en pekepinn

---

¹ Embedsmennene var offentlig utnevnte personer som oftest kom utenbys fra. De langt fleste så nok på Kristiansand som et steg på veien mot en bedre stilling og ble derfor sjelden værende lenge (Steen 1948:254).

på hvilke områder som hadde lav eller høy sosial prestisje. Akkurat som Nicolai Wergeland observerer er det områdene i den vestlige og sørlige delen som klart skiller seg ut med den høyeste gjennomsnittsverdien pr. hus, og motsatt den nordlige og østlige delen som kan regnes som de fattigste områdene (Munksgaard: 64.)

Gatene som mitt navnemateriale er hentet fra, Dronningensgate og Tollbodgata, ligger parallelt øst mot vest, som henholdsvis gate nummer 3 og 4 fra sør. De ligger altså begge med én ende i den rikeste bydelen og den andre enden i en slags middelklassebydel. Se fig. 3.1 under.²

Det ser forøvrig ikke ut til at de ulike yrkesgruppene – som embedsmenn, handelsborgere, håndverkere og sjømenn – har bodd adskilt i ulike kvartal, basert på yrke alene.

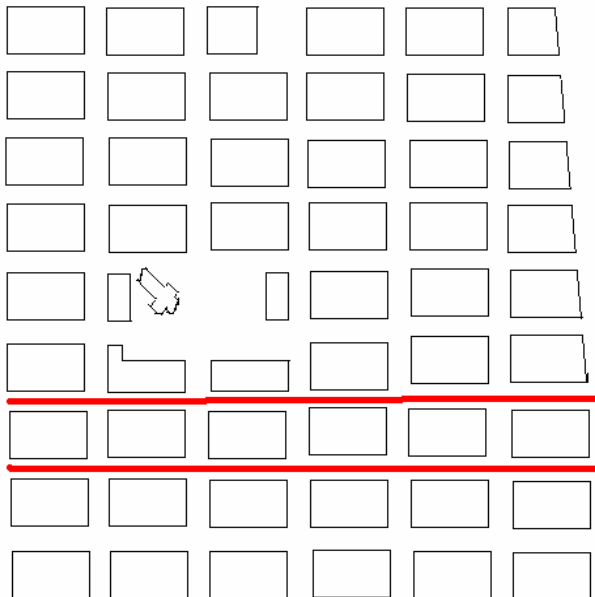

Fig. 3.1. Kvadraturen på 1800-tallet. Tollbodgata og Dronningensgate markert.

3.2.2 Bybrannenes innvirkning på bybildet

Bybrannene i 1880 og 1892 var med på å endre bybildet. Den første brannen herjet i området mellom Skippergata, Markens gate, Gyldenløvesgate og Kirkegata og la 17 hus – deriblant domkirka – i aske. Se fig. 3.2 under.

² Kartet er ikke i korrekt skala.

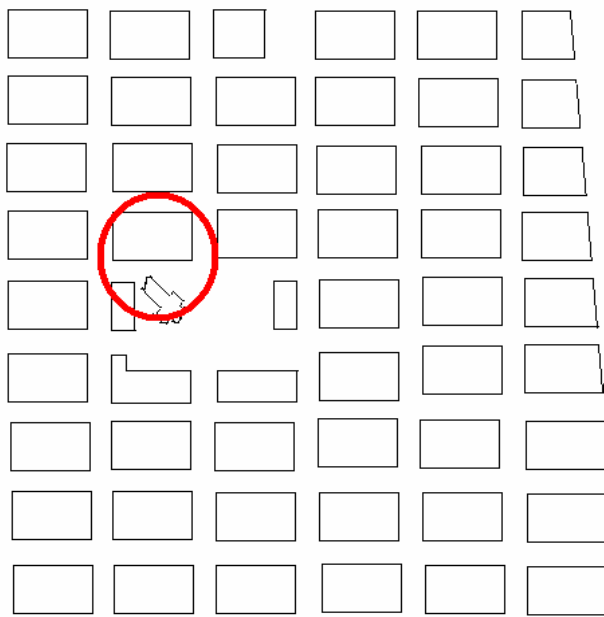

Fig. 3.2. Området herjet av brannen i 1880.

Brannen i 1892 skulle bli den verste som noen sinne hadde herjet i byen. Den la en tredjedel av byen – hele området mellom Vestre Strandgate, sørsida av Rådhusgata til Torvet-Festningsgata, sørsida av Tollbodgata og alt sønnafor – i ruiner, omtrent 350 hovedhus (Steen 1949:332). Se fig. 3.3 under. Bygningene ble gjenreist, men nå ble det innført murtvang for å hindre nye brannkatastrofer i framtida og bybildet var for alltid forandret.

Nesten hele det området navnematerialet mitt er hentet fra, ble altså berørt av brannen, og vi kan dermed slå fast at personene på lista bodde i forholdsvis nye hus av mur.

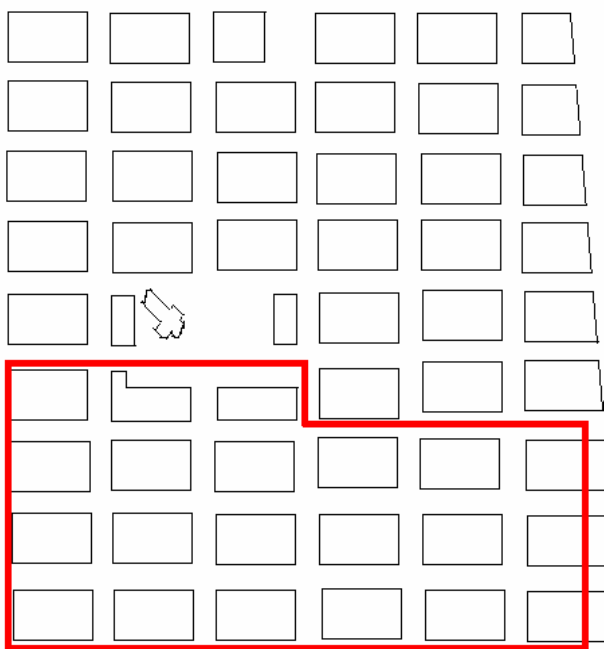

Fig. 3.3. Området herjet av brannen i 1892.

3.2.3 Religiøst liv

En ting som i stor grad kan påvirke navngivning og derfor er verdt å nevne, er religiøs tilhøring. De aller fleste innbyggerne i folktellinga av 1900 tilhører Statskirka. En rekke andre trossamfunn er også representert i Kristiansand. Etter et søk på Digitalarkivet har jeg blant annet funnet disse:

Den Evangeliske Lutherske Frikirke:	201 personer
Frimenigheten ”Samfundet”:	100 personer
Den katolske Kirke:	36 personer (de aller fleste utenlandske innflyttere)
Metodistkirka:	63 personer
”Frimenighed” ³ :	22 personer
Adventistkirka:	10 personer
Frelsesarmeen:	3 personer
”Udtraadt” / Intet samfunn:	90 personer

³ Disse personene har bare “frimenighed” og lignende oppført i kolonna for trossamfunn. Hvilken frimenighet det siktes til er usikkert.

4. NAVN I KRISTIANSAND 1850-1900

I navnematerialet fra Kristiansand finner vi 920 personer, 388 menn og 532 kvinner. Disse var alle bosatt i Dronningensgate og Tollbodgata ved folketellinga i 1900. De fordeler seg slik i de forskjellige aldersgruppene:

Tabell 4.1. Antall personer pr. gruppe

Gruppe	1 (A+B)	1A	1B	2	3	Totalt
Fødselsår	1809-1864	1809-1844	1845-1864	1865-1884	1885-1900	1809-1900
Menn	92	32	60	121	175	388
Kvinner	173	74	99	166	193	532
Totalt	265	106	159	287	368	920

Som vi ser er gruppene 2 og 3 betydelig større enn gruppene 1A og 1B, men dette gjenspeiler befolkninga ellers. Som jeg har vært inne på i kapittel 3, var Kristiansands befolkning i 1900 en ung befolkning.

Tilsammen bar disse personene 1172 navn, 492 mannsnavn og 680 kvinnenavn. På grunn av bruken av flere fornavn samsvarer ikke antall navn med antall navnebærere. Navna ser ut til å ha fordelt seg nokså i samsvar med antall personer i hver gruppe.

Tabell 4.2. Antall løpenavn pr. gruppe

Gruppe	1 (A+B)	1A	1B	2	3	Totalt
Fødselsår	1809-1864	1809-1844	1845-1864	1865-1884	1885-1900	1809-1900
Menn	117	38	79	155	220	492
Kvinner	227	102	125	205	249	681
Totalt	344	140	204	360	469	1173

Når det gjelder antall leksikalske navn finner vi 382 av disse i materialet, 168 mannsnavn og 214 kvinnenavn. I tabell 4.3 ser vi hvor mange det er i de ulike gruppene.

Tabell 4.3. Antall leksikalske navn pr. gruppe

Gruppe	1 (A+B)	1A	1B	2	3
Fødselsår	1809-1864	1809-1844	1845-1864	1865-1884	1885-1900
Menn	67	32	48	83	102
Kvinner	99	55	73	97	131

4.1 NAVNEKATEGORIER

Jeg har delt navna i materialet inn i følgende kategorier: *Nordiske navn, bibelske navn, tyske og tyskklingende navn, klassiske og latininspirerte navn, engelske og engelskklingende navn, franske og fransklingende navn, navn fra øvrige språk og andre navn*. Under kvinnenavn kommer dessuten kategorien *kvinnenavn avledet av mannsnavn*. En nærmere beskrivelse av kategoriene kommer senere under hvert enkelt avsnitt.

De to første kategoriene, *nordiske navn* og *bibelske navn*, er lukkede kategorier. Det vil si at navna i disse kategoriene ikke vil dukke opp igjen i andre kategorier⁴. Disse navna har stort sett ikke noe omdiskutert opphav. Jeg regner med at bibelske navn i en tid som på slutten av 1800-tallet – da kirka og kristendommen fremdeles stod forholdsvis sterkt – av de aller fleste har blitt oppfattet som nettopp bibelske navn. De nordiske navna vil også folk ha hatt et bevisst forhold til på grunn av den nordiske navnerenessansen som finner sted på denne tida. Navna i disse kategoriene vil altså bli puttet i bare én kategori fordi jeg mener sannsynligheten er stor for at navnegiverne stort sett – på et eller annet plan – vil ha vært seg bevisst hvor navnet stammer fra og kanskje ha et ønske om å uttrykke noe spesielt med navnevalget.

Mellom de øvrige kategoriene vil navna flyte litt, ettersom om de kan passe i flere kategorier. Dette er for å understreke kompleksiteten rundt et navns opprinnelse. Som et eksempel kan vi se nærmere på navna *Anna* og *Anny*. *Anna* har vært i bruk i vårt land i lange tider, opprinnelig som et helgennavn og har siden overlevd gjennom oppkalling. At folk flest

⁴ Med unntak av kategorien *kvinnenavn avledet av mannsnavn*.

på 1800-tallet var seg bevisst at *Anna* opprinnelig er et hebraisk navn er lite trolig. Den engelske formen *Anny* var i motsetning til *Anna* forholdsvis ny, og ble nok på grunn av –y- endelsen snarere oppfattet mer som engelsk enn som hebraisk. *Anna* vil i denne undersøkelsen derfor bli behandlet som et hebraisk navn, mens *Anny* får plass i to kategorier og vil bli behandlet både som et hebraisk og et engelsk navn.

Når det gjelder navn av uvisst eller omdiskutert opphav har jeg lagt meg på tolkningene til Kruken & Stemshaug (1995), og der de ikke konkluderer med noe har jeg puttet navnet i kategorien *andre navn*.

4.2 MANNNAVN

Tabell 4.4 viser mannsnavna i navnematerialet for Kristiansand som har fem eller flere bærere. *Johan* er det desidert mest populære navnet med 26 navnebærere (av 388), fulgt av *Christian/Kristian* og *Martin* på en delt andreplass med 13 bærere hver.

Tabell 4.4. De mest populære mannsnavna i Kristiansand ca. 1850-1900

		Antall	Andel i prosent
1)	Johan	26	6,7
2)	Christian / Kristian	13	3,4
	Martin	13	3,4
4)	Hans	12	3,1
	Trygve	12	3,1
6)	Arthur / Artur	10	2,6
	Bjarne	10	2,6
	Erling	10	2,6
	Oscar / Oskar	10	2,6
	Teodor / Theodor	10	2,6
11)	August	9	2,3
	Carl / Karl	9	2,3
13)	Andreas	8	2,1
	Arne	8	2,1
	Bernhard / Bernhardt / Bernhart	8	2,1
	Ole	8	2,1
	Sverre	8	2,1
18)	Einar	7	1,8
	Fredrick / Fredrik	7	1,8
	Peter	7	1,8
	Thorvald / Torval	7	1,8
	Vilhelm / Wilhelm	7	1,8
23)	Gunnar	6	1,5
	Sigurd	6	1,5
25)	Jens	5	1,3
	Petter	5	1,3
	Rolf	5	1,3
	Thomas / Tomas	5	1,3

Videre har jeg i oversikten over de mest populære navna i hver enkelt aldersgruppe tatt med alle navn med tre eller flere bærere.

Gruppe 1M består av personer født 1864 og tidligere. Her er det *Johan* som topper, akkurat som i hele navnematerialet under ett. Deretter følger *August*, *Hans*, *Jens* og *Martin* på en delt andreplass.

Tabell 4.5. De mest populære navna i gruppe 1M

		Antall	Andel i prosent
1)	Johan	8	8,7
2)	August	5	5,4
	Hans	5	5,4
	Jens	5	5,4
	Martin	5	5,4
6)	Andreas	3	3,3
	Bernhard / Bernhardt / Bernhart	3	3,3
	Fredrick / Fredrik	3	3,3
	Peter	3	3,3
	Thomas / Tomas	3	3,3
	Thorvald / Torval	3	3,3
	Tønnes	3	3,3

Gruppe 1M har en stor aldersspredning. Det kan derfor være hensiktsmessig å dele den videre opp i to grupper. Av de bare 32 mennene i gruppe 1MA, personer født 1844 og tidligere, er det bare navnet *Thomas/Tomas* som oppfyller minstekravet om å ha minst tre bærere. Strengt tatt er denne gruppa for liten til at man kan trekke noen bastante konklusjoner.

Tabell 4.6. De mest populære navna i gruppe 1MA

		Antall	Andel i prosent
1)	Thomas / Tomas	3	9,4

Gruppe 1MB, menn født 1845-1864, har *Johan* på topp, fulgt av *August* og *Martin* på en delt andreplass. I denne gruppa er det 60 personer, noe som gjør også denne litt for liten til å trekke sikre konklusjoner.

Tabell 4.7. De mest populære navna i gruppe 1MB

		Antall	Andel i prosent
1)	Johan	7	11,7
2)	August	4	6,7
	Martin	4	6,7
4)	Bernhard / Bernhardt / Bernhart	3	5,0
	Hans	3	5,0
	Jens	3	5,0
	Peter	3	5,0
	Thorvald / Torval	3	5,0

I gruppe 2M, menn født 1865-1884, er det fremdeles *Johan* som holder stand på toppen. *Teodor/Theodor* har inntatt andrelassen, mens vi finner *Christian/Kristian* og *Martin* på en delt tredje plass. For øvrig er samtlige navn på lista – med unntak av *Bernhard/Bernhardt/Bernhart*, *Johan*, *Martin*, *Hans* og *Thorvald/Torval* – nykommere. Navn fra gruppe 1M som har falt ut er *August*, *Jens*, *Andreas*, *Fredrick/Fredrik*, *Peter*, *Thomas/Tomas* og *Tønnes*.

Tabell 4.8. De mest populære navna i gruppe 2M

		Antall	Andel i prosent
1)	Johan	8	6,6
2)	Teodor / Theodor	6	5,0
3)	Christian / Kristian	5	4,1
	Martin	5	4,1
5)	Arne	4	3,3
	Carl / Karl	4	3,3
	Gunnar	4	3,3
	Niels / Nils	4	3,3
	Ole	4	3,3
	Vilhelm / Wilhelm	4	3,3
11)	Albert	3	2,5
	Bernhard / Bernhardt / Bernhart	3	2,5
	Bjarne	3	2,5
	Haakon	3	2,5
	Hans	3	2,5
	Petter	3	2,5
	Sverre	3	2,5
	Thorvald / Torval	3	2,5

I **gruppe 3M**, menn født 1885-1900, har nykommeren *Trygve* seilt rett inn på en førsteplass. En annen nykommer, *Erling*, er på en delt andreplass med den tidligere listetoppen *Johan*. *Martin*, som har ligget høyt på lista i begge de foregående gruppene, har falt helt ned til en delt 15. plass med bare tre bærere.

Arne, Bjarne, Carl/Karl, Christian/Kristian, Hans, Johan, Martin og *Sverre* er fremdeles på lista. *Andreas, August* og *Fredrick/Fredrik* har gjort comeback fra gruppe 1M, mens resten av navna i gruppe 3M er nykommere.

Navn fra gruppe 2M som ikke lenger er på lista i gruppe 3M er *Albert, Bernhard/Bernhardt/Bernhart, Gunnar, Haakon, Niels/Nils, Ole, Petter, Teodor/Theodor, Thorvald/Torval* og *Vilhelm/Wilhelm*.

Tabell 4.9. De mest populære navna i gruppe 3M

		Antall	Andel i prosent
1)	Trygve	12	6,9
2)	Erling	10	5,7
	Johan	10	5,7
4)	Arthur / Artur	8	4,6
5)	Bjarne	7	4,0
	Oscar / Oskar	7	4,0
7)	Christian / Kristian	6	3,4
8)	Einar	5	2,9
	Rolf	5	2,9
	Sigurd	5	2,9
	Sverre	5	2,9
12)	Arne	4	2,3
	August	4	2,3
	Hans	4	2,3
	Leif	4	2,3
16)	Alfred	3	1,7
	Andreas	3	1,7
	Carl / Karl	3	1,7
	Finn	3	1,7
	Fredrick / Fredrik	3	1,7
	Georg	3	1,7
	Henry	3	1,7
	Jacob / Jakob	3	1,7
	Martin	3	1,7

4.2.1 Nordiske navn

Med nordiske navn menes navn som har sitt opphav i det norrøne språket. De kan videre deles inn i to underkategorier: *navn fra sagalitteratur* og *arvenavn og nylaginger*. I den første kategorien finner vi de navna som er hentet direkte fra den oversatte sagalitteraturen eller i fra andre skriftlige kilder fra middelalderen, som har beholdt sine tilnærmet opprinnelige former og har skriftnær uttale, som for eksempel *Olav*, *Olaf* og *Haakon*. Dette gjelder også navn som ikke ble brukt som fornavn i norrøn tid – det være seg gamle tilnavn, gudenavn og navn på andre eventyrskikkelser og –gjenstander.

I den andre kategorien kommer nyere varianter av disse, som for eksempel *Ole*, og nylaginger på bakgrunn av gammelt navnelagingsmønster. Termen *arvenavn* har jeg fra Haslum (2005), det han definerer dem som ”gamle nordiske personnavn som har vært i den aktuelle språkkulturen, uavbrutt i uminnelige tider” (Haslum 2005:124-125). Med tida har de utviklet seg og fått nyere, dialektale former på samme måte som med arveord. Jeg har innskrenket Haslums definisjon noe. Arvenavn som har uendret uttale, som for eksempel *Carl/Karl*, vil ikke regnes med her, men i kategorien for navn fra sagalitteraturen.

4.2.1.1 Navn fra sagalitteraturen

Navna som hører til i denne kategorien fra gruppe 1M er *Gunvald*, *Haakon*, *Halfdan*, *Hjalmar*, *Karl*, *Osmund*, *Thorgeir* og *Thorvald*.

Navna i gruppe 2M er *Alf*, *Arne*, *Birger*, *Bjarne*, *Carl/Karl*, *Dagfinn*, *Einar*, *Gunnar*, *Haakon*, *Norman*, *Osmund*, *Sigurd*, *Skjold*, *Sverre*, *Thorbjørn*, *Thorgny*, *Thorvald/Torval* og *Torleif*.

Navna i gruppe 3M er *Alf*, *Arne*, *Asbjørn*, *Birger*, *Bjarne*, *Bjørn*, *Carl/Karl*, *Einar*, *Eivind*, *Erling*, *Finn*, *Gunnar*, *Halfdan*, *Harald*, *Hjalmar*, *Holger*, *Knut*, *Leif*, *Normann*, *Olaf*, *Olav*, *Ragnar*, *Ragnvald*, *Randulf*, *Reidar*, *Rolf*, *Sigurd*, *Sverre*, *Thorgny*, *Thorolf*, *Thorvald*, *Toralf*, *Torbjørn* og *Trygve*.

Tabell 4.10 (og de påfølgende tabellene for hver enkelt navnekategori) viser oversikten over hvor mange leksikalske navn og løpenavn som finnes i navnematerialet, og hvor stor prosent de utgjør. Antall løpenavn og antall navnebærere vil ikke alltid samsvare. Dersom en person med dobbeltnavn bærer to navn fra samme kategori, vil han bare telle som én bærer.

Vi ser en stor økning av de nordiske navnas popularitet fram mot 1900. Dette faller fint sammen med en av navnemotene i Norge generelt på denne tida, den såkalte nordiske navnerenessansen. Den startet rundt 1840-åra, sannsynligvis først i byene, men tok seg ikke opp for alvor før noen tiår etterpå. Dette ser vi også tydelig gjenspeilt topp-listene lenger oppe: Av de 12 mest populære navna i gruppe 1M finner vi bare et nordisk navn, og dette navnet ligger dessuten på en delt sisteplass med bare tre navnebærere. I gruppe 2M teller de nordiske navna sju av de 18 mest populære navna, med en femteplass som beste plassering. I gruppe 3M er det 11 nordiske navn blant de 24 navna på topplista, og to av dem er på topp 3, deriblant listetoppen *Trygve*. Se forøvrig avsnitt 4.4.1.

Antallet leksikalske navn viser også en voldsom økning gruppe for gruppe, så den siste gruppa har betydelig større navnevariasjon innenfor de nordiske navna enn den første gruppa.

Tabell 4.10. Nordiske navn – navn fra sagalitteraturen (menn)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1M	8	11,9	11	9,4	11	12,0
Gruppe 2M	18	21,7	38	24,5	33	27,3
Gruppe 3M	34	33,3	92	41,8	87	50,0
Alle menn	41	24,4	141	28,7	131	33,8

4.2.1.2 Arvenavn og nylaginger

Navna fra gruppe 1M i denne kategorien er *Aanen*, *Aslak*, *Haaver*, *Iver*, *Olaus*⁵, *Ole*, *Olle*, *Oluf* og *Torger*.

Navna i gruppe 2M er *Aadne*, *Aaage*, *Gunder*, *Ingemann*, *Ole*, *Svend* og *Torges*.

Navna i gruppe 3M er *Aanen*, *Eilif*, *Ingeman/Ingemann*, *Iver*, *Juell*⁶ og *Ole*.

Arvenavna og nylagingene ser ut til å ha gått motsatt vei enn de nordiske navna forøvrig, men nå er det ikke snakk om så veldig mange navn, så dette kan nok være et tilfeldig utslag.

⁵ Dette kan være en kortform for *Nikolaus*, men også en avledning av *Ola*. Å gi mannsnavn latinske endelser var en vanlig form for navneavledning fra 1700-tallet (bl.a. Kruken 1982:62-63).

⁶ *Juell* tolker jeg til å skulle være navnet *Jul* (*Gjurd*).

Ole er det mest populære navnet fra denne kategorien. Det innehar en delt 13.plass i det samlede navnematerialet samt en delt femteplass i gruppe 2M.

Arvenavna og nylagingene utgjør i hele tidsperioden en liten del av de nordiske navna og gjør ikke det helt store utslaget på navnematerialet, så alt i alt kan vi si at de nordiske navna stiger i popularitet.

Tabell 4.11. Nordiske navn – arvenavn og nylaginger (menn)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1M	9	13,4	12	10,3	12	13,0
Gruppe 2M	7	8,4	10	6,5	10	8,3
Gruppe 3M	6	7,2	8	3,6	8	4,6
Alle menn	17	16,7	30	6,1	30	7,7

4.2.2 Bibelske navn

Bibelske navn er navn hentet fra Bibelen. Helgennavn og andre navn knyttet til kristendommen er ikke medregnet her.

Bibelske navn kan fordeles på to underkategorier: *direkte bibelske navn* og *indirekte bibelske navn*. Med direkte bibelske navn menes navn som framstår i den opprinnelige bibelske formen, som for eksempel *Andreas* og *Johannes*. Med indirekte bibelske navn menes nasjonale og dialektale former av bibelske navn, som for eksempel *Anders* og *Jon*.

4.2.2.1 Direkte bibelske navn

Det er ti direkte bibelske navn i gruppe 1M: *Andreas, Daniel, Jacob, Johannes, Mathias, Matæus, Peter, Samuel, Thomas/Tomas* og *Tobias*⁷.

I gruppe 2M er det også ti direkte bibelske navn: *Abraham, Andreas, Cornelius, Daniel, David, Johannes, Mathias, Peter, Thomas* og *Tobias*..

⁷ Tobias er fra Tobias' bok, en av de apokryfe bøkene i Bibelen, og sånn sett ikke en del av den Bibelen vi er kjent med.

Gruppe 3M inneholder seks direkte bibelske navn: *Andreas, Daniel, Gabriel, Jacob/Jakob, Peter og Samuel*..

Utfra tabell 4.12 ser de direkte bibelske navna ut til å tape terreng mot slutten av 1800-tallet, da andelsprosenten i løpenavn og navnebærere synker for hver gruppe. Spesielt ser vi en betydelig differanse mellom gruppe 2M og 3M. I gruppe 3M er det også færre ulike leksikalske navn enn i de øvrige gruppene.

Andreas, Peter og *Thomas/Tomas* er de mest populære navna. De er på topplista over mannsnavna på henholdsvis 13., 18. og 25.plass. Alle tre figurerer også på topplista for gruppe 1M på en delt sjetteplass. I gruppe 2M er det ingen direkte bibelske navn på topplista, men i gruppe 3M finner vi *Andreas* og *Jacob/Jakob* på en delt 16.plass.

Tabell 4.12. Direkte bibelske navn (menn)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1M	10	14,9	16	13,7	16	17,4
Gruppe 2M	10	12,0	16	10,3	16	13,2
Gruppe 3M	6	5,9	11	5,0	11	6,9
Alle menn	14	8,3	43	8,7	43	11,9

4.2.2.2 Indirekte bibelske navn

De indirekte bibelske navna i gruppe 1M er *Aders*⁸, *Andres, Hans, Jens, Johan, Peder* og *Petter*.

De indirekte bibelske navna i gruppe 2M er *Anders, Axel, Hans, Johan, Mass, Peder, Petter, Poul* og *Tomars*⁹.

De indirekte bibelske navna i gruppe 3M er *Aksel, Anders, Andres, Hans, Johan, John, Matius, Paul, Peder, Per, Petter* og *Stefan*.

⁸ Dette er muligens ment å skulle være *Anders*. Jeg velger likevel å la navnet stå som det framkommer i navnematerialet.

⁹ Dette er muligens ment å skulle være *Tomas*. Jeg velger likevel å la navnet stå som det framkommer i navnematerialet.

Tabell 4.13 viser andelen av disse navna i navnematerialet. I likhet med de direkte bibelske navna, ser de indirekte bibelske navna til å være på vikende front, skjønt fallet er ikke så dramatisk her. Differansen er størst mellom gruppe 1M og 2M, mens mellom gruppe 2M og 3M – som er mer jevne i størrelse – er den mye mindre.

Gruppe 1M og 3M har omtrent like mange navnebærere, men den yngste gruppa har flere leksikalske navn, noe som tyder på større navnevariasjon.

Johan – som er det mest populære navnet av samtlige i alle aldersgrupper, med unntak av den yngste hvor det ”bare” er nummer to – er det navnet som i hovedsak gjør at denne kategorien er av en betydelig størrelse. *Hans* er også populært med en delt fjerdeplass i det samlede navnematerialet, en delt andre plass i gruppe 1M, en delt 11. plass i gruppe 2M og en delt 12. plass i gruppe 3M.

Tabell 4.13. Indirekte bibelske navn (menn)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1M	7	10,4	22	18,8	22	23,9
Gruppe 2M	9	10,8	21	13,5	19	15,7
Gruppe 3M	12	14,5	27	12,3	25	14,3
Alle menn	17	16,7	70	14,2	66	17,0

4.2.3 Tyske og tyskklingende navn

Inkludert i denne kategorien er også tyske varianter av navn med annet opphav, som for eksempel *Jørgen* og *Tønnes*. Dette gjelder ikke de bibelske, for eksempel er ikke *Hans* tatt med her, og heller ikke franske og engelske former av tyske navn, som *Louis* og *Henry*.

De tyske navna i gruppe 1M er *Adolf*, *Bernhard*, *Bernt*, *Conrad*, *Fredrik*, *Gotfred*, *Gottfried*, *Reinhardt*, *Rikard*, *Rudolf*, *Tønnes* og *Wilhelm*.

Navna i gruppe 2M er *Adolf, Albert, Arnt, Bernhard/Bernhart, Fredrik, Fritz, Godtfred/Gotfred, Hartvig, Jørgen, Ludvig/Ludvik, Otto, Tønnes, Vilhelm/Wilhelm* og *Werner*.

Navna i gruppe 3M er *Albert, Berent, Bernhard/Bernhardt, Bertrand, Didrik, Ernst, Ferdinand, Fredrick/Fredrik, Frits, Hartvig, Henrik, Herman/Hermann, Ingebredth, Jørgen, Ludvig, Sigvard, Sivaart* og *Vilhelm/Wilhelm*.

Andelen tyske navn er nokså jevn i gruppe 1M og 2M, men synker i gruppe 3M (se tabell 4.14). Det kan altså se ut som om de tyske navna er i ferd med å miste sin popularitet. Men man må også ha i mente at navnematerialet fra gruppe 3M er en del større enn de andre gruppene.

Bernhard/Bernhardt/Bernhart er det mest populære tyske navnet med en delt 13. plass i det samlede navnematerialet. *Fredrick/Fredrik* og *Vilhelm/Wilhelm* er like bak på en delt 18. plass. To av disse, *Bernhard/Bernhardt/Bernhart* og *Fredrick/Fredrik* finner vi også på topplista i den eldste aldersgruppa sammen med *Tønnes* på en delt sjetteplass. *Vilhelm/Wilhelm* og *Albert* figurerer på lista til gruppe 2M på henholdsvis delt femteplass og delt 11. plass, mens *Fredrick/Fredrik* igjen dukker opp i gruppe 3M på en delt 16. plass.

Tabell 4.14. Tyske og tyskkljngende navn (menn)

	<i>Antall leksikalske navn</i>	<i>Leksikalske navn i prosent</i>	<i>Antall løpenavn</i>	<i>Løpenavn i prosent</i>	<i>Antall bærere</i>	<i>Bærere i prosent</i>
Gruppe 1M	12	17,9	20	17,1	20	21,7
Gruppe 2M	14	16,9	26	16,8	26	21,5
Gruppe 3M	19	18,6	24	8,6	22	10,9
Alle menn	30	17,9	70	14,2	68	17,5

4.2.4 Klassiske og latininspirerte navn

I denne kategorien går navn med opprinnelse i gresk og latin, lokale og nasjonale former er medregnet, men ikke de direkte og indirekte bibelske navna.

I gruppe 1M er det 17 leksikalske navn fra denne kategorien: *Anthon, August, Bendiks/Bendix, Christian, Emil, Julius, Jørgen, Lars, Laurentz, Magnus, Martin, Martinius, Nicolai, Severin/Sevrin, Søren, Theodor* og *Tønnes*.

I gruppe 2M er det også 17 leksikalske navn: *Anton, Augustin, Cecilius, Christian/Kristian, Emil, Jørgen, Kristen, Lauritz, Magnus, Marius, Martin, Martinius, Mauritz, Nicolai, Niels/Nils, Teodor/Theodor* og *Tønnes*.

I gruppe 3M finner vi disse navna: *August, Bendik, Bent, Christen, Christian/Kristian, Emil, Georg, Jørgen, Kristoffer, Marius, Martin, Martinius, Nikolaus* og *Theodor*.

De klassiske og latininspirerte navna ser ut til å langsomt miste popularitet utover i perioden. Navnevariasjonen er dessuten størst i den eldste gruppa. (Se tabell 4.15).

Christian/Kristian og *Martin* er de mest populære navna fra denne kategorien med en delt andreplass i det samlede navnematerialet. Videre følger *Teodor/Theodor* på en delt sjetteplass og *August* på en delt 11. plass. *August* gjør det skarpest i gruppe 1M hvor det ligger på en delt andreplass sammen med *Martin*. I gruppe 2M ligger *Teodor/Theodor* på andreplass, *Christian/Kristian* og *Martin* på en delt tredje plass og *Niels/Nils* på en delt femteplass. *Christian/Kristian* er det best plasserte latinske navnet i gruppe 3M med en sjuendeplass, fulgt av *August* på delt 12. og *Georg* og *Martin* på en delt 16. plass.

Populariteten til navn av denne typen må ses i sammenheng med helgendyrkinga i førreformatisk tid. Selv om Norge på slutten av 1800-tallet hadde vært protestantisk i vel 300 år beholdt helgennavna sin popularitet gjennom oppkalling av slektninger, helgendagoversikten som var trykt i almanakken, samt diverse helligdager.

Tabell 4.15. Klassiske og latininspirerte navn (menn)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1M	17	25,4	31	26,5	28	30,4
Gruppe 2M	17	20,5	37	23,9	34	28,1
Gruppe 3M	14	13,7	28	12,7	28	16,0
Alle menn	29	17,3	96	19,5	90	23,2

4.2.5 Engelske og engelskklingende navn

I denne kategorien faller navn som er engelske av opprinnelse samt engelske former av navn med opprinnelse i andre språk. Jeg har ikke regnet med de bibelske og indirekte bibelske navna.

I gruppe 1M finner vi *Edvard, Oliver* og *William*.

I gruppe 2M finner vi *Alfred* og *Charles*.

I gruppe 3M finner vi *Alfred, Edvin* og *Henry*.

De engelske navna utgjør bare en svært liten prosent av navnematerialet og holder seg forholdsvis jevnt i hele perioden. Populariteten er minst i den mellomste gruppa. (Se tabell 4.16).

Alfred er det eneste engelske navnet som utmerker seg på noen toppliste med en delt 16. plass i gruppe 3M.

Tabell 4.16. Engelske og engelskklingende navn (menn)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1M	3	4,5	4	3,4	4	4,3
Gruppe 2M	2	2,4	2	1,3	2	1,7
Gruppe 3M	3	2,9	7	3,9	7	4,0
Alle menn	7	4,2	13	2,6	13	3,4

4.2.6 Franske og franskklingende navn

Inkludert i denne gruppa er også franske navneformer av navn av annen opprinnelse.

I gruppe 1M finner vi navnet *Emil*.

I gruppe 2M finner vi *Emil* og *Louis*.

I gruppe 3M finner vi *Emil*.

De franske navna utgjør i likhet med de engelske en svært liten del av navnematerialet og populariteten – hvis det nå kan kalles popularitet – holder seg jevnt i hele perioden. (Se tabell 4.17).

Emil er det vanligste navnet med fire bærere i det samlede navnematerialet – én i gruppe 1M, én i gruppe 2M og to i gruppe 3M – men det er ikke nok til å komme med på noen toppliste.

Tabell 4.17. Franske og franskklingende navn (menn)

	<i>Antall leksikalske navn</i>	<i>Leksikalske navn i prosent</i>	<i>Antall løpenavn</i>	<i>Løpenavn i prosent</i>	<i>Antall bærere</i>	<i>Bærere i prosent</i>
Gruppe 1M	1	1,5	1	0,9	1	1,1
Gruppe 2M	2	2,4	2	1,3	2	1,7
Gruppe 3M	1	1,0	2	0,9	2	1,1
Alle menn	2	1,2	5	1,0	5	1,3

4.2.7 Navn fra øvrige språk

I navnematerialet finner man også en liten håndfull navn med opprinnelse i andre språk enn de vi allerede har tatt for oss.

Keltiske navn navn: *Arthur/Artur, Oscar/Oskar*

Frisiske navn: *Boye*¹⁰

Hebraiske : *Mikal*

Slaviske/øst-europeiske navn: *Gustav*¹¹, *Valdemar/Waldmar*.

¹⁰ Dette kan også være snakk om et mellomnavn hos vedkommende som bærer det.

Spanske navn: *Domingo*¹²

I gruppe 1M finner vi *Gustav* og *Oscar/Oskar*

I gruppe 2M finner vi *Arthur/Artur*, *Mikal* og *Oscar*.

I gruppe 3M finner vi *Arthur*, *Boye*, *Domingo*, *Gustav*, *Oscar/Oskar* og *Valdemar/Waldmar*.

Navn fra øvrige språk er mest populære i gruppe 3M. (Se tabell 4.18). Det er spesielt de keltiske *Arthur/Artur* og *Oscar/Oskar* som utmerker seg. På topplista i den yngste aldersgruppa ligger de på henholdsvis fjerdeplass og delt femteplass. I det samlede navnematerialet ligger begge navnene på en delt sjetteplass.

Tabell 4.18. Navn fra øvrige språk (menn)

	<i>Antall leksikalske navn</i>	<i>Leksikalske navn i prosent</i>	<i>Antall løpenavn</i>	<i>Løpenavn i prosent</i>	<i>Antall bærere</i>	<i>Bærere i prosent</i>
Gruppe 1M	2	3,0	3	2,6	3	3,3
Gruppe 2M	3	3,6	4	2,6	4	3,3
Gruppe 3M	6	5,9	20	9,1	19	10,9
Alle menn	7	4,2	27	5,5	26	6,7

4.2.8 Andre navn

I denne kategorien går de navna som ikke kan plasseres andre steder. Det gjelder blant annet navn med ukjent eller omdiskutert opphav og etternavn brukt som fornavn.

Ingen av navna i gruppe 1M hører til i denne kategorien.

I gruppe 2M finner vi *Gorgos*, *Hohan*¹³ og *Rabæk*.

I gruppe 3M finner vi *Aune*¹⁴, *Gerrard*¹⁵, *Olgaard* og *Schalfrath*.

¹¹ *Gustav* er et navn av omdiskutert opphav. Holm mener at det kan være lånt fra polsk *Gotislav* eller *Goslav* (Holm 1974, 1993: 116-117, her etter *Kruken/Stemshaug* 1995), mens *Friesen* mener det er snakk om et svensk tilnavn av *gautr*, 'mann fra Götaland' (*Friesen* 1920, her etter *Kruken/Stemshaug* 1995). Her har jeg altså valgt å følge *Holms* tolkning.

¹² Navnebæreren er sønn av en skipper og er født på *St. Domingo*, noe som forklarer navnevalget.

¹³ Muligens er dette en tastefeil og navnet skal egentlig være *Johan*.

De spesielle fornavna finner vi altså i gruppe 2M og 3M, og de utgjør en svært liten prosent av det samlede navnematerialet. En del av disse navna kan ses i sammenheng med skikken med å bruke slektsnavn som fornavn, en navneskikk som kom i bruk på 1800-tallet og som regelfast gjaldt mansnavn (Kruken 1982:64). Av navna over ser i hvert fall *Olgaard* og *Rabæk* ut til å være av denne typen.

Tabell 4.19. Andre navn (menn)

	<i>Antall leksikalske navn</i>	<i>Leksikalske navn i prosent</i>	<i>Antall løpenavn</i>	<i>Løpenavn i prosent</i>	<i>Antall bærere</i>	<i>Bærere i prosent</i>
Gruppe 1M	0	-	0	-	0	-
Gruppe 2M	3	3,6	3	1,9	3	2,5
Gruppe 3M	4	3,9	4	1,8	4	2,3
Alle menn	7	4,2	7	1,4	7	1,8

4.3 KVINNENAVN

Tabell 4.20 viser kvinnenavna i navnematerialet som har minst fem bærere. *Marie* topper med 48 bærere (av 532 kvinner), mer en dobbelt så mye som *Sofie* på andreplass med 22 bærere. *Anna* og *Christine/Kristine* deler tredjeplassen med 21 bærere.

¹⁴ Dette kan være snakk om et mellomnavn.

¹⁵ Enten et fransk navn eller en form for *Gerhard*?

Tabell 4.20. De mest populære kvinnenavna i Kristiansand ca. 1850-1900

		Antall bærere	Andel i prosent
1)	Marie	48	9,0
2)	Sofie	22	4,1
3)	Anna	21	3,9
	Christine / Kristine	21	3,9
5)	Amalie	15	2,8
6)	Josefine / Josephine / Jusefine	13	2,4
7)	Inga	12	2,3
	Mathilde	12	2,3
9)	Caroline / Karoline	11	2,1
	Thomine / Tomine	11	2,1
11)	Anne	10	1,9
	Elisabet / Elisabeth	10	1,9
13)	Andrea	9	1,7
	Gudrun / Gudrund	9	1,7
	Johanne	9	1,7
16)	Helene / Hellene	8	1,5
	Karen	8	1,5
	Margit	8	1,5
	Ragna	8	1,5
	Ragnhild	8	1,5
20)	Emilie / Emillie	7	1,3
	Hanne	7	1,3
	Ingeborg	7	1,3
	Sigrid	7	1,3
24)	Agnes	6	1,1
	Alma	6	1,1
	Astrid	6	1,1
	Borghild	6	1,1
	Catrine / Kathrine / Katrine	6	1,1
	Dagny	6	1,1
	Dorteia / Dorthea	6	1,1
	Gorine / Gurine	6	1,1
	Ida	6	1,1
	Laura	6	1,1
	Olga	6	1,1
36)	Aagot	5	0,9
	Frederikke / Fredrikke	5	0,9
	Olene	5	0,9
	Olivia	5	0,9

I **gruppe 1K**, kvinner født før og til og med 1864, er det *Marie* som topper – akkurat som i det samlede navnematerialet – med 21 bærere. *Christine/Kristine* følger på andreplass med 10 bærere og *Sofie* er på tredje med ni bærere.

Tabell 4.21. De mest populære navna i gruppe 1K

		Antall bærere	Andel i prosent
1)	Marie	21	12,1
2)	Christine / Kristine	10	5,8
3)	Sofie	9	5,2
4)	Amalie	8	4,6
	Josefine / Josephine / Jusefine	8	4,6
6)	Anne	7	4,0
	Thomine / Tomine	7	4,0
8)	Anna	6	3,5
	Elisabet / Elisabeth	6	3,5
10)	Caroline / Karoline	5	2,9
11)	Andrea	4	2,3
	Catrine / Kathrine / Katrine	4	2,3
	Hanne	4	2,3
	Ingeborg	4	2,3
	Olene	4	2,3
	Othilie / Otilie	4	2,3
17)	Betzy	3	1,7
	Birgithe / Birgitte	3	1,7
	Emilie / Emillie	3	1,7
	Gorine / Gurine	3	1,7
	Ida	3	1,7
	Johanne	3	1,7
	Karen	3	1,7
	Laura	3	1,7
	Louise / Lovise	3	1,7
	Mathilde	3	1,7

Gruppe 1K kan videre deles opp i gruppe 1KA, kvinner født før og til og med 1844, og gruppe 1KB, kvinner født 1845-1864. Gruppene er små – det er 74 personer i gruppe 1KA og 99 personer i gruppe 1KB – så man må ta forbehold mot å trekke for bastante konklusjoner.

I gruppe 1KA topper *Marie* med ni bærere, fulgt av *Anne* med seks og *Christine/Kristine* og *Sofie* med fem.

Tabell 4.22. De mest populære navna i gruppe 1KA

		Antall bærere	Andel i prosent
1)	Marie	9	12,2
2)	Anne	6	8,1
3)	Christine / Kristine	5	6,8
	Sofie	5	6,8
5)	Thomine / Tomine	4	5,4
6)	Amalie	3	4,1
	Andrea	3	4,1
	Anna	3	4,1
	Birgithe / Birgitte	3	4,1
	Caroline / Karoline	3	4,1
	Elisabet / Elisabeth	3	4,1
	Ingeborg	3	4,1
	Olene	3	4,1

I gruppe 1KB topper fremdeles *Marie* med 12 bærere, fulgt av *Josefine/Josephine/Jusefine* på andreplass med sju bærere. *Amalie* og *Christine/Kristine* deler tredjeplassen med fem bærere hver.

Tabell 4.23. De mest populære navna i gruppe 1KB

		Antall bærere	Andel i prosent
1)	Marie	12	12,1
2)	Josefine / Josephine / Jusefine	7	7,1
3)	Amalie	5	5,1
	Christine / Kristine	5	5,1
5)	Sofie	4	4,0
6)	Anna	3	3,0
	Elisabet / Elisabeth	3	3,0
	Hanne	3	3,0
	Othilie / Otilie	3	3,0
	Thomine / Tomine	3	3,0

På førsteplass i **gruppe 2K**, kvinner født 1865-1884, holde *Marie* stand med 17 bærere (av 166). Nykommeren *Inga* har tatt andreplassen med 10 bærere.

I tillegg til *Inga* er det ni nye navn på lista: *Aagot*, *Alma*, *Astrid*, *Camilla/Kamilla*, *Dorte/Dorthea*, *Helene/Hellene*, *Olivia*, *Ragna* og *Ragnhild*.

Ellers kan vi se at *Anne* har forsvunnet ut, mens *Anna* ser ut til å ha overtatt og har rykket opp på en tredjeplass med ni bærere. Andre navn som har forsvunnet fra lista er *Betzy*, *Birgithe/Birgitte*, *Catrine/Kathrine/Katrine*, *Gorine/Gurine*, *Hanne*, *Ida*, *Johanne*, *Karen*, *Laura*, *Louise/Lovise*, *Olene*, *Othilie/Otilie* og *Thomine/Tomine*.

Tabell 4.24. De mest populære navna i gruppe 2K

		Antall bærere	Andel i prosent
1)	Marie	17	10,2
2)	Inga	10	6,0
3)	Anna	9	5,4
4)	Mathilde	7	4,2
5)	Sofie	6	3,6
6)	Caroline / Karoline	4	2,4
	Christine / Kristine	4	2,4
	Dorteia / Dorteia	4	2,4
	Elisabet / Elisabeth	4	2,4
	Emilie / Emillie	4	2,4
	Josefine / Josephine / Jusefine	4	2,4
	Ragna	4	2,4
13)	Aagot	3	1,8
	Alma	3	1,8
	Amalie	3	1,8
	Andrea	3	1,8
	Astrid	3	1,8
	Camilla / Kamilla	3	1,8
	Helene / Hellene	3	1,8
	Ingeborg	3	1,8
	Olivia	3	1,8
	Ragnhild	3	1,8

I **gruppe 3K**, kvinner født 1885-1900, er det fremdeles *Marie* som topper med 10 bærere. *Christine/Kristine* har tatt tilbake andreplassen fra gruppe 1K sammen med *Sofie* og nykommerne *Gudrun/Gudrund* og *Margit*, alle med sju bærere.

I tillegg til nevnte *Gudrun/Gudrund* og *Margit* har en lang rekke av nykommere kommet inn på lista: *Agnes*, *Augusta*, *Bergjot/Bergliot*, *Borghild*, *Dagny*, *Frederikke/Fredrikke*, *Helga*, *Ingerid/Ingrid*, *Magda*, *Olga*, *Sigfrid*, *Sigrid* og *Solveig*. *Johanne*, *Karen* og *Thomine/Tomine* har gjort comeback fra gruppe 1K.

Navn som har forsvunnet ut av lista er *Aagot, Alma, Andrea, Camilla/Kamilla, Caroline/Karoline, Dorteia/Dorthea, Elisabet/Elisabeth, Emilie/Emillie, Inga, Ingeborg, Josefina/Josephine/Jusefine, Mathilde* og *Olivia*.

Tabell 4.25. De mest populære navna i gruppe 3K

		Antall bærere	Andel i prosent
1)	Marie	10	5,9
2)	Christine / Kristine	7	3,6
	Gudrun / Gudrund	7	3,6
	Margit	7	3,6
	Sofie	7	3,6
6)	Anna	6	3,1
	Borghild	6	3,1
8)	Helene / Hellene	5	2,6
	Sigrid	5	2,6
10)	Amalie	4	2,1
	Dagny	4	2,1
	Johanne	4	2,1
	Karen	4	2,1
	Olga	4	2,1
	Ragnhild	4	2,1
16)	Agnes	3	1,6
	Astrid	3	1,6
	Augusta	3	1,6
	Bergjot / Bergliot	3	1,6
	Frederikke / Fredrikke	3	1,6
	Helga	3	1,6
	Ingerid / Ingrid	3	1,6
	Magda	3	1,6
	Ragna	3	1,6
	Sigfrid	3	1,6
	Solveig	3	1,6
	Thomine / Tomine	3	1,6

4.3.1 Nordiske navn

Akkurat som hos mennene er de nordiske navna delt opp i to underkategorier: *Navn fra sagalitteraturen* og *arvenavn og nylaginger*.

4.3.1.1 Navn fra sagalitteraturen

Navn som hører til i denne kategorien fra gruppe 1K er *Gunhild, Gunhilde, Gunvor, Inga, Ingeborg, Ragna, Ragnhild* og *Signe*.

Navna fra gruppe 2K er *Aashild, Asborg, Astrid, Borgny, Dagny, Gudrun/Gudrund, Gunhild/Gunild, Gunhilde, Gunvor, Helga, Inga, Ingeborg, Ragna, Ragnhild, Sigrid, Solveig, Thora* og *Thorborg*.

I gruppe 3K finner vi *Alfild, Arnhild, Aslaug, Astrid, Bergjot/Bergliot, Borghild, Dagny, Gudny, Gudrun/Gudrund, Gunvaar, Helga, Herdis, Hjørdis, Ingerid/Ingrid, Ragna, Ragnhild, Sigrid, Snefrid, Solveig, Tora* og *Torborg*.

Akkurat som hos mennene ser vi en økning i populariteten til de nordiske navna utover i perioden, både i antall navnebærere og i antall leksikalske navn. (Se tabell 4.26).

Inga er det mest brukte navnet. I det samlede navnematerialet innehar det en delt sjuendeplass. Så følger *Gudrun/Gudrund*, som i det samlede navnematerialet ligger på en delt 13. plass og *Ragna* og *Ragnhild* som ligger på en delt 16. plass.

I gruppe 1K er bare et av 26 navn på topplista et nordisk navn fra sagalitteraturen, nemlig *Ingeborg* som innehar en del 11. plass. På lista for gruppe 2K er det fem av 22 navn, hvorav *Inga* på andreplass har den beste plasseringa, fulgt av *Ragna* på en sjetteplass. Lista for gruppe 3K har 11 navn fra denne kategorien (av 27). *Gudrun/Gudrund* har best plassering med en delt andreplass, fulgt av *Borghild* på delt sjetteplass.

Tabell 4.26. Nordiske navn – navn fra sagalitteraturen (kvinner)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1K	8	8,1	14	6,2	14	8,1
Gruppe 2K	18	18,6	43	21,0	43	25,9
Gruppe 3K	21	16,0	57	22,9	57	29,5
Alle kvinner	29	13,6	114	16,7	114	21,4

4.3.1.2 Arvenavn og nylaginger

Den russiske varianten av *Helga, Olga*, er ikke tatt med her.

Fra gruppe 1K finner vi disse navna: *Alvilde, Ellevine, Gorine/Gurine, Hilda, Inger, Juline, Olava* og *Omine*.

Navna fra gruppe 2K er *Aasta, Alfine, Gurine, Inger, Olava, Randine, Salvine* og *Thone*.

I gruppe 3K finner vi *Aasta, Alvilde, Asta, Bolette, Gurine, Hildur, Inger, Ingreid, Karla, Mardis, Omine, Randi* og *Sigfrid*.

Arvenavna og nylagingene har holdt seg jevnere enn de øvrige nordiske navna, men også disse viser en liten økning i popularitet. (Se tabell 4.27).

Gorine/Gurine er mest brukt med en delt 24. plass i det samlede navnematerialet og en delt 17. plass i gruppe 1K.

Tabell 4.27. Nordiske navn – arvenavn og nylaginger (kvinner)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1K	8	8,1	12	5,3	12	6,9
Gruppe 2K	8	8,2	8	3,9	8	4,8
Gruppe 3K	13	9,9	18	7,2	18	9,3
Alle kvinner	21	9,8	38	5,6	38	7,1

4.3.2 Bibelske navn

Bibelske navn har også to underkategorier: *Direkte bibelske navn* og *indirekte bibelske navn*. Kvinneformer av direkte bibelske mannsnavn vil bli plassert i den siste kategorien. De engelske formene *Betty* og *Betzy* (av Elisabeth) og *Mary* (av Maria) samt den franske formen *Jaennete* (av Johannes) blir ikke regnet med i denne kategorien, da jeg mener at de først og fremst vil ha blitt oppfattet som henholdsvis engelske og franske navn.

4.3.2.1 Direkte bibelske navn

Navna fra gruppe 1K i denne kategorien er *Elisabet/Elisabeth, Ester, Hanna, Rakel* og *Rebekka*.

Fra gruppe 2K har vi *Elisabet/Elisabeth, Hanna, Magdalena, Martha, Rakel* og *Rebekka*.

I gruppe 3K finner vi *Dina, Ester, Hulda*¹⁶, *Lydia, Martha* og *Ruth*.

De direkte bibelske navna utgjør en liten prosent av det samlede navnematerialet, og selv om de taper seg litt i popularitet utover i perioden, er det ikke noe dramatisk fall. (Se tabell 4.28).

Elisabet/Elisabeth er det eneste av navna som skiller seg ut. Det innehar en delt 11. plass i det samlede materialet, en delt åttendeplass i gruppe 1K og en delt sjetteplass i gruppe 2K. Ingen andre direkte bibelske navn forekommer på noen toppliste.

Tabell 4.28. Direkte bibelske navn (kvinner)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1K	5	5,1	11	4,8	11	6,4
Gruppe 2K	6	6,2	9	4,4	9	5,4
Gruppe 3K	6	4,6	7	2,8	7	3,6
Alle kvinner	11	5,1	27	4,0	27	5,1

4.3.2.2 Indirekte bibelske navn

I gruppe 1K finner vi disse navna: *Andrea, Elise, Else, Hanne, Jakobine, Johanne, Josefina/Josephine/Jusefine, Marie, Mathea, Pauline, Petra, Thomine/Tomine* og *Tobine*¹⁷

Navna fra gruppe 2K er *Andrea, Hanne, Hansine, Jacobine, Jensine, Johanna, Johanne, Josefina/Josephine, Marie, Mathea, Pauline* og *Tomine*.

I gruppe 3K finner vi *Andrea, Hanne, Hansine, Janna, Johana/Johanna, Johanne, Josefina, Magda, Magdalene, Mally*¹⁸, *Marie, Petra, Petrine, Philipa, Thomine/Tomine, Tobine* og *Tomin*¹⁹.

¹⁶ Hulda er en kvinne fra GT, men navnet kan også være av nordisk opphav eller inspirert av tysk.

¹⁷ Av Tobias, fra de apokryfe delene av Bibelen.

¹⁸ Kortform av *Magdalene*.

¹⁹ Dette er kanskje ment å skulle være *Tomine*.

De indirekte bibelske navna utgjør en større prosent av navnematerialet og taper seg mye mer i popularitet enn de direkte bibelske navna gjør, men navnevariasjonen blir likevel større i den yngste gruppa. (Se tabell 4.29).

At de indirekte bibelske navna får så godt utslag på tabellen skyldes nok mest det utrolig populære navnet *Marie* som topper lista i alle aldersgrupper. Andre populære navn er *Josefine/Josephine/Jusefine* på en sjetteplass (delt fjerdeplass i gruppe 1K, delt sjetteplass i gruppe 2K), *Thomine/Tomine* på en delt niendeplass (delt sjetteplass i gruppe 1K, delt 16. plass i gruppe 3K) og *Andrea* og *Johanne* på en delt 13. plass (henholdvis delt 11. plass i gruppe 1K, delt 13. plass i gruppe 2K og delt 17. plass i gruppe 1K, delt 10. plass i gruppe 3K).

Vi kan forøvrig legge merke til at fire de fem mest vanlige indirekte bibelske kvinnenavna er avledet av mannsnavn.

Tabell 4.29. Indirekte bibelske navn (kvinner)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1K	13	13,1	56	24,7	53	30,6
Gruppe 2K	12	12,4	38	18,5	38	22,9
Gruppe 3K	17	13,0	37	14,9	35	18,1
Alle kvinner	23	10,7	131	19,2	126	23,7

4.3.3 Tyske og tyskklingende navn

Medregnet i denne gruppa er også tyske varianter av navn av annet opphav og kvinnenavn dannet av tyske mannsnavn, for eksempel *Jørgine* og *Frederikke/Fredrikke*.

Tyske og tyskinspirerte navn i gruppe 1K er *Amalie*, *Berthine*, *Frederikke/Fredrikke*, *Gertine*, *Gunda*, *Henrikke*, *Ida*, *Mathilde* og *Othilie/Otilie*.

I gruppe 2K finner vi *Amalie*, *Bernhardine*, *Hermanda*, *Ida*, *Jørgine* og *Mathilde*.

I gruppe 3K finner vi *Amalie*, *Elfrida*, *Frederikke/Fredrikke*, *Gesine*, *Hermanda*, *Ida*, *Mathilde*, *Oda*, *Valbor/Valborg*, *Wilhelmine* og *Wilma*.

De tyske navna er på vikende front, og det er mer tydelig her hos kvinnene enn det er hos mennene. Til tross for at den prosentmessige andelen av navnebærere med tyske navn er minst i den yngste gruppa, er det også her vi finner flest leksikalske navn. (Se tabell 4.30).

Det er fire tyske navn på topplista for det samlede navnematerialet: *Amalie* på henholdsvis femteplass (delt fjerdeplass i gruppe 1K, delt 13. plass i gruppe 2K, delt 10. plass i gruppe 3K), *Mathilde* på delt sjuendeplass (delt 17. plass i gruppe 1K, fjerdeplass i gruppe 2K), *Ida* på delt 24. plass (delt 17. plass i gruppe 1K) og *Frederikke/Fredrikke* på delt 36. plass (delt 16. plass i gruppe 3K). I tillegg markerer *Othilie/Otilie* seg i gruppe 1K på en delt 11. plass.

Tabell 4.30. Tyske og tyskklignende navn (kvinner)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1K	9	9,1	24	10,6	24	13,9
Gruppe 2K	6	6,2	15	7,3	15	9,0
Gruppe 3K	11	8,4	19	7,6	17	8,8
Alle kvinner	18	8,4	58	8,5	56	10,5

4.3.4 Klassiske og latininspirerte navn

Lokale og nasjonale former er medregnet. Bibelske navn, både de direkte og de indirekte, er utelatt. *Caroline/Karoline*, en latinisert kvinneform av nordiske/samgermanske *Carl/Karl*, er også regnet med i denne kategorien.

I gruppe 1K finner vi disse navna: *Abel, Agnes, Aleksandra, Augusta, Benny*²⁰, *Camilla, Caroline/Karoline, Catrine/Kathrine/Katrine, Christin, Christine/Kristine, Constance, Dorte, Emalie*²¹, *Emilie, Gusta, Julie, Kaia, Karen, Karine, Kathinka/Katinka, Kirstine, Klara, Laura, Margrete, Marthe, Marthine, Nicoline, Regine, Severine, Sofie, Therese, Thrine* og *Valentine*.

²⁰ Kortform av *Benedicte*.

²¹ Kan også være en form for tyske *Amalie*.

I gruppe 2K finner vi: *Aagot, Agnes, Aleksandra, Barbra, Camilla/Kamilla, Carine, Caroline/Karoline, Christine/Kristine, Clara, Dorteia, Elen*²², *Emilie/Emillie, Helene, Julie, Jørgine, Kaja, Karen, Katrine, Käte, Laura, Maren, Margit, Margot, Marit, Martine, Noline/Nikoline, Sofie, Teodora/Theodora, Teresie, Thea, Theodine og Theoline.*

I gruppe 3K finner vi: *Aagot, Agnes, Amanda, Augusta, Cecilie, Christine/Kristine, Clara/Klara, Dorteia, Helene/Hellene, Julie, Junine, Karen, Karin, Karoline, Katrine, Kirsten, Laura, Laurensie, Magrete, Maren, Margit, Margot, Marthine, Natalie, Noline, Regine, Rosa, Sofie, Teodora, Therese og Theresi.*

De klassiske og latininspirerte navna holder seg jevnt i popularitet, men prosenten synker litt i den yngste aldersgruppa. Navnevariasjonen er lik i alle grupper. (Se tabell 4.31).

12 av 39 navn på topplista er av denne kategorien. *Sofie* har best plassering med en andreplass (tredjeplass i gruppe 1K, femteplass i gruppe 2K, delt andreplass i gruppe 3K), fulgt av *Christine/Kristine* på en delt tredjeplass (andreplass i gruppe 1K, delt sjetteplass i gruppe 2K, delt andreplass i gruppe 3K) og *Caroline/Karoline* på en delt niendeplass (10. plass i gruppe 1K, delt sjetteplass i gruppe 2K). Ellers markerer *Catrine/Kathrine/Katrine* seg i gruppe 1K med en delt 11. plass, *Dorteia/Dorteia* og *Emilie/Emillie* i gruppe 2K med en delt sjetteplass og *Margit* i gruppe 3K med en delt andreplass.

Tabell 4.31. Klassiske og latininspirerte navn (kvinner)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1K	33	33,3	66	29,1	63	36,4
Gruppe 2K	32	33,0	62	30,2	59	35,5
Gruppe 3K	31	23,7	66	26,5	58	30,1
Alle kvinner	57	26,6	194	28,5	180	33,8

²² Kortform av *Helene*.

4.3.5 Engelske og engelskklingende navn

Medregnet i denne kategorien er engelske navneformer av navn av annet opphav.

Kvinneformer av engelske mannsnavn er også med.

I gruppe 1K finner vi disse navna: *Betzy* og *Nancy*.

I gruppe 2K er *Anny*, *Jenny*, *Käte* og *Mary*.

I gruppe 3K finner vi *Ammy*, *Betty*, *Edvarda*, *Elly*, *Fanny*, *Harriet*, *Jenny*, *Lilli/Lily*, *Nancy* og *Nelli*.

Hos de engelske navna ser vi en økning i popularitet i den yngste aldersgruppa. Det er også her den største navnevariasjonen er. Bare *Betzy* markerer seg på noen toppliste, med en delt 17. plass i gruppe 1K.

Tabell 4.32. Engelske og engelskklingende navn (kvinner)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1K	2	2,0	4	1,8	4	2,3
Gruppe 2K	4	4,1	4	2,0	4	2,4
Gruppe 3K	10	7,6	13	5,2	13	6,7
Alle kvinner	14	6,5	21	3,1	21	3,9

4.3.6 Franske og fransklingende navn

Medregnet her er franske varianter av navn med annet opphav. Kvinneformen av *Emil*, *Emilie/Emillie*, er også tatt med, men ikke *Emalie*, som vel så gjerne kan være basert på tyske *Amalie*.

I gruppe 1K finner vi *Charlotte*, *Constance*, *Emilie*, *Henriette*, *Jaennete* og *Louise/Lovise*.

I gruppe 2K finner vi *Emilie/Emillie* og *Henriette*.

I gruppe 3K finner vi *Henriethe/Henriette*, *Jaennete* og *Lauvisa*.

De franske navna går motsatt vei enn de engelske. Her er populariteten størst i den eldste aldersgruppa for så å synke gruppe for gruppe. Det er også flest leksikalske navn i gruppe 1K. (Se tabell 4.33).

Emilie/Emillie er det eneste navnet på topplista for det samlede navnematerialet der det ligger på en delt 20. plass (delt 17. plass i gruppe 1K, delt sjetteplass i gruppe 2K). *Louise/Lovise* markerer seg i gruppe 1K med en delt 17. plass.

Tabell 4.33. Franske og franskklingende navn (kvinner)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1K	6	6,1	10	4,4	10	5,8
Gruppe 2K	2	2,1	5	2,4	5	3,0
Gruppe 3K	3	2,3	4	1,6	3	1,6
Alle kvinner	7	3,3	19	2,8	18	3,4

4.3.7 Navn fra øvrige språk

Innunder denne kategorien finner vi

Keltiske navn: *Bergitte, Bertha, Birgit, Birgithe/Birgitte, Britta, Synøve*

Hebraiske navn: *Anna, Anne, Anny.*

Slaviske/russiske navn: *Dagmar, Kathinka/Katinka, Nina²³, Olga*

Samiske navn: *Laila²⁴*

Spanske navn: *Alma*

Persiske/arabiske navn: *Caspara*

Navna i gruppe 1K er *Alma, Anna, Anne, Bergitte, Birgithe/Birgitte* og *Kathinka/Katinka*.

Navna i gruppe 2K er *Alma, Anna, Anne, Anny, Bertha, Britta, Caspara, Olga* og *Synøve*.

²³ Russisk diminutiv av *Anna*. *Nina* kan også være en kortform av navn på *-nina* og *-nine*.

²⁴ Kan også være av persisk *Leila*.

Navna i gruppe 3K er *Alma, Anna, Anne, Bertha, Birgit, Dagmar, Laila, Nina* og *Olga*.

I denne kategorien er prosentandelen navnebærere størst i gruppe 2K. Populariteten stiger litt fra gruppe 1K før den synker igjen i gruppe 3K. (Se tabell 4.34).

Det er spesielt de populære navna *Anna* og *Anne* som gjør denne kategorien såpass stor. De ligger på henholdsvis delt tredje plass (delt åttende plass i gruppe 1K, tredje plass i gruppe 2K, delt sjette plass i gruppe 3K) og delt 11. plass (delt sjette plass i gruppe 1K). Disse navnas popularitet og overlevelsessevne kan forklares med at de er knyttet til helgendyrking. Den Hellige Anna er i følge tradisjonen Jomfru Marias mor.

Andre navn som markerer seg er *Alma* som ligger på delt 13. plass i gruppe 2K og *Olga* som innehar en delt 10. plass i gruppe 3K. Begge disse navna ligger på en delt 24. plass i det samlede navnematerialet.

Tabell 4.34. Navn fra øvrige språk (kvinner)

	<i>Antall leksikalske navn</i>	<i>Leksikalske navn i prosent</i>	<i>Antall løpenavn</i>	<i>Løpenavn i prosent</i>	<i>Antall bærere</i>	<i>Bærere i prosent</i>
Gruppe 1K	6	6,1	20	8,8	19	11,0
Gruppe 2K	9	9,3	22	10,7	21	12,7
Gruppe 3K	9	6,9	18	7,2	18	9,3
Alle kvinner	16	7,5	60	8,8	58	10,9

4.3.8 Andre navn

I denne kategorien går navn som ikke kan plasseres andre steder. Dette gjelder navn av ukjent og omdiskutert opphav, samt kortformer med usikkert opprinnelsesnavn.

I gruppe 1K finner vi disse navna: *Berthilde, Gedevine, Geduine, Gina, Gjertvig, Marrethe, Marthel, Meise, Olene, Olivia, Oselle, Petrowna* og *Thereia*.

I gruppe 2K finner vi *Oline, Olivia, Pernille* og *Tomalli*.

Navna i gruppe 3K er *Dany, Elinga*²⁵, *Ella, Olene, Olivia, Rosætte, Talvi, Therdine, Vilfrid* og *Willi*.

De fleste bærerne av navn fra denne kategorien er i den eldste aldersgruppa, mens det er færrest i gruppe 2K. Antallet leksikalske navn følger samme mønster. (Se tabell 4.35).

Olene og *Olivia* er de eneste som markerer seg på topplistene. Begge ligger på en delt 36. plass i det samlede navnematerialet. *Olene* innehar en delt 11. plass i gruppe 1K og *Olivia* en delt 13. plass i gruppe 2K.

Tabell 4.35. Andre navn (kvinner)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1K	13	13,1	16	7,0	16	9,2
Gruppe 2K	4	4,1	6	2,9	6	3,6
Gruppe 3K	10	7,6	10	4,0	10	5,2
Alle kvinner	24	11,2	32	4,7	32	6,0

4.3.9 Kvinnenavn avledet av mannsnavn

En egen kategori jeg vil se nærmere på under kvinnenavna, er kvinnenavn avledet av mannsnavn. Denne formen å danne navn på, såkalt avledning, var det som i hovedsak førte til navneekspansjonen fra 1700-tallet av. En del av avledningene var lånt utenfra i full form, andre har blitt dannet her etter samme mønster (Kruken 1982:62-63). Jeg har konsentrert meg om de navna som har beholdt navnestammen fra mannsnavnet og fått suffiksene *-a*, *-ine* og *-ke*. Ellers er bare nyere avledninger tatt med, *Tora* er for eksempel ikke inkludert i denne kategorien. *Aleksandra, Caroline/Karoline, Johanna, Johanne* og *Olivia* er utelatt av samme grunn.

²⁵ Kanskje avledet av mannsnavnet *Elling*, men jeg velger likevel å plassere det i denne kategorien.

I gruppe 1K finner vi *Augusta, Frederikke/Fredrikke, Gertine, Henrikke, Jakobine, Josefine/Josephine/Jusefine, Juline, Nicoline, Olava, Pauline, Petra, Severine, Thomine/Tomine, Tobine* og *Valentine*.

I gruppe 2K har vi *Alfine, Bernhardine, Caspara, Hansine, Hermanda, Jacobine, Jensine, Josefine/Josephine, Jørgine, Nicoline/Nikuline, Olava, Pauline, Salvine, Teodora/Theodora* og *Tomine*.

I gruppe 3K finner vi *Augusta, Edvarda, Frederikke/Fredrikke, Hansine, Hermanda, Josefine, Karla, Nicoline, Petra, Petrine, Teodora, Thomine/Tomine, Tobine, Tomin* og *Wilhelmine*.

Denne type navn er mest utbredt i den eldste aldersgruppa med 33 av 173 navnebærere. Deretter blir det mindre vanlig utover tidsperioden. Differansen er størst mellom gruppe 1K og 2K. (Se tabell 4.36).

Josefine/Josephine/Jusefine er det vanligste navnet fra denne kategorien. Det innehar en sjetteplass i det samlede navnematerialet (delt fjerdeplass i 1K, delt sjetteplass i 2K). *Thomine/Tomine* følger så på en delt niendeplass (delt sjetteplass i 1K, delt 16. plass i 3K).

Tabell 4.36. Kvinnenavn avledet av mannsnavn

	<i>Antall leksikalske navn</i>	<i>Leksikalske navn i prosent</i>	<i>Antall løpenavn</i>	<i>Løpenavn i prosent</i>	<i>Antall bærere</i>	<i>Bærere i prosent</i>
Gruppe 1K	15	15,2	33	14,5	33	19,1
Gruppe 2K	15	15,5	24	11,7	24	14,5
Gruppe 3K	16	12,2	24	9,6	23	11,9
Alle kvinner	30	14,0	81	11,9	80	15,0

4.4 KAPITTELOPPSUMMERING

Tabell 4.37 viser oversikten over antall navnebærere som bærer minst et navn fra den aktuelle kategorien. Utfra den kan vi lese at det er de klassiske og latininspirerte navna og de nordiske navna som er de mest populære i Kristiansand i tidsperioden ca. 1850-1900.

Bibelske navn gjør det også godt, spesielt de indirekte. Dette skyldes i all hovedsak den store populariteten til navn som *Johan* og *Hans* blant mennene og *Marie* hos kvinnene. Alle disse tre navna er forøvrig ofte brukt i kombinasjon med et annet fornavn (se delkapittel 8.7.)

Tabell 4.37. Antall navnebærere kategori for kategori.

	Mannlige navnebærere	Mannlige navnebærere i prosent	Kvinnelige navnebærere	Kvinnelige navnebærere i prosent	Navnebærere totalt	Navnebærere totalt i prosent
Nordiske navn – fra sagalitteraturen	131	33,8	114	21,4	245	26,6
Nordiske navn – arvenavn og nylaginger	30	7,7	38	7,1	68	7,4
Bibelske navn – direkte	43	11,9	27	5,1	70	7,6
Bibelske navn – indirekte	66	17,0	126	23,7	192	20,9
Tyske og tyskklingende navn	68	17,5	56	10,5	124	13,5
Klassiske og latininspirerte navn	90	23,2	180	33,8	270	29,3
Engelske og engelskklingende navn	13	3,4	21	3,9	34	3,7
Franske og fransklingende navn	5	1,3	18	3,4	23	2,5
Navn fra øvrige språk	26	6,7	58	10,9	84	9,1
Andre navn	7	1,8	32	6,0	39	4,2
Kvinnenavn avledet av mansnavn	-	-	80	15,0	80	8,7

Tabell 4.38 viser hvordan andelen av navnebærere for hver kategori utvikler seg gruppe for gruppe. Vi ser at de nordiske navna øker voldsomt i popularitet fra den eldste aldersgruppa til den yngste. Alle andre navnekategorier går tilbake, med unntak av kategorien *engelske og engelskklingende navn og navn fra øvrige språk*.

Tabell 4.38. Navnebærere i prosent – utvikling innenfor hver kategori

	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3
Nordiske navn – fra sagalitteraturen	9,4	26,5	39,1
Nord. navn – arvenavn og nylaginger	9,1	6,3	7,1
Bibelske navn – direkte	10,2	8,7	4,9
Bibelske navn – indirekte	28,3	19,9	16,3
Tyske og tyskklingende navn	16,6	14,3	10,6
Klassiske og latininspirerte navn	34,3	32,4	23,4
Engelske og engelskklingende navn	3,0	2,1	5,4
Franske og fransklingende navn	4,2	2,4	1,4
Navn fra øvrige språk	8,3	8,7	10,1
Andre navn	6,0	3,1	3,8

4.4.1 Den nordiske navnerenessansen gjenspeilt i navnematerialet fra Kristiansand

En hovedkonklusjon man kan trekke ut fra navnematerialet fra Kristiansand er at den nordiske navnerenessansen virkelig ser ut til å ha slått gjennom her. Den begynte som nevnt i nasjonalromantikken i 1840-1850-åra, men de første tiåra ser den i hovedsak ut til å gjeldd høyere sosiale lag og ”spesielt nasjonalt oppglødde familier” (Aarseth 1982:67). I navnematerialet for Kristiansand ser vi at omveltninga særlig finner sted mellom gruppe 2 og gruppe 3, det vil si rundt 1885.

Jeg skal gå litt nærmere inn på fire navn – to mansnavn og to kvinnenavn – som spesielt utmerker seg.

Trygve

I navnematerialet mitt er det 12 menn med navnet *Trygve* og de hører alle til i gruppe 3M, altså var de femten år eller yngre ved folketellinga i 1900. Et kjapt søk på Digitalarkivet underbygger teorien om at det bare er de unge som bærer dette navnet: Av 76 menn med navnet *Trygve* bosatt i Kristiansand ved folketellinga i 1900, er 73 født i 1885 eller senere, og de tre øvrige er født i henholdsvis 1879, 1882 og 1884.

Navnet *Trygve* er kjent gjennom Snorres kongesagaer som kom i oversettelse på 1800-tallet. Det ser ikke ut til å ha vært i utbredt bruk i tidligere tider: Far til Olav Tryggvason er nesten det eneste kjente tilfellet vi har (Aarseth 1982:67). Men noen annen god forklaring på *Trygves* enorme popularitet har jeg ikke klart å finne.

Erling

I navnematerialet er det 10 menn med navnet *Erling* og samtlige av dem er født i 1885 eller senere. Søket i Digitalarkivet støtter denne observasjonen, av 55²⁶ Erling-er hører 52 til i aldersgruppe 3M og av de tre øvrige er ingen født før i 1870-åra.

Navnet er kjent fra Erling Skjalgsson i Snorres kongesagaer.

Inga

Navnet *Inga* ser derimot ut til å være mest populært i gruppe 2K, kvinner født mellom 1865 og 1884. Av 12 *Inga* i navnematerialet er 10 fra denne perioden. De øvrige to er i gruppe 1K.

Resultatet fra materialet gjenspeiler til en viss grad virkeligheten. Av 108 *Inga* i folketellinga av 1900 i Digitalarkivet, er 56 fra aldersgruppe 2K. 21 er fra aldersgruppe 1K og 31 fra aldersgruppe 3K.

Inga var forøvrig navnet på mor til birkebeinerkongen Håkon Håkonsson (død 1263). Hun er i nyere tid kjent gjennom Ibsens "Kongsemnerne" (1863).

Borghild

Av de seks kvinnene i navnematerialet med navnet *Borghild* er samtlige i gruppe 3K. Søket i Digitalarkivet gjenspeiler denne observasjonen. Av 46 *Borghild* i folketellinga er 42 født i 1885 eller senere, og de øvrige fire er å finne i aldersgruppe 2K.

---

²⁶ Da er det tatt bort en person som står oppført som *midlertidig tilstede*.

5. SOSIALE OG GEOGRAFISKE FORHOLD I HAMAR

1850-1900

I likhet med Kristiansand oppstod ikke Hamar som vi kjenner den i dag på ”normalt vis” – det vil si som en naturlig utvikling fra et tettsted. I stedet ble byen til takket være krefter utenfra som så behovet for et handelssenter i det indre østlandet. I første omgang ble Lillehammer grunnlagt i 1827 for å dekke dette behovet, men særlig amtmannen på Hedemarken ivret etter ”at gjenreise den gamle Hamar by af dens ruiner” (her etter Haug/Mostue/Ødegaard 1984:12-13). Og da en samferdselskomitè i 1840-årene jobbet med spørsmålet om en forbindelse mellom Mjøsa og hovedstaden, bød anledningen seg. En kjøpstad ville trenges ved Storhamar, og den 26. april 1848 ble loven om opprettelse av byen Hamar sanksjonert av Kongen. Grensene ble stukket ut i januar 1849, og 21. mars samme år ble byen offisielt grunnlagt da Kongen stadfestet åstedsforretninga.

5.1 GEOGRAFISKE OG HISTORISKE FORHOLD

5.1.1 Beliggenhet og tilgjengelighet

Da saken om grunnleggelsen av Hamar kom opp i Stortinget ble det bestemt at byen skulle legges i området rundt Gammelhusbukten, der det var bedre havneforhold og man dessuten kom nærmere hovedveien mellom Christiania og Trondhjem enn man gjorde ute på Storhamar.

Byen ble grunnlagt for å tjene bygdene omkring, men så å si den eneste muligheten de hadde til å ta seg inn til byen var via *vannveien*. Det gikk båter i rute på Mjøsa allerede før Hamar ble grunnlagt, også dampbåter. Hamars egen ”flåte” bestod i mange år av en eneste båt, levert i 1867. Den gikk i fart på Furnesfjorden i over 25 år, og fikk i 1888 selskap av en ny dampbåt, samtidig som Hamar Dampskibsselskab ble stiftet. Ytterligere to båter ble kjøpt inn rundt århundreskiftet. I 1892 talte den samlede dampskipsflåten på Mjøsa 11 båter og sysselsatte 70 personer i tillegg til 18 som hadde med restaurantvirksomheten ombord å gjøre. Mjøsa var stormfull og tåkete og kunne dessuten fryse til. Handelsforeninga i Hamar bevilget

penger til opparbeidelse og vedlikehold av isveien til Toten gjennom mange år, med økonomisk støtte også fra kommunen (Haug/Mostue/Ødegaard 1984:49-51).

Arbeidet med *veiene* til og fra Hamar kom i gang i 1851. Veien mot øst ble lagt over Tommelstad og Flagstad og fikk navnet Vangsveien, senere endret til Furnesveien. Veien mot sør ble tatt i bruk i 1869, tre år etter at Stortinget hadde bevilget penger til en bro fra Tokstad til Espern. Nå slapp man den lange, tungvinte roturen over Akersvika (Haug/Mostue/Ødegaard 1984:53-55).

Det var *jernbanen* som fikk den viktigste betydninga for Hamar som handelsby. Den første banestrekninga fra Hamar til Grundset (Elverum) stod ferdig i 1862, ble forlenget i 1870-årene og i 1877 var Hamar knyttet til Trondhjem over Røros. Den viktigste jernbanestrekninga ble likevel Eidsvold-Hamar som stod ferdig i 1880 og knyttet Hamar direkte til hovedstaden. Den siste utbygginga av jernbanen var den nordgående ruta gjennom Gudbrandsdalen, og strekninga Hamar-Tretten lå ferdig i 1894 (Haug/Mostue/Ødegaard 1984:55-57).

5.1.2 Historie og utvikling

1860-åra bød på nedgangstider for den nye byen. En rekke konkurser inntraff dette tiåret og byggeaktiviteten stagnerte. Men fra 1870-åra og utover tok den seg opp igjen, og byens grenser ble utvidet i 1878. En glad nyhet midt i de vanskelige 1860-åra var at Hamar i 1864 ble utnevnt til stiftsstad, noe som gav byen en ordentlig start som et viktig administrasjonssenter.

Hamar var som de fleste andre norske byer med trebebygning herjet av en rekke *branner*. Den første store brannen var i 1865 og i åra 1879-1880 ble byen herjet av intet mindre enn fire store branner som hver la et helt kvartal i ruiner. Byplanleggerne hadde dessuten ikke lyttet til advarsler fra lokale folk og lagt byen for nære Mjøsa, noe som førte til en rekke *oversvømmelser* og deriblant en storflom i 1860 som ødela en rekke forretninger og eiendommer.

Hamar fikk sin første midlertidige almueskole i 1852, og ble senere kjent som ”skolebyen Hamar”. Borgerskolen ble opprettet i 1861, og ble senere avløst av Hamar kommunale middelskole 1873, som igjen ble avløst av ”Den offentlige høiere almenskole” med gymnas i 1876. En folkehøyskole i grundvigiansk ånd ble startet i 1864 og Hamar Stifsseminarium

(senere Hamar lærerhøyskole) startet opp i 1867. Dessuten hadde Hamar pikeskole fra 1854 og en døveskole fra 1882.

Hamar fikk dessuten et fengsel i 1864 og sitt første permanente sykehus i 1880.

5.1.3 Befolkning

Hamars første borger løste sitt borgerbrev i 1849. De langt fleste som slo seg ned i byen var bønder fra bygdene omkring, for eksempel gjaldet det 55 av de 86 som hadde løst borgerskap de første tre årene. Andre kom fra andre steder i fylket, fra Christiania og noen få kom langveisfra, til og med fra utlandet (Haug/Mostue/Ødegaard 1984:18).

Befolkninga økte raskt. For eksempel kom det til 2290 nye innbyggere bare de siste femten årene av århundret. Se forøvrig tabellen under.

Tabell 5.1. Befolkningsutviklinga i Hamar (tall fra Digitalarkivet)

	Antall innbyggere
Folketellinga av 1865	1869
Folketellinga av 1885	3882
Folketellinga av 1900	6172

Dette førte til at Hamar i 1900 hadde en svært ung befolkning. Av de 6172 personene bosatt i Hamar i folketellinga av 1900, er 2233 personer 15 år og yngre. Det utgjør en prosent på hele 36,2. Til sammenligning er bare 326 personer født før 1840, en prosent på 5,3.

5.1.4 Næringsveier

Handelsborgerne i Hamar var ofte sønner av velstående familier. Kjøpmennene stiftet i 1854 Hamar handelsforening hvor de arbeidet med å styrke handelsnæringa på ymse vis. Særlig slo de hardt ned på ulovlig handel og jobbet med å bedre kommunikasjonene til og fra Hamar. Da Hamar Sparebank ble opprettet i 1856 var flere av handelsborgerne blant grunnleggerne (Haug/Mostue/Ødegaard 1984:30-33).

Håndverkerne kom i hovedsak fra fattige bondefamilier fra bygdene omkring. Den faglige utdannelsen var ofte mangelfull, og ofte allmennutdannelsen også. Konkurransen dem i mellom samt den industrielle utviklinga i samfunnet på denne tida, var ikke til særlig hjelp for mange av håndverkerne, da det førte til at de ble overflødige (Haug/Mostue/Ødegaard 1984:37-42).

Fordi Hamar ikke hadde noen elv eller foss i umiddelbar nærhet, kunne de ikke satse på *storindustri*. Det var handelen som måtte bære økonomien. En del industri kom likevel til etterhvert. Hamar bryggeri startet opp i 1857. Andreas Larsens vognfabrikk ble startet i 1861, og flere vognfabrikker kom til siden. I 1875 kom brødrene Thomsens melkekondenseringsfabrikk i gang. Da den i 1896 ble kjøpt opp av aksjeselskapet *Nestlé og Anglo Swiss Condensed Milk Company*, hadde den over 100 ansatte. ”Hamar Metalvarefabrik” startet opp i 1877, fulgt av Hamar mekaniske fabrikk i 1884 (Haug/Mostue/Ødegaard 1984:43-46, 113-114).

5.2 SOSIALE FORHOLD

5.2.1 Religiøst liv

Hamars kirke stod ferdig i 1866. Før det hadde ungdommene gått til konfirmasjon i Vang og man hadde dessuten holdt gudstjenester i diverse lokaler i byen.

En rekke de 6172 innbyggerne i Hamar i 1900 står i folketellinga oppført med et annet trossamfunn enn Statskirka. De fordeler seg blant annet på:

Den Evangeliske Lutherske Frikirke:	103 personer
Den katolske Kirke:	2 personer (begge tyske innflyttere)
Metodistkirka:	101 personer
Adventistkirka:	11 personer
Frelsesarmeen:	11 personer
”Frimenighed” ²⁷ :	19 personer
”Udtraadt” / Udøpte / Intet samfunn:	41 personer

---

²⁷ Disse personene har bare ”frimenighed” oppført i kolonna for trossamfunn. Hvilket samfunn det dreier seg om, er usikkert.

Metodistmenigheten og frikirkemenigheten fikk sine egne kirker innviet i henholdsvis 1889 og 1894.

5.2.2 Politisk liv

Utover i 1870-åra blir striden mellom Storting og regjering skjerpet i rikspolitikken, striden som til slutt skulle munne ut i innføringa av parlamentarismen. Denne politiske striden ser vi, som i de aller fleste lokalsamfunn i hele landet, også gjenspeilt i Hamar. Hamars håndverkerforening ble støtteforening for de konservative og Hamars handelsforening for de liberale. I 1883 tok man skrittet fullt ut og stiftet "Hamar Konstitutionelle Samfund" (Hamar høyre-forening) og "Hamar Grundlovstro 17. mai-forening" (Hamar venstre-forening). I det hele tatt ser man en politisk oppvåkning utover 1880-åra og valgdeltakelsen økte betraktelig. I 1882 var for eksempel frammøteprosenten 95,6 % av de stemmeberettigede (369 av 386 individer) (Haug/Mostue/Ødegaard 1984:100).

6. NAVN I HAMAR 1850-1900 – SETT I FORHOLD TIL KRISTIANSAND

Materialet fra Hamar teller 773 individer, 370 menn og 403 kvinner. De fordeler seg slik i de forskjellige aldersgruppene:

Tabell 6.1. Antall personer pr. gruppe

Gruppe	1 (A+B)	1A	1B	2	3	Totalt
Fødselsår	1816-1864	1816-1844	1845-1864	1865-1884	1885-1900	1816-1900
Menn	52	10	42	117	201	370
Kvinner	70	15	55	130	203	403
Totalt	122	25	97	247	404	773

Aldersfordelinga er mer ujevn enn den i Kristiansand. Gruppe 3 er mer enn tre ganger så stor som gruppe 1. Men dette gjenspeiler befolkninga forøvrig. Hamar hadde i 1900 i likhet med Kristiansand er svært ung befolkning, ja, faktisk også en god del yngre.

Disse 773 personene bar tilsammen 904 navn, 426 mannsnavn og 478 kvinnenavn. De fordeler seg slik mellom gruppene:

Tabell 6.2. Antall løpenavn pr. gruppe

Gruppe	1 (A+B)	1A	1B	2	3	Totalt
Fødselsår	1816-1864	1816-1844	1845-1864	1865-1884	1885-1900	1816-1900
Menn	57	10	47	133	236	426
Kvinner	78	17	61	148	252	478
Totalt	135	27	108	281	488	904

Antall leksikalske navn i materialet er 292, 136 mannsnavn og 154 kvinnenavn, fordelt slik i de ulike aldersgruppene:

Tabell 6.3: Antall leksikalske navn pr. gruppe

Gruppe	1 (A+B)	IA	IB	2	3
Fødselsår	1816-1864	1816-1844	1845-1864	1865-1884	1885-1900
Menn	31	8	27	64	104
Kvinner	49	15	45	64	116

6.1 MANNNAVN

Tabell 6.4 viser mannsnavna fra Hamar som har fem eller flere bærere. Akkurat som i Kristiansand er det *Johan* som topper. *Carl/Karl* – som i Kristiansand ligger på en delt 11. plass – følger rett bak. *Christian/Kristian*, som har andrelassen i Kristiansand, følger her på tredje plass sammen med *Ole*.

Hele 14 av navna på topplista for Hamar finnes ikke på tilsvarende liste i Kristiansand (øverst til nederst): *Olaf* (sjetteplass), *Aksel/Axel*, *Harald* (begge delt åttendeplass), *Albert* (delt 10. plass), *Alfred*, *Birger*, *Jørgen*, *Lars* (alle delt 15. plass) og *Adolf*, *Asbjørn*, *Emil*, *Hjalmar*, *Ludvig*, *Martinus* (alle delt 20. plass).

Motsatt er 13 navn fra topplista i Kristiansand *ikke* med her (øverst til nederst): *Trygve* (delt fjerdeplass), *Arthur/Artur*, *Bjarne*, *Teodor/Theodor* (alle delt sjetteplass), *August* (delt 11. plass), *Arne*, *Bernhard/Bernhardt/Bernhart* (delt 13. plass), *Fredrick/Fredrik*, *Peter* (begge delt 18. plass) og *Jens*, *Petter*, *Rolf*, *Thomas/Tomas* (alle delt 25. plass).

I tillegg til *Carl/Karl*, *Christian/Kristian*, *Johan* og *Ole* er det ti navn på begge lister (øverst til nederst på Hamar-lista): *Oscar/Oskar* (femteplass i H., delt sjetteplass i K.), *Marthin/Martin* (sjuendeplass i H., delt andre plass i K.), *Einar* (delt 10. plass i H., delt 18. plass i K.), *Erling* (delt 10. plass i H., delt sjetteplass i K.), *Hans* (delt 10. plass i H., delt fjerdeplass i K.), *Sigur/Sigurd* (delt 10. plass i H., delt 23. plass i K.), *Gunar/Gunnar* (delt 15. plass i H., delt 23. plass i K.), *Andreas*, *Sverre* (begge delt 20. plass i H., delt 13. plass i K.) og *Thorvald/Torval/Torvald*, *Vilhelm/Wilhelm* (begge delt 20. plass i H., delt 18. plass i K.).

Tabell 6.4. De mest populære mannsnavna i Hamar ca. 1850-1900

		Antall bærere	Andel i prosent
1)	Johan	21	5,7
2)	Carl / Karl	20	5,4
3)	Christian / Kristian ²⁸	15	4,1
	Ole	15	4,1
4)	Oscar / Oskar	14	3,8
6)	Olaf	11	3,0
7)	Marthin / Martin	10	2,7
8)	Aksel / Axel	8	2,2
	Harald	8	2,2
10)	Albert	7	1,9
	Einar	7	1,9
	Erling	7	1,9
	Hans	7	1,9
	Sigur / Sigurd	7	1,9
15)	Alfred	6	1,6
	Birger	6	1,6
	Gunar / Gunnar	6	1,6
	Jørgen	6	1,6
	Lars	6	1,6
20)	Adolf	5	1,4
	Andreas ²⁹	5	1,4
	Asbjørn	5	1,4
	Emil	5	1,4
	Hjalmar	5	1,4
	Ludvig	5	1,4
	Martinus	5	1,4
	Sverre	5	1,4
	Thorvald / Torvald	5	1,4
	Vilhelm / Wilhelm	5	1,4

Gruppe 1M, menn født før 1865, er svært liten og vi skal vokte oss vel for å trekke noen sikre konklusjoner på bakgrunn av den. På grunn av den lille størrelsen har jeg heller ikke funnet det hensiktsmessig å dele den videre opp slik jeg gjorde med lista for gruppe 1M i Kristiansand.

I gruppe 1M er det *Johan* som ligger på topp med seks navnebærere, fulgt av *Martinus* på andreplass med fem og *Carl/Karl* på tredje med fire. Det er altså samme navn som topper lista i denne aldersgruppa både i Kristiansand og i Hamar, men dette navnet er også det eneste som figurerer på begge lister.

²⁸ Her er medregnet en *Christiam*, som jeg tolker som en feilstaving eller feiltasting av *Christian*.

²⁹ Her er medregnet en *Andereas*, som jeg tolker som en feilstaving eller feiltasting av *Andreas*.

Tabell 6.5. De mest populære navna i gruppe 1M

		Antall bærere	Andel i prosent
1)	Johan	6	11,5
2)	Martinus	5	9,6
3)	Carl / Karl	4	7,7
4)	Even	3	5,8
	Lars	3	5,8
	Ole	3	5,8

Gruppe 2M, menn født 1865-1884, toppes av den tidligere tredjeplassen *Carl/Karl* og *Ole*, med ni navnebærere hver. Nykommeren *Oscar/Oskar* har inntatt tredjeplassen med åtte navnebærere og den tidligere listetoppen *Johan* har seks bærere og har gått inn på en delt fjerdeplass med *Christian/Kristian* og *Marthin/Martin*. Med unntak av nevnte *Carl/Karl*, *Ole* og *Johan* er alle navna på lista for gruppe 2M er nykommere. Navn fra gruppe 1M som har falt ut er *Even*, *Lars* og *Martinus*.

Navn som figurerer på lista i både Kristiansand og Hamar er *Carl/Karl* og *Ole* (delt femteplass i K.), *Johan* (førsteplass i K.), *Christian/Kristian* og *Martin* (delt tredjeplass i K.) og *Albert* og *Petter* (delt 11. plass i K.).

Navn som er på lista i Hamar, men ikke i Kristiansand er (øverst til nederst): *Oscar/Oskar*, *Olaf*, *Hjalmar*, *Emil*, *Ludvig* og *Sigvard/Sigvart*. Videre er 10 navn fra lista i Kristiansand ikke med her (øverst til nederst på Kristiansandslista): *Teodor/Theodor*, *Arne*, *Gunnar*, *Niels/Nils*, *Vilhelm/Wilhelm*, *Bjarne*, *Haakon*, *Hans*, *Sverre* og *Thorvald/Torval*.

Tabell 6.6. De mest populære navna i gruppe 2M

		Antall bærere	Andel i prosent
1)	Carl / Karl	9	7,7
	Ole	9	7,7
3)	Oscar / Oskar	8	6,8
4)	Christian / Kristian	6	5,1
	Johan	6	5,1
	Marthin / Martin	6	5,1
6)	Albert	5	4,3
	Olaf	5	4,3
9)	Hjalmar	4	3,4
10)	Emil	3	2,6
	Ludvig	3	2,6
	Petter	3	2,6
	Sigvard / Sigvart	3	2,6

I **gruppe 3M**, menn født 1885 til og med 1900, har *Johan* tatt tilbake topplasseringa med ni bærere, *Carl/Karl* har inntatt andreklassen sammen med nykommerne *Erling* og *Sigur/Sigurd* og *Christian/Kristian*, som har rykket opp fra en delt fjerdeplass. Den tidligere tredjeplassen *Oscar/Oskar* har rykket ned til en delt sjetteplass. I tillegg til nevnte *Erling* og *Sigur/Sigurd* er samtlige navn på lista – med unntak av *Carl/Karl*, *Johan*, *Kristian*, *Marthin/Martin*, *Olaf*, *Ole* og *Oscar/Oskar* – nykommere. Navn fra gruppe 2M som har falt ut er *Albert*, *Emil*, *Hjalmar*, *Ludvig* og *Petter*.

Navn som figurere på lista til gruppe 3M i både Hamar og Kristiansand er (øverst til nederst på lista over Hamar): *Johan* (delt andreklassen i K.), *Carl/Karl* (delt 16. plass i K.), *Erling* (delt andreklassen i K.), *Christian/Kristian* (sjuendeplass i K.), *Sigur/Sigurd* og *Einar* (begge delt åttendeplass i K.), *Oscar/Oskar* (delt femteplass i K.), *Sverre* (delt åttendeplass i K.), *Alfred* (delt 16. plass i K.), *Hans* (delt 12. plass i K.), *Martin* (delt 16. plass i K.), *Rolf* (delt åttendeplass i K.) og *Leif* (delt 12. plass i K.).

Navn vi finner på lista i Hamar som ikke finnes på tilsvarende liste for Kristiansand er (øverst til nederst): *Birger*, *Harald*, *Aksel/Axel*, *Asbjørn*, *Gunar/Gunnar*, *Henrik*, *Jørgen*, *Olaf*, *Thorvald/Torvald*, *Vilhelm/Wilhelm*, *Adolf*, *Fridthjof/Fridtjof/Frithjof*, *Marius*, *Ole*, *Ragnar* og *Rudolf*.

Navn som forekommer på lista i Kristiansand, men ikke i Hamar er (øverst til nederst på Kristiansandslista): *Trygve* (førsteplass), *Arthur/Artur*, *Bjarne*, *Arne*, *August*, *Andreas*, *Finn*, *Fredrick/Fredrik*, *Georg*, *Henry* og *Jacob/Jakob*.

Tabell 6.7. De mest populære navna i gruppe 3M

		Antall bærere	Andel i prosent
1)	Johan	9	4,5
2)	Carl / Karl	7	3,5
	Christian / Kristian	7	3,5
	Erling	7	3,5
	Sigur / Sigurd	7	3,5
6)	Birger	6	3,0
	Einar	6	3,0
	Harald	6	3,0
	Oscar / Oskar	6	3,0
10)	Aksel / Axel	5	2,5
	Asbjørn	5	2,5
	Gunar / Gunnar	5	2,5
	Sverre	5	2,5
14)	Alfred	4	2,0
	Hans	4	2,0
	Henrik	4	2,0
	Jørgen	4	2,0
	Marthin / Martin	4	2,0
	Olaf	4	2,0
	Rolf	4	2,0
	Thorvald / Torvald	4	2,0
	Vilhelm / Wilhelm	4	2,0
23)	Adolf	3	1,5
	Fridthjof / Fridtjof / Frithjof	3	1,5
	Leif	3	1,5
	Marius	3	1,5
	Ole	3	1,5
	Ragnar	3	1,5
	Rudolf	3	1,5

6.1.1 Nordiske navn

Som i Kristiansand deles de nordiske navna opp i to underkategorier: *Navn fra sagalitteraturen* og *arvenavn og nylaginger*. Dette er en såkalt lukket kategori. Ingen av navna her vil dukke opp i andre kategorier.

6.1.1.1 Navn fra sagalitteraturen

Navn fra denne kategorien i gruppe 1M er *Carl/Karl, Harald* og *Olaf*.

I gruppe 2M finner vi *Annar, Ansten, Arne, Einar, Gulbrand, Gunnar, Harald, Hjalmar, Ingvald, Karl, Olaf, Olav, Ragnvald, Sigmund, Thorvald* og *Torstein*.

I gruppe 3M finner vi *Alf, Amund, Annar, Anstein, Arne, Arvid, Asbjørn, Birger, Bjarne, Egil, Eilif, Einar, Erik, Erling, Fin/Finn, Fridthjof/Fridtjof/Frithjof, Gudbrand,*

Gulbrand, Gunar/Gunnar, Haakon, Halfdan/Halvdan, Harald, Hjalmar, Ingvar, Ivar, Jarl, Kaare, Karl, Knut, Leif, Odd, Olaf, Olav, Osvald, Ragnar, Ragnvald, Reidar, Rolf, Sigur/Sigurd, Sverre, Thorstein, Thorvald/Torvald, Toralf, Torbjørn, Torleiv, Torolf og Trygve.

Akkurat som i Kristiansand ser vi at de nordiske navna er veldig populære, spesielt utover i perioden. Av de 29 navna på topplista for mannsnavn i Hamar er 12 navn nordiske navn fra sagalitteraturen (mot Kristiansands 11 av 28). *Carl/Karl* har beste plassering i Hamar med en andreplass³⁰. (Se tabell 6.8).

Vi ser utviklinga godt om vi tar en kikk på topplistene i de forskjellige aldersgruppene. Topplista for gruppe 1M har et av seks navn fra denne kategorien, *Carl/Karl*, som vi finner på en tredjeplass. Topplista fra gruppe 2M har tre av 12 navn, deriblant listetoppen *Carl/Karl*. Og av de 29 mest populære navna i gruppe 3M er det 15 navn fra denne kategorien, med *Carl/Karl, Erling* og *Sigur/Sigurd* med beste plassering på en delt andreplass.

Vi ser også at som i Kristiansand øker antallet leksikalske navn fra gruppe til gruppe, så innenfor de nordiske navna er navnevariasjonen mye større i gruppe 3M enn i gruppe 1M. Men det faktum at gruppe 1M er en mye mindre gruppe spiller selvsagt inn på dette.

Navnevariasjonen i den *yngste aldersgruppa* i Hamar er dessuten større enn i den tilsvarende i Kristiansand. Det samme er prosentandelen av navnebærere. I Hamar har 113 av til sammen 201 gutter minst et nordisk sagalitteratur-navn (56,2 prosent), mens i Kristiansand er tilsvarende tall 87 av 175 (50,0 prosent).

---

³⁰ Det kan diskuteres hvorvidt *Carl/Karl* er et uttrykk for den nordiske navnerenessansen eller ikke. På mange måter oppfyller *Carl/Karl* kriteriene for å regnes med blant arvenavna, men av gitte grunner (se avsnitt 4.2.1.) har jeg likevel puttet navnet i kategorien *navn fra sagalitteraturen*.

Tabell 6.8. Nordiske navn – navn fra sagalitteraturen (menn)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1M	3	9,7	7	12,3	7	13,5
Gruppe 2M	16	25,0	32	24,1	31	26,5
Gruppe 3M	47	45,2	118	50,0	113	56,2
Alle menn	49	36,0	157	36,9	151	40,8

6.1.1.2 Arvenavn og nylaginger

Navn fra denne kategorien i gruppe 1M er *Borger, Even, Karelius, Olaus* og *Ole*.

I gruppe 2M finner vi *Borger* og *Ole*.

I gruppe 3M finner vi *Arild, Arve, Bødvar, Odvar, Ole* og *Ove*.

Navna i denne kategorien ser i motsetning til de øvrige nordiske navna ut til å være på vikende front. Men de utgjør en så liten del av navnematerialet at det ikke er snakk om noen dramatisk tilbakegang. (Se tabell 6.9).

Ole er definitivt det mest populære av disse navna. Det ligger på en delt fjerdeplass i den eldste aldersgruppa, en delt førsteplass i gruppe 2M og en delt 23. plass i den yngste aldersgruppa, samt at det innehar en delt tredjeplass i det samlede navnematerialet.

Utviklinga her er den samme som i Kristiansand, men der er *Ole* langt fra så populært (med en delt 13. plass i det samlede navnematerialet, en delt femteplass i gruppe 2M og ikke engang på lista i de øvrige aldersgruppene).

Tabell 6.9. Nordiske navn – arvenavn og nylaginger (menn)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1M	5	16,1	9	15,8	9	17,3
Gruppe 2M	2	3,1	10	7,5	10	8,5
Gruppe 3M	6	5,8	8	3,4	8	4,0
Alle menn	10	7,4	27	6,3	27	7,3

6.1.2 Bibelske navn

Denne kategorien er delt opp i underkategoriene *direkte bibelske navn* og *indirekte bibelske navn*, og er en lukket kategori.

6.1.2.1 Direkte bibelske navn

Det er tre navn fra denne kategorien i gruppe 1M: *Andreas, Gabriel* og *Peter*.

I gruppe 2M finner vi fire: *Andreas, Johannes, Peter* og *Simon*.

I gruppe 3M har vi fem: *Andreas, Elias, Johannes, Markus* og *Peter*.

De direkte bibelske navna i Hamar utgjør en mindre andel enn i Kristiansand. I Kristiansand synker prosenten gruppe for gruppe, fra den eldste til den yngste, i Hamar ser de direkte bibelske navna ut til å få en liten oppsving i den yngste gruppa igjen. Men størrelsesdifferansen mellom gruppe 2M og 3M er større i Hamar enn i Kristiansand, noe som kan virke inn på resultatet. (Se tabell 6.10).

Andreas og *Peter* virker å være de vanligste navna, men navna fra denne gruppa utgjør ikke en stor prosent av det samlede navnematerialet.

Tabell 6.10. Direkte bibelske navn (menn)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1M	3	9,7	4	7,0	4	7,7
Gruppe 2M	4	6,3	4	3,0	4	3,4
Gruppe 3M	5	4,8	8	3,4	8	4,0
Alle menn	7	5,1	16	3,8	16	4,3

6.1.2.2 Indirekte bibelske navn

Navn fra denne kategorien i gruppe 1M er *Axel, Hans, Johan, Paul* og *Peder*.

I gruppe 2M finner vi *Aksel, Anders, Hans, Johan, Paul, Petter* og *Simen*.

I gruppe 3M finner vi *Aksel/Axel, Anders, Emanuel, Hans, Jens, Johan, Peder, Petter* og *Poul*.

Det er særlig navnet *Johan* som er populært i alle tre aldersgrupper. I tillegg til å toppe lista for det samlede navnematerialet, ligger navnet på førsteplass både i gruppe 1M og 3M mens det i gruppe 2M ligger på en delt fjerdeplass. *Aksel/Axel* og *Hans* er også populære navn.

Akkurat som i Kristiansand er de indirekte bibelske navna langsomt på vei tilbake. *Hans* og *Johan* er også populære i Kristiansand, mens *Aksel/Axel* ikke gjør seg gjeldende på noen liste der.

Tabell 6.11. Indirekte bibelske navn (menn)

	<i>Antall leksikalske navn</i>	<i>Leksikalske navn i prosent</i>	<i>Antall løpenavn</i>	<i>Løpenavn i prosent</i>	<i>Antall bærere</i>	<i>Bærere i prosent</i>
Gruppe 1M	5	16,1	11	19,3	11	21,2
Gruppe 2M	7	10,9	17	12,8	17	14,5
Gruppe 3M	9	8,7	26	11,0	25	12,4
Alle menn	11	8,1	54	12,7	53	14,3

6.1.3 Tyske og tyskklingende navn

Inkludert her er tyske former av navn med annet opphav. Unntaket er de bibelske.

I gruppe 1M finner vi *Albert, Bernhard, Fredrik, Hermann, Lorns* og *Otto*.

I gruppe 2M finner vi *Adolf, Albert, Arnold, Arnt, Bartholt, Claus, Gerhard, Hagebart, Helmer, Jørgen, Konrad, Ludvig, Otto, Sigvard/Sigvart, Syver, Syverin* og *Wilhelm*.

I gruppe 3M finner vi *Adolf, Arnt, Bernhard, Engebret, Ferdinandt, Fredrik, Henrik, Jørgen, Karsten, Leonhard, Ludvig, Otto, Robert, Rudolf, Sigfred, Syver* og *Vilhelm/Wilhelm*.

De tyske og tyskklingende navna ser ut til å være mest populære i den midterste aldersgruppa. Prosentandelen av navnebærere synker betraktelig fra gruppe 2M til gruppe 3M, som er mest like i størrelse og dermed mest aktuelle å sammenligne. Det er det samme mønsteret som vi så i Kristiansand.

Adolf, Albert, Jørgen, Ludvig og *Vilhelm/Wilhelm* er de mest populære navna. Av de 29 mest populære mannsnavna innehar *Albert* på en delt 10.plass den høyeste plasseringa for et tysk navn.

Bernhard/Bernhardt/Bernhart som er det mest populære tyske navnet i navnematerialet for Kristiansand, har bare tre bærere i materialet fra Hamar og når ikke opp på noen toppliste.

Den eldste aldersgruppa har ikke noe tysk navn på sin toppliste. I gruppe 2M er det *Albert*, på en delt sjetteplass, som er det vanligste, fulgt av *Ludvig* på en delt 10. plass. I gruppe 3M må vi helt ned på 14. plass for å finne tyske navn. Her ligger *Henrik, Jørgen* og *Vilhelm/Wilhelm*. *Adolf* og *Rudolf* ligger ikke så langt bak på en delt 23. plass.

Tabell 6.12. Tyske og tyskklingende navn (menn)

	<i>Antall leksikalske navn</i>	<i>Leksikalske navn i prosent</i>	<i>Antall løpenavn</i>	<i>Løpenavn i prosent</i>	<i>Antall bærere</i>	<i>Bærere i prosent</i>
Gruppe 1M	6	19,4	7	12,3	6	11,5
Gruppe 2M	17	26,6	28	21,1	27	23,1
Gruppe 3M	17	16,3	34	14,4	32	15,9
Alle menn	29	21,3	69	16,2	65	17,6

6.1.4 Klassiske og latininspirerte navn

Inkludert her er alle nasjonale former og varianter av navn med gresk og latinsk opphav. Igjen er alle navn knyttet til Bibelen utelatt.

I gruppe 1M finner vi disse navna: *Anton, Christen, Kristian, Kristoffer, Lars, Laurits, Lorns, Martinus* og *Severin*.

I gruppe 2M finner vi *Anton, Claus, Emil, Georg, Jørgen, Kristian, Lars, Laurits, Magnus, Marthin/Martin, Martinius, Nicolai/Nicolay, Nils, Severin* og *Theodor*.

Navna i gruppe 3M er *Emil, Georg, Jørgen, Kristian, Kristoffer, Lars, Magnus, Marius, Martin, Nicolai* og *Nils*.

De klassiske og latininspirerte navna er på vei tilbake i Hamar. Navnevariasjonen er størst i den mellomste aldersgruppa.

I likhet med i Kristiansand er det *Christian/Kristian* og *Marthin/Martin* som er de mest populære navna innen denne kategorien. *Christian/Kristian* ligger på en delt tredjeplass på lista over det samlede navnematerialet og *Marthin/Martin* innehar en sjuendeplass (begge ligger på delt andreplass i K.)

Andre navn som gjør det godt i Hamar er *Jørgen* og *Lars*, begge på en delt 15. plass i det samlede materialet. Ingen av disse er på lista i Kristiansand. Til gjengjeld gjør verken *August* og *Teodor/Theodor* – som i Kristiansand ligger på henholdsvis delt 11. og delt sjetteplass – det særlig skarpt i Hamar.

I gruppe 1M er *Martinus* på en andreplass det vanligste navnet fra denne kategorien, i gruppe 2M finner vi *Christian/Kristian* og *Marthin/Martin* på en delt fjerdeplass. *Christian/Kristian* innehar også en delt andreplass i gruppe 3M.

Tabell 6.13. Klassiske og latininspirerte navn (menn)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1M	9	29,0	19	33,3	19	36,5
Gruppe 2M	15	23,4	32	24,1	30	25,6
Gruppe 3M	11	10,6	27	11,4	27	13,4
Alle menn	20	14,7	78	18,3	76	20,5

6.1.5 Engelske og engelskklingende navn

Herunder er inkludert engelske former av navn med opphav i andre språk. Bibelske navn er ikke medregnet.

Ingen av navna fra denne kategorien er å finne i gruppe 1M.

I gruppe 2M har vi navnet *Alfred*.

I gruppe 3M finner vi *Alfred*, *Edvin*, *Floyd*³¹ og *Henry*.

Akkurat som i Kristiansand er *Alfred* det eneste navnet i denne kategorien som gjør seg spesielt bemerket med en delt 15. plass i det samlede navnematerialet, samt en delt 14. plass i den yngste aldersgruppa.

³¹ Navnebæreren er født i USA av norske foreldre.

Tabell 6.14. Engelske og engelskklingende navn (menn)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1M	0	-	0	-	0	-
Gruppe 2M	1	1,6	2	1,5	2	1,7
Gruppe 3M	4	3,8	7	3,0	7	3,5
Alle menn	4	2,9	9	2,1	9	2,4

6.1.6 Franske og franskklingende navn

Det eneste navnet i navnematerialet som går i denne kategorien er *Emil*.

I gruppe 1M er det ingen personer med dette navnet.

I gruppe 2M er det tre personer med navnet *Emil*.

I gruppe 3M er det to personer med navnet *Emil*.

De franske navna – eller rettere sagt det franske navnet – utgjør en svært liten del av det samlede navnematerialet og når ikke opp på noen toppliste. Dette er som vi ser det samme resultatet som i Kristiansand.

Tabell 6.15. Franske og franskklingende navn (menn)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1M	0	-	0	-	0	-
Gruppe 2M	1	1,6	3	2,3	3	2,6
Gruppe 3M	1	1,0	2	0,8	2	1,0
Alle menn	1	0,7	5	1,2	5	1,4

6.1.7 Navn fra øvrige språk

Denne kategorien sammenfatter

Keltiske navn: *Oscar/Oskar*

Hebraiske navn: *Mikael, Mikal* og *Mikkel*

Slaviske/russiske navn: *Gustav* og *Waldemar*

I gruppe 1M finner vi *Gustav*.

I gruppe 2M finner vi *Mikkel, Oscar/Oskar* og *Waldemar*.

I gruppe 3M er *Gustav, Mikael, Mikal* og *Oscar/Oskar*.

Det er i all hovedsak navnet *Oscar/Oskar* som gir denne kategorien en betydelig størrelse. Det ligger på en femteplass i det samlede navnematerialet, en tredjeplass i gruppe 2M og en delt sjetteplass i gruppe 3M. Navnet gjør det altså bedre i Hamar enn i Kristiansand, der det ikke engang forekommer i gruppe 2M. Derimot forekommer ikke navnet *Arthur/Artur*, som gjør det godt i Kristiansand, i Hamar.

Tabell 6.16. Navn fra øvrige språk (menn)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1M	1	3,2	1	1,8	1	1,9
Gruppe 2M	3	4,7	10	7,5	10	8,5
Gruppe 3M	4	3,8	10	4,2	10	5,0
Alle menn	6	4,4	21	4,9	21	5,7

6.1.8 Andre navn

I denne kategorien plasseres navn av ukjent opphav samt andre navn som ikke passer inn i de andre kategoriene.

Ingen av disse er i gruppe 1M.

I gruppe 2M har vi *Mareus*.

I gruppe 3M finner vi *Borvinn* og *Schelderup*.

Forekomsten av disse navna er svært lav i alle aldersgrupper, men jevn.

Tabell 6.17. Andre navn (menn)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1M	0	-	0	-	0	-
Gruppe 2M	1	1,6	1	0,8	1	0,9
Gruppe 3M	2	1,9	2	0,8	2	1,0
Alle menn	3	2,2	3	0,7	3	0,8

6.2 KVINNENAVN

Tabell 6.18 viser kvinnenavn i Hamar-materialet som har fem bærere eller flere. *Marie* topper – akkurat som i Kristiansand – med 27 bærere av 403, eller 6,7 prosent. *Anna* innehar andreplassen (delt tredje plass i K.) med 23 bærere, og *Olga/Aalga* har tredje plassen (delt 24. plass i K.) med 14 bærere. *Soffie/Sofie*, som har andreplassen i Kristiansand, finner vi her først på en delt 17. plass.

Topplista for Hamar har 34 leksikalske navn mot Kristiansands 39. 18 av de leksikalske navna på Hamar-lista finnes ikke på tilsvarende liste for Kristiansand (øverst til nederst): *Jenny/Jeny* på sjetteplass, *Berte/Berthe*, *Julie*, *Oline* på delt sjuendeplass, *Emma*, *Helga*, *Marta/Martha* på delt 12. plass, *Lina*, *Lovise*, *Margrete/Margrethe*, *Matea/Mathea* på delt 17. plass og *Aslaug*, *Bergliot/Bergljot*, *Betsy/Betsy*, *Gunda*, *Petra*, *Signe*, *Thora* på delt 23. plass.

Til gjengjeld finnes disse 22 navna fra Kristiansandslista ikke her (øverst til nederst): *Amalie* (femteplass), *Josefine/Josephine/Jusefine* (sjetteplass), *Mathilde* (delt sjuendeplass), *Thomine/Tomine* (delt niendeplass), *Anne* (delt 11. plass), *Andrea*, *Johanne* (begge delt 13. plass), *Helene/Hellene*, *Margit*, *Ragna*, *Ragnhild* (alle delt 16. plass), *Hanne* (delt 20. plass), *Agnes*, *Alma*, *Catrine/Kathrine/Katrine*, *Dagny*, *Dorteia/Dorthea*, *Gorine/Gurine*, *Ida* (alle delt 24. plass) og *Aagot*, *Olene*, *Olivia* (alle delt 36. plass).

I tillegg til *Anna, Marie, Olga/Aalga* og *Soffie/Sofie* er 12 navn på begge lister (øverst til nederst på Hamar-lista): *Inga* (fjerdeplass i H., delt sjuendeplass i K.), *Karen* (femteplass i H., delt 16. plass i K.), *Christine/Kristine* (delt sjuendeplass i H., delt tredjeplass i K.), *Elisabet/Elisabeth* (11. plass i H., delt 11. plass i K.), *Borghild* (delt 12. plass i H., delt 24. plass i K.), *Emilie/Emillie* (delt 12. plass i H., delt 20. plass i K.), *Laura* (delt 17. plass i H., delt 24. plass i K.), *Astrid* (delt 23. plass i H., delt 24. plass i K.), *Gudrun* (delt 23. plass i H., delt 13. plass i K.), *Ingeborg* (delt 23. plass i H., delt 20. plass i K.), *Caroline/Karoline* (delt 23. plass i H., delt niendeplass i K.) og *Sigrid* (delt 23. plass i H., delt 20. plass i K.).

Tabell 6.18. De mest populære kvinnenavna i Hamar ca. 1850-1900

		Antall bærere	Andel i prosent
1)	Marie	27	6,7
2)	Anna	23	5,7
3)	Olga / Aalga	14	3,5
4)	Inga	12	3,0
5)	Karen	11	2,7
6)	Jenny / Jeny	10	2,5
7)	Berte / Berthe	9	2,2
	Julie	9	2,2
	Kristine	9	2,2
	Oline	9	2,2
11)	Elisabet / Elisabeth	8	2,0
12)	Borghild	7	1,7
	Emilie	7	1,7
	Emma	7	1,7
	Helga	7	1,7
	Marta / Martha	7	1,7
17)	Laura	6	1,5
	Lina	6	1,5
	Lovise	6	1,5
	Margrete / Margrethe	6	1,5
	Matea / Mathea	6	1,5
	Soffie / Sofie	6	1,5
23)	Aslaug	5	1,2
	Astrid	5	1,2
	Bergliot / Bergljot	5	1,2
	Betsy / Betzy	5	1,2
	Gudrun	5	1,2
	Gunda	5	1,2
	Ingeborg	5	1,2
	Karoline	5	1,2
	Petra	5	1,2
	Signe	5	1,2
	Sigrid	5	1,2
	Thora	5	1,2

I de forskjellige aldersgruppene er alle navn med tre eller flere bærere tatt med. **Gruppe 1K**, kvinner født 1864 og før, består av 70 personer. *Berte/Berthe* er det mest populære navnet med sju bærere, fulgt av *Julie* på andre plass og *Anne, Marie, Matea/Mathea, Olea* og *Oline* på en delt tredje plass. Av disse finner vi bare *Anne* og *Marie* på tilsvarende liste i Kristiansand, der på henholdsvis delt sjette plass og første plass.

Topplista for gruppe 1K i Kristiansand teller forøvrig 26 leksikalske navn, mot bare sju her. Men det er stor størrelsesforskjell på de to gruppene (70 personer i Hamar og 173 i Kristiansand), så det er problematisk å dra en fullstendig sammenligning av disse.

Tabell 6.19. De mest populære navna i gruppe 1K

		Antall bærere	Andel i prosent
1)	Berte / Berthe	7	10,0
2)	Julie	4	5,7
3)	Anne	3	4,3
	Marie	3	4,3
	Matea / Mathea	3	4,3
	Olea	3	4,3
	Oline	3	4,3

I **gruppe 2K**, for kvinner født 1865 til 1884, er det 130 personer mot 166 i Kristiansand, så her blir sammenligninga lettere. I denne gruppa topper *Marie* med 15 bærere, fulgt av nykommerne *Inga* på andre plass og *Anna* på tredje plass, med henholdsvis sju og seks bærere. I tillegg til disse to er det 14 nye navn på topplista, mens listetoppen fra gruppe 1K, *Berte/Berthe*, har forsvunnet ut sammen med *Anne* og *Olea*.

De tre øverste navna på lista er identiske med de tre øverste på tilsvarende liste fra Kristiansand. Andre navn som forekommer på begge lister er (øverst til nederst på Hamarlista): *Christine/Kristine, Emilie/Emillie, Caroline/Karoline* (alle delt sjette plass i K.) og *Soffie/Sofie* (femte plass i K.).

Navn som finnes på lista bare i Hamar er (øverst til nederst): *Karen, Marta/Martha, Petra, Julie, Oline, Signe, Betsy/Betzy, Emma, Helga, Lina, Matea/Mathea, Olga/Aalga* og *Pauline*.

15 navn finnes bare i Kristiansand (øverst til nederst på Kristiansandslista): *Mathilde, Dorte/Dorthea, Elisabet/Elisabeth, Josefine/Josephine/Jusefine, Ragna, Aagot, Alma, Amalie, Andrea, Astrid, Camilla/Kamilla, Helene/Hellene, Ingeborg, Olivia* og *Ragnhild*.

Tabell 6.20. De mest populære navna i gruppe 2K

		Antall bærere	Andel i prosent
1)	Marie	15	11,5
2)	Inga	7	5,4
3)	Anna	6	4,6
4)	Karen	5	3,8
	Marta / Martha	5	3,8
	Petra	5	3,8
7)	Julie	4	3,1
	Kristine	4	3,1
	Oline	4	3,1
	Signe	4	3,1
11)	Betsy / Betzy	3	2,3
	Emilie	3	2,3
	Emma	3	2,3
	Helga	3	2,3
	Karoline	3	2,3
	Lina	3	2,3
	Matea / Mathea	3	2,3
	Olga / Aalga	3	2,3
	Pauline	3	2,3
	Soffie / Sofie	3	2,3

I **gruppe 3K**, kvinner født 1885 til 1900, er det *Anna* som er det mest populære navnet med 15 bærere. Nykommeren *Jenny/Jeny* innehar andreplassen sammen med *Olga/Aalga*, som har klatret fra en delt 11. plass i gruppe 2K, begge med 10 bærere. *Marie* har falt ned til fjerdeplass med ni bærere. *Inga*, som lå på andreplass i gruppe 2K, innehar her en delt sjuendeplass.

Lista i gruppe 3K har 27 leksikalske navn mot gruppe 2Ks 20, og i tillegg til *Jenny/Jeny* er det 17 nykommere blant dem, mens 11 navn har forsvunnet ut. Disse er (øverst til nederst i gruppe 2K): *Marta/Martha, Petra, Julie, Oline, Signe, Betsy/Betzy, Karoline, Lina, Matea/Mathea, Pauline* og *Soffie/Sofie*.

Listetoppen *Anna* ligger på en delt sjetteplass i Kristiansand, mens *Jenny/Jeny* ikke forekommer der, *Olga/Aalga* innehar en delt 10. plass og *Marie* topper. I tillegg til *Anna, Olga/Aalga* og *Marie* er ni navn på begge lister (øverst til nederst på Hamar-lista): *Astrid* (delt

16. plass i K.), *Borghild* (delt sjetteplass i K.), *Gudrun/Gudrund* (delt andre plass i K.), *Karen*, *Dagni/Dagny* (begge delt 10. plass i K.), *Christine/Kristine*, *Margit* (begge delt andre plass i K.), *Sigrid* (delt åttendeplass i K.) og *Helga* (delt 16. plass i K.).

Navn som bare finnes på Hamar-lista i tillegg til *Jenny/Jeny* er (øverst til nederst): *Elisabet/Elisabeth*, *Laura*, *Aslaug*, *Bergliot/Bergljot*, *Inga*, *Ella*, *Eva*, *Margrete/Margrethe*, *Thora*, *Emilie*, *Emma*, *Gunda*, *Hjørdis* og *Ingeborg*.

Navn som er på lista i Kristiansand og ikke i Hamar er (øverst til nederst på Kristiansandslista): *Sofie*, *Helene/Hellene*, *Amalie*, *Johanne*, *Ragnhild*, *Agnes*, *Augusta*, *Magda*, *Ragna*, *Sigfrid*, *Solveig* og *Thomine/Tomine*.

Tabell 6. 21. De mest populære navna i gruppe 3K

		Antall bærere	Andel i prosent
1)	Anna	15	7,4
2)	Jenny / Jeny	10	4,9
	Olga / Aalga	10	4,9
4)	Marie	9	4,4
5)	Elisabet / Elisabeth	6	3,0
	Laura	6	3,0
7)	Aslaug	5	2,5
	Astrid	5	2,5
	Bergliot / Bergljot	5	2,5
	Borghild	5	2,5
	Gudrun	5	2,5
	Inga	5	2,5
	Karen	5	2,5
14)	Dagni / Dagny	4	2,0
	Ella	4	2,0
	Eva	4	2,0
	Kristine	4	2,0
	Margit	4	2,0
	Margrete / Margrethe	4	2,0
	Sigrid	4	2,0
	Thora	4	2,0
22)	Emilie	3	1,5
	Emma	3	1,5
	Gunda	3	1,5
	Helga	3	1,5
	Hjørdis	3	1,5
	Ingeborg	3	1,5

6.2.1 Nordiske navn

Disse navna er delt opp i to underkategorier. Dette er en lukket kategori. Den russiske varianten av nordiske *Helga*, *Olga/Aalga*, er ikke regnet med her.

6.2.1.1 Navn fra sagalitteraturen

Navn fra denne kategorien i gruppe 1K er *Gyda*, *Helga* og *Ingeborg*.

I gruppe 2K finner vi *Borghild*, *Ellida*³², *Gudvor*, *Helga*, *Inga*, *Ingrid*, *Ragna*, *Signe*, *Sigrid*, *Thora* og *Thorbjørg*.

I gruppe 3K finner vi *Alfhild*, *Arnfrid*, *Aslaug*, *Astrid*, *Bera*³³, *Bergliot/Bergljot*, *Borghild*, *Brynhild*, *Dagni/Dagny*, *Elida*, *Gudrun*, *Gudvaar/Gudvor*, *Helga*, *Hjørdis*, *Inga*, *Ingeborg*, *Ingerid*, *Oddlaug*, *Ragna*, *Signe*, *Sigrid*, *Solvaar*, *Solveg/Solveig*, *Svanhild*, *Thora* og *Thorbjørg*.

Til tross for at størrelsen på de ulike aldersgruppene er mye mer variert i Hamar enn i Kristiansand, kan vi trygt slå fast at også her går de nordiske navna veldig fram utover i perioden fram mot 1900-tallet.

11 av 34 navn på topplista for det samlede navnematerialet i Hamar er nordiske navn fra sagalitteraturen (mot ni av 39 i Kristiansand). *Inga* er i likhet med i Kristiansand det mest brukte navnet i denne kategorien med 12 navnebærere og en fjerdeplass på lista (mot en delt sjuendeplass i K.). Deretter følger *Borghild* og *Helga* på delt 12. plass med sju navnebærere hver (*Borghild* ligger på delt 24. plass i K., mens *Helga* ikke har nådd opp på topplista). *Gudrun/Gudrund* som var nest best plassert i Kristiansand, ligger i Hamar på en delt 23. plass.

Ingen av de sju navna på topplista for gruppe 1K er fra denne kategorien. På lista for gruppe 2K er det tre navn av 20 som er fra denne kategorien, hvorav *Inga* på andreplass har den beste plasseringa. Lista for gruppe 3K har 12 av 27 navn fra denne kategorien, hvorav *Aslaug*, *Astrid*, *Bergliot/Bergljot*, *Borghild*, *Gudrun* og *Inga* på en delt sjuendeplass er best plassert.

Inga gjør det godt i gruppe 2K i begge byer, både i Hamar og i Kristiansand innehar navnet en andreplass over de mest populære navna i den midterste aldersgruppa. I gruppe 3K gjør *Borghild* og *Gudrun* seg gjeldende begge steder.

---

³² Litterært navn fra sagalitteraturen. Sideform av navnet til Fridtjov den frøknes skip *Ellidi*. Tegnér har formen *Ellida* i "Frithiofs saga" (1825) (Kruken/Stemshaug 1995).

³³ Nytt i Norge, men har lenge vært i bruk på Island.

Tabell 6.22. Nordiske navn – navn fra sagalitteraturen (kvinner)

	<i>Antall leksikalske navn</i>	<i>Leksikalske navn i prosent</i>	<i>Antall løpenavn</i>	<i>Løpenavn i prosent</i>	<i>Antall bærere</i>	<i>Bærere i prosent</i>
Gruppe 1K	3	6,1	4	5,1	4	5,7
Gruppe 2K	11	17,2	24	16,2	24	18,5
Gruppe 3K	26	22,4	70	27,8	68	33,5
Alle kvinner	27	17,5	98	20,5	96	23,8

6.2.1.2 Arvenavn og nylaginger

Navn fra denne kategorien i gruppe 1K er *Gønner, Olea, Olia* og *Tolline*.

Det er ingen navn fra denne kategorien i gruppe 2K.

I gruppe 3K finner vi *Aasta, Arilda, Hilda, Inger, Jøran* og *Olaug*.

Utviklinga i denne underkategorien går motstatt vei som hos de øvrige nordiske navna, men de utgjør bare en liten prosentdel (betraktelig mindre enn den i Kristiansand).

Olea er det mest brukte navnet. Det innehar en delt tredje plass i gruppe 1K, men gjør seg ikke gjeldende på noen andre lister. *Gorine/Gurine*, som er det mest vanlige navnet fra denne kategorien i Kristiansand, forekommer ikke i Hamar-materialet.

Tabell 6.23. Nordiske navn – arvenavn og nylaginger (kvinner)

	<i>Antall leksikalske navn</i>	<i>Leksikalske navn i prosent</i>	<i>Antall løpenavn</i>	<i>Løpenavn i prosent</i>	<i>Antall bærere</i>	<i>Bærere i prosent</i>
Gruppe 1K	4	8,2	7	9,0	7	10,0
Gruppe 2K	0	-	0	-	0	-
Gruppe 3K	6	5,2	8	3,2	8	3,9
Alle kvinner	10	6,5	15	3,1	15	3,7

6.2.2 Bibelske navn

Denne kategorien er også delt opp i to underkategorier, og er også en lukket kategori.

Kvinnenavn dannet av direkte bibelske mannsnavn havner her i underkategorien for indirekte bibelske navn. De engelske formene *Marry* og *Betsy/Betzy* er ikke tatt med, da de vil bli behandlet under engelske navn.

6.2.2.1 Direkte bibelske navn

Navna fra denne kategorien i gruppe 1K er *Elisabet* og *Hanna*.

I gruppe 2K finner vi *Elisabeth*, *Hanna* og *Marta/Martha*.

Navna i gruppe 3K er *Elisabet/Elisabeth*, *Eva*, *Hanna*, *Lydia*, *Martha* og *Sara*.

I motsetning til i Kristiansand går de direkte bibelske navna i Hamar fram, men de utgjør likevel en svært liten prosent av det samlede materialet.

Elisabet/Elisabeth og *Marta/Martha* er navna som skiller seg ut. *Elisabet/Elisabeth* innehar en 11. plass i det samlede navnematerialet og en delt femteplass i gruppe 3K. *Marta/Martha* ligger på delt 12. plass i det samlede navnematerialet og den delt fjerdeplass i gruppe 2K.

Elisabet/Elisabeth gjør det best også i Kristiansand, mens *Marta/Martha* ikke når opp på noen liste der.

Tabell 6.24. Direkte bibelske navn (kvinner)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1K	2	4,1	2	2,6	2	2,9
Gruppe 2K	3	4,7	7	4,7	7	5,4
Gruppe 3K	6	5,2	15	6,0	15	7,4
Alle kvinner	6	3,9	24	5,0	24	6,0

6.2.2.2 Indirekte bibelske navn

Fra gruppe 1K har vi *Andrea, Andrine, Johanne, Lisbet/Lisbeth, Magda, Marie* og *Mathea*.

I gruppe 2K finner vi *Akseliane, Andrea, Hanne, Johnina, Josseffa, Lise, Mariane/Marianne, Marie, Matea/Mathea, Pauline* og *Petra*.

I gruppe 3K finner vi *Andrea, Elise, Hansine, Jakobine, Johanne, Johanni, Lisbet, Magda, Mally, Marie* og *Pauline*.

De indirekte bibelske navna gjør det sterkest i den mellomste aldersgruppa, i motsetning til i Kristiansand hvor de gjør det sterkest i gruppe 1K og går tilbake derfra. At den eldste aldersgruppa i Hamar er mye mindre enn i Kristiansand kan virke inn her.

De indirekte bibelske navna utgjør en større prosent enn de direkte, og det er framfor alt navnet *Marie* som har skyld i det. Det ligger på en delt tredje plass i gruppe 1K, topper lista i gruppe 2K og innehar en fjerde plass i gruppe 3K samt at det topper lista for det samlede navnematerialet (i K. topper det i alle grupper). Et annet navn som gjør det bra i Hamar er *Matea/Mathea* som innehar en delt 17. plass i det samlede navnematerialet, en delt tredje plass i gruppe 1K og en delt 11. plass i gruppe 2K. Det forekommer ikke på noen liste i Kristiansand.

Andrea, Johanne, Josefina/Josephine/Jusefine og *Thomine/Tomine*, som gjør det bra i Kristiansand, forekommer ikke på noen liste i Hamar. De to sistnevnte forekommer ikke i navnematerialet overhode.

Tabell 6.25. Indirekte bibelske navn (kvinner)

	<i>Antall leksikalske navn</i>	<i>Leksikalske navn i prosent</i>	<i>Antall løpenavn</i>	<i>Løpenavn i prosent</i>	<i>Antall bærere</i>	<i>Bærere i prosent</i>
Gruppe 1K	7	14,3	14	17,9	14	20,0
Gruppe 2K	11	17,2	35	23,6	34	26,2
Gruppe 3K	11	9,5	22	8,7	21	10,3
Alle kvinner	20	13,0	71	14,9	69	17,1

6.2.3 Tyske og tyskklingende navn

Inkludert her er kvinneformer av tyske og tyskklingende mannsnavn.

I gruppe 1K finner vi disse navna fra denne kategorien: *Alberta, Emma, Erna, Helma* og *Syverine*.

I gruppe 2K finner vi *Amalie, Emma, Fredrikke, Gunda, Magnhild, Mathilde, Valborg, Wilhelma* og *Wilhelmine*.

I gruppe 3K finner vi *Amalie, Elfrida, Emma, Fredrikke, Gunda, Hedvig, Helma, Ida, Vilhelma* og *Wilhelmine*.

De tyske navna holder seg jevnere i Hamar enn i Kristiansand, men utgjør ikke noen stor prosent. Dessuten er det ulike navn som er populære i de to byene: *Emma* er det mest populære navnet i Hamar med en delt 12. plass i det samlede navnematerialet (delt 11. plass i 2K, delt 22. plass i 3K), fulgt av *Gunda* på delt 23. plass (delt 22. plass i 3K). *Emma* finner vi ikke i navnematerialet for Kristiansand overhode, mens *Gunda* bare forekommer èn gang. Motsatt når ikke *Amalie, Mathilde* og *Ida*, som gjør det best i Kristiansand, opp på noen liste i Hamar.

Tabell 6.26. Tyske og tyskklingende navn (kvinner)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1K	5	10,2	6	7,7	6	8,6
Gruppe 2K	9	14,1	13	8,8	12	9,2
Gruppe 3K	10	8,6	17	6,7	17	8,4
Alle kvinner	16	10,4	36	7,5	35	8,7

6.2.4 Klassiske og latininspirerte navn

Ulike nasjonale former er medregnet. Det samme gjelder kvinnerformene av *Carl/Karl* – *Karoline* og *Carola*. De bibelske navna er utelatt.

Navna fra denne kategorien i gruppe 1K er *Agnete, Augusta, Beathe, Elen, Eli, Emilie, Julie, Karen, Karoline, Katrine, Kristine, Laurentse, Magrette, Maren* og *Soffie/Sofie*.

I gruppe 2K finner vi *Aagot, Agnes, Christiane/Kristiane, Dorteia, Emilie, Julie, Justine, Karen, Karoline, Kathrine, Klara, Kristine, Maren, Margrete/Margrethe, Nikoline, Ovidia, Sofie* og *Thea*.

I gruppe 3K finner vi *Agnes, Agnete, Barbara, Carola, Dorteia, Eline, Ellen, Emilie, Franziska, Helene, Julie, Karen, Karin, Karoline, Katarina, Kirsten, Klaudine, Konstanse, Kristiane, Kristine, Laura, Laurentse, Lorentse, Magerete, Magrit, Margit, Margrete/Margrethe, Ovidia, Sofie, Thekla* og *Theodora*.

I likhet med i Kristiansand holder de klassiske og latininspirerte navna seg jevnt i popularitet gjennom perioden, selv om den synker litt i den yngste aldersgruppa.

Åtte av 34 navn på topplista over det samlede navnematerialet tilhører denne kategorien. *Karen* er det mest populære med en femteplass (delt fjerdeplass i 2K, delt sjuende i 3K), fulgt av *Julie* og *Kristine* på en delt sjuendeplass (henholdsvis andreplass i 1K, delt sjuendeplass i 2K og delt sjuendeplass i 2K, delt 14. plass i 3K). *Emilie* ligger på en delt 12. plass (delt 11. plass i 2K, delt 22. plass i 3K). Ellers markerer *Laura* seg med en delt femteplass i 3K (delt 17. plass i det samlede navnematerialet).

Soffie/Sofie og *Karoline*, som ligger på henholdsvis andreplass og en delt niendeplass i Kristiansand, finner vi i Hamar på henholdsvis delt 17. plass og delt 23. plass.

Tabell 6.27. Klassiske og latininspirerte navn (kvinner)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1K	15	30,6	20	25,6	20	28,6
Gruppe 2K	18	28,1	41	27,7	41	31,5
Gruppe 3K	31	26,7	54	21,4	53	26,1
Alle kvinner	42	27,3	115	24,1	114	28,3

6.2.5 Engelske og engelskklingende navn

Inkludert i denne kategorien er også engelske former av navn med annet opphav, samt kvinnenavn avledet av engelske mannsnavn.

De engelske og engelskklingende navna i gruppe 1K er *Alise*, *Betsy* og *Eveline*.

I gruppe 2K finner vi *Betsy/Betzy* og *Eveline*.

I gruppe 3K finner vi *Alfreda*, *Betsy*, *Edith*, *Ethel*³⁴, *Jenny/Jeny*, *Ketty*, *Lilli/Lilly* og *Marry*.

De engelske navna er på vei fram, akkurat som i Kristiansand. De er mest populære i Hamar, men i begge byer utgjør de bare en liten prosent. Bare i den yngste aldersgruppa gjør de seg spesielt gjeldende. Navnevariasjonen er litt større i Kristiansand.

I Hamar er det spesielt navnet *Jenny/Jeny* som er populært, med en delt andreplass i gruppe 3K og en sjetteplass i det samlede navnematerialet. *Betsy/Betzy* følger med en delt 23. plass i det samlede navnematerialet og en delt 11. plass i gruppe 2K.

Tabell 6.28. Engelske og engelskklingende navn (kvinner)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1K	3	6,1	3	3,8	3	4,3
Gruppe 2K	2	3,1	4	2,7	4	3,1
Gruppe 3K	8	6,9	18	7,1	18	8,9
Alle kvinner	10	6,5	25	5,2	25	6,2

6.2.6 Franske og fransklingende navn

Kategorien inkluderer franske former av navn med annet opphav.

I gruppe 1K finner vi *Emilie* og *Lovise*.

I gruppe 2K finner vi *Emilie* og *Lovise*.

³⁴ Navnebæreren er født i USA av norske foreldre.

I gruppe 3K finner vi *Emilie, Konstanse* og *Lovise*.

Mønsteret fra Kristiansand med at de franske navna går motsatt vei enn de engelske, gjentar seg her, men igjen snakker vi om en veldig liten prosent av det samlede navnematerialet. Navnevariasjonen er størst i Kristiansand, men svært liten i begge byer – i alle aldersgrupper.

I likhet med i Kristiansand er de mest populære navna fra denne kategorien *Emilie* og *Lovise*. *Emilie* innehar en delt 12. plass på topplista for det samlede navnematerialet (delt 11. plass i 2K, delt 22. plass i 3K), *Lovise* ligger rett bak på en delt 17. plass.

Tabell 6.29. Franske og franskklingende navn (kvinner)

	<i>Antall leksikalske navn</i>	<i>Leksikalske navn i prosent</i>	<i>Antall løpenavn</i>	<i>Løpenavn i prosent</i>	<i>Antall bærere</i>	<i>Bærere i prosent</i>
Gruppe 1K	2	4,1	3	3,8	3	4,3
Gruppe 2K	2	3,1	5	3,4	5	3,8
Gruppe 3K	3	2,6	6	2,4	6	3,0
Alle kvinner	3	1,9	14	2,9	14	3,5

6.2.7 Navn fra øvrige språk

Denne kategorien sammenfatter

Hebraiske navn: *Anna, Anne*.

Keltiske navn: *Bergitte, Bertha, Berte/Berthe, Birgit*.

Slaviske/russiske navn: *Dagmar, Olga/Aalga*.

I gruppe 1K finner vi *Anna, Anne, Berte/Berthe* og *Olga*.

I gruppe 2K finner vi *Anna, Bergitte, Berthe* og *Olga/Aalga*.

I gruppe 3K finner vi *Anna, Anne, Bertha, Birgit, Dagmar* og *Olga*.

Navnevariasjonen i denne kategorien er størst i Kristiansand, men prosentmessig er det flere navnebærere i Hamar. Populariteten holder seg jevn i begge byer, og det er spesielt takket være navnet *Anna*. I Hamar ligger det på andreplass i det samlede navnematerialet (tredjeplass

i 2K, første plass i 3K). Bare i den eldste aldersgruppa når det ikke opp på topplista, der det i stedet er erstattet av *Anne* på delt tredje plass. At *Anne* overgår *Anna* i den eldste aldersgruppa er et mønster vi også så i Kristiansand.

Olga/Aalga gjør det også godt i Hamar med en tredje plass (delt 11. plass i 2K, delt andreplass i 3K). *Berte/Berthe* markerer seg med en første plass i gruppe 1K og en delt sjuende i det samlede navnematerialet.

Alma, som gjør det godt i Kristiansand, forekommer ikke i Hamar-materialet. Motsatt forekommer ikke *Berte/Berthe* i Kristiansandsmaterialet.

Tabell 6.30. Navn fra øvrige land (kvinner)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1K	4	8,2	13	16,7	13	18,6
Gruppe 2K	4	6,3	12	8,1	12	9,2
Gruppe 3K	6	5,2	29	11,5	29	14,3
Alle kvinner	8	5,2	54	11,3	54	13,4

6.2.8 Andre navn

I denne kategorien plasseres navn av ukjent opphav og kortformer av navn med usikkert opprinnelsesnavn.

I gruppe 1K finner vi *Gina*, *Lina*, *Mina*, *Oline* og *Sina*.

I gruppe 2K finner vi *Gina*, *Lina*, *Oline*, *Rikka* og *Solga*.

I gruppe 3K³⁵ finner vi *Ella*, *Hærtha*, *Lina*, *Mina*, *Ninni*, *Nora*, *Odianna*, *Oline*, *Palma* og *Selma*³⁶.

Av navna i denne kategorien er det bare *Ella*, *Gina* og *Oline* som forekommer i begge byer. *Oline* er det mest populære navnet i materialet fra Hamar med ni bærere, noe som gir en delt sjuendeplass på topplista (delt tredje plass i 1K, delt sjuendeplass i 2K). *Lina* følger etter med

³⁵ I tillegg finner jeg en *Borchgrevink* i gruppe 3K. I folketellinga av 1900 står det oppført i fornavnrubrikken (som tredje fornavn), men jeg regner likevel med at det er ment som et mellomnavn, særlig i og med at navnet brukes som slektsnavn på andre personer i det samme navnematerialet. *Borchgrevink* er derfor utelatt.

³⁶ Kjent her i landet først og fremst gjennom Macphersons Ossian-sanger fra 1760-årene.

seks bærere og en delt 17. plass (delt 11. plass i 2K). *Ella* gjør seg gjeldende i gruppe 3K med en delt 14. plass.

Tabell 6.31. Andre navn (kvinner)

	Antall leksikalske navn	Leksikalske navn i prosent	Antall løpenavn	Løpenavn i prosent	Antall bærere	Bærere i prosent
Gruppe 1K	5	10,2	7	9,0	7	10,0
Gruppe 2K	5	7,8	10	6,8	10	7,7
Gruppe 3K	10	8,6	16	6,3	16	7,9
Alle kvinner	14	9,1	33	6,9	33	8,2

6.2.9 Kvinnenavn avledet av mannsnavn

Med kvinnenavn avledet av mannsnavn mener jeg nyere avledninger av den sorten som oppstod på 1700-tallet og som jeg har vært inne på tidligere, både de som er lånt inn i sin helhet fra utlandet og de som er blitt dannet her i landet. Jeg har derfor utelatt *Andrea, Carola, Christiane/Kristiane, Johanne, Karoline, Kristine* og *Thora*.

I gruppe 1K finner vi *Alberta, Andrine, Augusta, Mathea, Olea, Olia* og *Syverine*.

I gruppe 2K finner vi *Akseliane, Fredrikke, Johnia, Josseffa, Matea/Mathea, Nikoline, Pauline, Petra, Wilhelma* og *Wilhelmine*.

I gruppe 3K finner vi *Alfreda, Arilda, Fredrikke, Hansine, Jakobine, Pauline, Theodora, Vilhelma* og *Wilhelmine*.

Akkurat som i Kristiansand er denne typen navn mest vanlig i den eldste aldersgruppa, men i Hamar er differansen størst mellom gruppe 2K og 3K og ikke mellom 1K og 2K.

Verken *Josefine/Josephine/Jusefine* eller *Thomine/Tomine* som er de mest populære navna i denne kategorien i Kristiansand er å finne i navnematerialet i Hamar. I Hamar er *Matea/Mathea* det mest populære navnet med en delt 17. plass i det samlede navnematerialet (delt tredjeplass i 1K, delt 11. plass i 2K). *Pauline* gjør seg gjeldende i gruppe 2K med en delt 11. plass.

Tabell 6.32. Kvinnenavn avledet av mannsnavn.

	<i>Antall leksikalske navn</i>	<i>Leksikalske navn i prosent</i>	<i>Antall løpenavn</i>	<i>Løpenavn i prosent</i>	<i>Antall bærere</i>	<i>Bærere i prosent</i>
Gruppe 1K	7	14,3	13	16,7	13	18,6
Gruppe 2K	10	15,6	18	12,2	18	13,8
Gruppe 3K	9	7,8	11	4,4	11	5,4
Alle kvinner	21	13,6	42	8,8	42	10,4

6.3 KAPITTELOPPSUMMERING

Tabell 6.33 viser oversikten over navnebærere med minst et navn innen hver kategori. Vi ser at de nordiske navna fra sagalitteraturen er de mest populære i perioden, og på andreplass følger de klassiske og latininspirerte navna. Det er altså omvendt rekkefølge enn i Kristiansand. De indirekte bibelske navna er på tredjeplass i begge byer, og også i Hamar er det navna *Johan* og *Marie* som først og fremst sørger for det.

Tabell 6.33. Antall navnebærere, kategori for kategori

	Mannlige navnebærere	Mannlige navnebærere i prosent	Kvinnelige navnebærere	Kvinnelige navnebærere i prosent	Navnebærere totalt	Navnebærere totalt i prosent
Nordiske navn – fra sagalitteraturen	151	40,8	96	23,8	247	32,0
Nordiske navn – arvenavn og nylaginger	27	7,3	15	3,7	42	5,4
Bibelske navn – direkte	16	4,3	24	6,0	40	5,2
Bibelske navn – indirekte	53	14,3	69	17,1	122	15,8
Tyske og tyskklingende navn	65	17,6	35	8,7	100	12,9
Klassiske og latininspirerte navn	76	20,5	114	28,3	190	24,6
Engelske og engelskklingende navn	9	2,4	25	6,2	34	4,4
Franske og fransklingende navn	5	1,4	14	3,5	19	2,5
Navn fra øvrige språk	21	5,7	54	13,4	75	9,7
Andre navn	3	0,8	33	8,2	36	4,7
Kvinnenavn avledet av mansnavn	-	-	42	10,4	42	5,4

Dersom vi ser på utviklinga gruppe for gruppe ser vi at utviklingskurven for populariteten til kategoriene *nordiske navn – arvenavn og nylaginger*, *indirekte bibelske navn*, *klassiske og latininspirerte navn* og *andre navn* er på vei ned. Motsatt går utviklingskurven for kategoriene *nordiske navn – fra sagalitteraturen*, *direkte bibelske navn* og *engelske og engelskklingende navn* oppover. For *tyske og tyskklingende navn* og *franske og fransklingende navn* går kurven først opp fra gruppe 1 til gruppe 2, for så å peke nedover igjen fra gruppe 2 til gruppe 3. *Navn fra øvrige språk* går først litt tilbake fra gruppe 1 til gruppe 2, men stiger i popularitet i gruppe 3 igjen.

Dette bildet er noe annerledes enn det vi så i Kristiansand, der samtlige kategorier med unntak av *nordiske navn – fra sagalitteraturen og engelske og engelskklingende navn* er på vei tilbake.

Tabell 6.34. Navnebærere i prosent – utvikling innenfor hver kategori (Hamar)

	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3
Nordiske navn – fra sagalitteraturen	9,0	22,3	44,8
Nord. navn – arvenavn og nylaginger	13,1	4,0	4,0
Bibelske navn – direkte	4,9	4,5	5,7
Bibelske navn – indirekte	20,5	20,6	11,4
Tyske og tyskklingende navn	9,8	15,8	12,1
Klassiske og latininspirerte navn	32,0	28,7	19,8
Engelske og engelskklingende navn	2,5	2,4	6,2
Franske og fransklingende navn	2,5	3,2	2,0
Navn fra øvrige språk	11,5	8,9	9,7
Andre navn	5,7	4,5	4,5

6.3.1 Den nordiske navnerenessansen gjenspeilt i navnematerialet fra Hamar

Også i Hamar ser den nordiske navnerenessansen ut til å inntre for fullt i 1880-åra. De fire navna jeg tok for meg i delkapittel 4.4.1 finner vi også i Hamar-materialet, men et av de fire – *Trygve* – ser ikke ut til å markere seg spesielt her.

Trygve

I navnematerialet fra Hamar finner jeg bare to *Trygve* og de er begge fra den yngste aldersgruppa. Søket i Digitalarkivet viser at *Trygve* er mest vanlig i denne gruppa, men navnet er langt fra så populært som i Kristiansand. Jeg har funnet 15 menn med dette navnet i

folketellinga av 1900, og alle med unntak av to er i gruppe 3M. De to siste er født i 1879 og 1884.

Erling

De sju *Erling*-ene i materialet fra Hamar er alle i gruppe 3M. Dette resultatet ser ut til å gjenspeile virkeligheten. Av 27 *Erling* i folketellinga av 1900 er bare tre født før 1885, og av dem er én født i 1882 og to i 1883.

Inga

I Kristiansand var *Inga* mest populært i gruppe 2K. Det er det også her. Av 15 kvinner i materialet er sju fra denne aldersgruppa og de øvrige fem er fra gruppe 3K. Også dette gjenspeiler virkeligheten. Det er 44 *Inga* i Hamar i folketellinga av 1900, og av disse er to i gruppe 1K, 27 i gruppe 2K og 15 i gruppe 3K.

Borghild

Av sju *Borghild* i navnematerialet fra Hamar er to fra gruppe 2K og sju fra gruppe 3K. Søket i Digitalarkivet støtter denne observasjonen. Av 28 *Borghild* i folketellinga av 1900 er 19 i den yngste aldersgruppa og de øvrige ni er alle i gruppe 2K.

7. VARIASJON MELLOM NAVNEMATERIALENE

7.1 REGIONAL VARIASJON I NAVNEKATEGORIENE

Hva er variasjonen i den prosentmessige fordelinga på navnekategoriene mellom Kristiansand og Hamar? Jeg har alt sagt en del om dette i sammenheng med presentasjonen av navnematerialet for Hamar i kapittel 6, men her følger et sammendrag i korte trekk.

7.1.1 Mannsnavn

I begge byer ser vi en sterk økning av navna fra kategorien *nordiske navn – navn fra sagalitteraturen* fra den eldste aldersgruppa til den yngste. Den prosentmessige forekomsten er større i Hamar enn i Kristiansand, med unntak av i aldersgruppe 2M.

Når det gjelder de øvrige nordiske navna, *arvenavna og nylagingene*, er disse langsomt på vei tilbake i begge navnematerialer. Forekomsten er nogenlunde den samme i alle aldersgrupper, med unntak av i gruppe 1M der den er størst i Hamar.

Forekomsten av de *direkte bibelske navna* er en god del større i Kristiansand enn i Hamar. I Kristiansand går de jevnt tilbake gruppe for gruppe, mens de i Hamar først går tilbake fra gruppe 1M til 2M, for så å ha en liten oppsving i gruppe 3M.

De *indirekte bibelske navna* går tilbake i begge byer, og både i Kristiansand og i Hamar er det særlig stor differanse mellom aldersgruppe 1M og 2M.

Forekomsten til de *tyske og tyskklingende navna* i Kristiansand holder seg jevnt mellom gruppe 1M og 2M, for så å synke betraktelig i den yngste aldersgruppa. I Hamar ser vi derimot en oppgang fra gruppe 1M til gruppe 2M, og så en tilbakegang igjen i gruppe 3M.

De *klassiske og latininspirerte navna* går tilbake i begge navnematerialer. Mens de i Hamar synker brått, men jevnt, er det i Kristiansand en spesielt stor differanse i forekomsten mellom gruppe 2M og 3M.

Den prosentmessige forekomsten av *engelske og engelskklingende navn* er liten i begge byer. I Kristiansand synker den fra gruppe 1M til 2M, for så å stige omtrent tilbake til utgangspunktet igjen i gruppe 3M. I Hamar finner vi ingen navn fra denne kategorien i den

eldste aldersgruppa, men i de to andre ser vi en økning i forekomsten fra den mellomste gruppa til den yngste.

De *franske navna* er få, både når det gjelder løpenavn og leksikalske navn. I Kristiansand er det to leksikalske navn fra denne kategorien, i Hamar bare et. Den prosentmessige forekomsten er svært liten i begge byer. I Kristiansand er forekomsten litt høyere i gruppe 2M enn i de øvrige to. I Hamar er det ingen forekomst i gruppe 1M. Forekomsten er størst i den mellomste gruppa for så å gå tilbake i den yngste. I begge byer er altså de franske navna vanligst i aldersgruppe 2M.

I Kristiansand har *navn fra øvrige språk* en liten, men jevn forekomst i gruppe 1M og 2M, for så å stige i gruppe 3M. I Hamar er prosenten lavest i gruppe 1M, høyest i gruppe 2M og på vei tilbake igjen i den yngste aldersgruppa.

Andre navn forekommer bare i de to yngste gruppene i begge byer. Forekomsten er liten (størst i Kristiansand) og jevn.

7.1.2 Kvinnenavn

De *nordiske navna fra sagalitteraturen* stiger voldsomt i popularitet fra den eldste aldersgruppa til den yngste i begge byer. I Hamar er stigninga størst og forholdsvis jevn, i Kristiansand ser vi en særlig stor differanse mellom gruppe 1K og 2K.

Forekomsten til *arvenavna og nylagingene* er jevn i Kristiansand, med lavest forekomst i gruppe 2K og høyest i 3K. I Hamar er det ingen navn fra denne kategorien i den mellomste aldersgruppa, og ellers kan vi se en tilbakegang fra gruppe 1K til 3K.

De *direkte bibelske navna* har en liten tilbakegang i Kristiansand, mens vi ser den motsatte utviklinga i Hamar.

De *indirekte bibelske navna* har forholdsvis høy prosentmessig forekomst i Kristiansand. Vi ser en jevn tilbakegang fra den eldste aldersgruppa til den yngste. Forekomsten er litt lavere i Hamar, men høy der også, i hvertfall i de to eldste aldersgruppene. Der ser vi en liten oppsving fra gruppe 1K til 2K før forekomsten synker betraktelig i 3K.

De *tyske navna* holder seg jevnt i Hamar i alle aldersgrupper. I Kristiansand går forekomsten tilbake, spesielt mellom gruppe 1K og 2K.

De *klassiske og latininspirerte navna* i Kristiansand går litt tilbake fra de eldste til de yngste. Differansen er størst mellom gruppe 2K og 3K. I Hamar er forekomsten jevnere, med høyest forekomst i 2K, men en liten tilbakegang i den yngste gruppa her også. Den prosentmessige forekomsten er høy i begge byer, høyest i Kristiansand.

Vi ser en framgang for *engelske og engelskklingende navna* i begge materialer. I begge byer ser vi dessuten at framgangen er tydeligst mellom gruppe 2K og 3K. Forekomsten er høyest i Hamar i alle aldersgrupper.

For de *franske og fransklingende navna* ser vi en tilbakegang i begge byer, men fallet er mest dramatisk i Kristiansand. Navnevariasjonen er også størst i Kristiansand.

For *navn fra øvrige språk* i Kristiansand ser vi en liten økning fra gruppe 1K til 2K og så et fall fra gruppe 2K til 3K, som har den laveste forekomsten. I Hamar går forekomsten tilbake fra gruppe 1K til 2K, for så å gå litt fram igjen i gruppe 3K. Forekomsten er høyest i Hamar i gruppe 1K og 3K og i Kristiansand i gruppe 2K.

Forekomsten av *andre navn* er høyest i Hamar i alle aldersgrupper. I Hamar går forekomsten tilbake, med størst differanse mellom gruppe 1K og 2K, i Kristiansand går den først tilbake og får så et lite oppsving i gruppe 3K.

Kvinnenavn avledet av mansnavn er på vei tilbake i begge byer. I Kristiansand er differansen i den prosentmessige forekomsten størst mellom gruppe 1K og 2K, i Hamar er den størst mellom gruppe 2K og 3K. Forekomsten er dessuten størst i Kristiansand i alle aldersgrupper, spesielt i den yngste.

7.2 REGIONAL VARIASJON I NAVNEFORRÅDET

Som vi har sett er det få forskjeller mellom navnematerialene i Kristiansand og Hamar hva navnekategorier angår, spesielt hos mennene. For å finne noen markante forskjeller må vi altså heller se på variasjonen i navneforrådet. Jeg har allerede pekt på en del forskjeller under hvert enkelt avsnitt i kapittel 6, men her følger en kort oppsummering.

Av de tilsammen 502 leksikalske navna i undersøkelsen, finner vi 212 som bare forekommer i Kristiansandsmaterialet og 123 som bare forekommer i Hamar-materialet. Av de 167 navna som forekommer begge steder har 48 høyest forekomst i Kristiansand, 53 har høyest forekomst i Hamar og 66 navn har omtrent like stor forekomst i begge materialer. (Se en full oversikt over navna i tillegget).

Av de tilsammen 220 mansnavna er det 84 som bare forekommer i Kristiansand og 53 som bare forekommer i Hamar. Av de øvrige er det 21 navn som har høyest forekomst i Kristiansand, 24 har høyest forekomst i Hamar, mens resten har omtrent lik forekomst.

For de 282 kvinnenavnas vedkommende er det 128 som bare forekommer i Kristiansand og 70 som bare forekommer i Hamar. Av de øvrige har 27 navn høyest forekomst i Kristiansand, 29 har høyest forekomst i Hamar og 28 scorer omtrent likt.

Ulikhetene i forrådet av leksikalske navn de to byene i mellom er altså forholdsvis stor, og den er størst hos kvinnene. Jeg vil nå se litt nærmere på hvilke og hva slags leksikalske navn som er eksklusive for de enkelte navnematerialene. For ordens skyld har jeg bare tatt med de navna som har minst tre bærere. På den måten får vi rensket ut en del av ”raritetene”, som for eksempel *Schalfrath* og *Gorgos* samt eventuelle feilstavinger som *Tomars*.

7.2.1 Navn som bare forekommer i Kristiansandsmaterialet

Mannsnavn

10 bærere: *Artur/Arthur*

Ni bærere: *August*

Fem bærere: *Thomas/Tomas*

Fire bærere: *Hartvig, Jacob/Jakob, Tønnes*

Tre bærere: *Aanen, Godtfred/Gotfred, Ingeman/Ingemann, Mathias, Norman/Normann, Tobias*

Her har vi altså fire direkte bibelske navn, tre tyske navn, tre nordiske navn – et fra sagalitteraturen og to arvenavn/nylaginger, to klassiske og latinske navn og et keltisk navn.³⁷ Av navna er det spesielt keltiske *Artur/Arthur* (på en delt sjetteplass) og latinske *August* (delt 11. plass) som gjør seg bemerket på topplista over de mest populære mannsnavna i Kristiansand.

---

³⁷ *Tønnes* regnes både som et tysk navn og et latinsk navn.

Kvinnenavn

- 13 bærere: *Josefine/Josephine/Jusefine*
11 bærere: *Thomine/Tomine*
Åtte bærere: *Ragnhild*
Seks bærere: *Alma, Gorine/Gurine*
Fem bærere: *Olene, Olivia*
Fire bærere: *Camilla/Kamilla, Gunhild/Gunild, Gunvaar/Gunvor, Henriethe/Henriette, Othilie/Otilie*
Tre bærere: *Birgithe/Birgitte, Gunhilde, Johana/Johanna, Margot, Marthine/Martine, Olava, Sigrid*

Blant disse navna er det sju nordiske navn – fem fra sagalitteraturen og to arvenavn/nylaginger, tre indirekte bibelske navn, tre klassiske og latinske navn, et fransk navn, et keltisk navn, et spansk navn, et tysk navn og to øvrige navn. Spesielt de indirekte bibelske navna *Josefine/Josephine/Jusefine* og *Thomine/Tomine* (henholdsvis sjetteplass og delt niendeplass) og det nordiske navnet *Ragnhild* (delt 16. plass) bemerker seg på topplista.

7.2.2 Navn som bare forekommer i Hamar-materialet

Mannsnavn

- Fem bærere: *Martinus*
Tre bærere: *Even, Fridthjof/Fridtjof/Frithjof, Gulbrand*

Her finner vi tre nordiske navn – to fra sagalitteraturen og et arvenavn/nylaginger og et latinsk navn. Bare *Martinus* (delt 20. plass) er med på topplista.

Kvinnenavn

- Ni bærere: *Berte/Berthe*
Sju bærere: *Emma*
Seks bærere: *Lina*
Fire bærere: *Christiane/Kristiane, Eva*
Tre bærere: *Elida/Ellida, Gudvaar/Gudvor, Lisbet/Lisbeth, Mina, Olea*

Blant disse navna er det tre nordiske navn – to fra sagalitteraturen og et arvenavn/nylaginger, to bibelske navn – et direkte og et indirekte, et keltisk navn, et latinsk navn, et tysk navn og to

øvrige navn. Spesielt keltiske *Berte/Berthe* (delt sjuendeplass) og tyske *Emma* (delt 12. plass) bemerker seg på topplista.

8. DOBBELT- OG TRIPPELNAVN

8.1 TERMINOLOGI

Med termen *dobbeltnavn* mener jeg her en navnerekke bestående av to selvstendige fornavn. Et dobbeltnavn er altså etter denne definisjonen to navn skrevet hver for seg (eller eventuelt med bindestrek, men ingen av navna i navnematerialet er av denne typen). Sammentrekinger som *Marianne* regner jeg *ikke* som dobbeltnavn.

På samme måte mener jeg med termen *trippelnavn* en navnerekke bestående av tre selvstendige fornavn.

8.2 USIKRE TILFELLER

En rekke personer i navnematerialet står oppført med bare initialer, som for eksempel *August F. Hoff*. I slike tilfeller er det umulig ufra denne kilda alene å fastslå hvorvidt *F.* står for et annet fornavn eller et annet etternavn. Jeg har derfor valgt å se bort fra disse tilfellene. I tilfeller hvor forstenavnet er ukjent, som for eksempel *J. Marthine*, har jeg derimot regnet navnet som dobbeltnavn. Når individet står ført opp som f.eks. *Fredrik Aug. Olsen* har jeg gått utfra at *Aug.* skal være *August*, og følgelig regnet det som dobbeltnavn.

8.3 FLERNAVNSSKIKKEN I NORGE OG SKANDINAVIA

Skikken med å ha mer enn et fornavn har mest sannsynlig kommet til Norge fra utlandet, fra konge- og adelsfamilier i nabolanda våre, i følge bl.a. Terje Aarset (1982). De har igjen fått skikken fra Europa. Eva Villarsen Meldgaard (1990) konkluderer med at ”der næppe (kan) herske tvivl om, at Danmark har fået navneskikken fra Tyskland”, og hun tilskriver æren for

innførelsen til kong Christian IV, han som i sin tid grunnla Kristiansand (Meldgaard 1990:142).

Det finnes ingen undersøkelse av framvoksten av flernavnsskikken i Norge for hele landet under ett, men det foreligger en rekke hovedoppgaver med undersøkelser fra mindre områder. Terje Aarset (1982) har i sin artikkel gjort en kort sammenfatning av disse. Her har han funnet et mønster som tyder på at bruken av flere fornavn først oppstod i kystområdene i vest og nord, samt at det først oppstod i byer og tettsteder framfor på landsbygda. Embeds- og borgerstanden var de første til å ta den i bruk, og mange steder ser det ut til at det er de med laveste sosial rang (husmenn o.l.) som først kopierer dem, før det blir vanlig i alle samfunnslag etterhvert som strenge oppkallingssystem går i oppløsning og navngivninga blir friere. Flernavnsskikken er dessuten vanligst hos kvinner. Det er også blant kvinnene den oppstår først og der den holder seg lengst (Aarset 1982:88-89).

Dette mønsteret ser vi også i undersøkelsen til Gudlaug Nedrelid (1996) der hun har sammenlignet fornavnmønsteret i en rekke kystkommuner og innlandskommuner i Agder i 1801. Hun konkluderer med at flernavnsskikken er desidert mer utbredt ved kysten enn i innlandet og langt vanligere blant kvinner enn blant menn (Nedrelid 1996:318-319). Samme konklusjon kommer Gudbrand Alhaug fram til i sin undersøkelse av forskjeller i navnemønsteret mellom Nord-Norge og det indre Østlandet. Han bruker folketellinga av 1900 og henter navnematerialet fra Skjerstad (Nordland), Rendalen (Hedmark) og Fåberg (Oppland). Han avgrensar seg til å bare undersøke forekomsten blant kvinner og bare de som har et navn på *-ine* og *-ina* som eneste navn eller som et av flere, og konkluderer med at 66,8 prosent av kvinnene i Skjerstad har dobbeltnavn, mens 11,5 prosent av kvinnene i Rendalen og Fåberg har det (Alhaug 1985:54-55).

Eva Villarsen Meldgaard (1985) har undersøkt navna på gutter døpt i Vor Frue sogn i København 1900-1903 og gutter døpt Skast herred på Sydvestjylland 1906-1910, og konkludert med at den eneste virkelig markante forskjellen mellom de to områdenes navneskikk var københavnernes forkjærighet for å gi barna sine mer enn et fornavn (Meldgaard 1985:93-94). Dette underbygger teorien om at dobbeltnavn først oppstod i de større byene. Også Ole-Jørgen Johannessen (1985) konkluderer i sin undersøkelse om navneskikken i Bergen, Christiania, Hobøl og Os i 1808 at dobbeltnavn i all hovedsak er et byfenomen (Johannessen 1985:84).

8.4. DOBBELT- OG TRIPPELNAVN I KRISTIANSANDSMATERIALET

Av de 920 personene i navnematerialet for Kristiansand har 247 to eller flere fornavn. Av de 388 mennene har 99 menn to eller flere fornavn, hos kvinnene teller individene med mer enn et fornavn 148 av 532. De fordeler seg slik i de ulike aldersgruppene:

Tabell 8.1. Antall personer med to eller flere fornavn pr. gruppe, prosent i parentes (Kristiansand)

Gruppe	1 (A+B)	1A	1B	2	3	Totalt
Fødselsår	1809-1864	1809-1844	1845-1864	1865-1884	1885-1900	1809-1900
Menn	25 (27,2 %)	6 (18,8 %)	19 (31,7 %)	33 (27,3 %)	41 (23,4 %)	99 (25,5 %)
Kvinner	55 (31,8 %)	29 (39,2 %)	26 (26,3 %)	39 (23,5 %)	54 (28,0 %)	148 (27,8 %)
Totalt	80 (30,2 %)	35 (33,0 %)	45 (28,3 %)	72 (25,1 %)	95 (25,8 %)	247 (26,8 %)

Som vi ser er skikken med flere fornavn vanligst blant kvinnene. Bare i aldersgruppe 2 er prosenten høyere for mennene.

8.4.1 Dobbeltnavn

239 personer i materialet fra Kristiansand har dobbeltnavn, 93 menn og 146 kvinner. De aller fleste personene med mer en et fornavn har altså bare to (tabell 8.2.). Dobbeltnavn er vanligst hos kvinner, med unntak av gruppe 2 der prosenten er høyere for mennene.

Tabell 8.2. Antall personer med dobbeltnavn pr. gruppe (Kristiansand)

Gruppe	1 (A+B)	1A	1B	2	3	Totalt
Fødselsår	1809-1864	1809-1844	1845-1864	1865-1884	1885-1900	1809-1900
Menn	25 (27,2 %)	6 (18,8 %)	19 (31,7 %)	31 (25,6 %)	37 (21,1 %)	93 (24,0 %)
Kvinner	55 (31,8 %)	29 (39,2 %)	26 (26,3 %)	39 (23,5 %)	52 (26,9 %)	146 (27,4 %)
Totalt	80 (30,2 %)	35 (33,0 %)	45 (28,3 %)	70 (24,4 %)	89 (24,2 %)	239 (26,0 %)

8.4.2 Trippelnavn

Åtte personer i navnematerialet har mer enn to fornavn og samtlige av dem har trippelnavn. Av disse er det seks menn og to kvinner (tabell 8.3.) Dessuten forekommer de alle i de to yngste aldersgruppene.

Tabell 8.3. Antall personer med trippelnavn pr. gruppe (Kristiansand)

Gruppe	1 (A+B)	IA	IB	2	3	Totalt
Fødselsår	1809-1864	1809-1844	1845-1864	1865-1884	1885-1900	1809-1900
Menn	0 (-)	0 (-)	0 (-)	2 (1,7 %)	4 (2,3 %)	6 (1,5 %)
Kvinner	0 (-)	0 (-)	0 (-)	0 (-)	2 (1,0 %)	2 (0,4 %)
Totalt	0 (-)	0 (-)	0 (-)	2 (0,7 %)	6 (1,6 %)	8 (0,9 %)

8.5 DOBBELT- OG TRIPPELNAV N I HAMAR-MATERIALET

Av de 773 personene i Hamar har 123 to eller flere fornavn, 54 menn og 69 kvinner. Slik fordeler de seg i aldersgruppene:

Tabell 8.4. Antall personer med to eller flere fornavn pr. gruppe (Hamar)

Gruppe	1 (A+B)	IA	IB	2	3	Totalt
Fødselsår	1809-1864	1809-1844	1845-1864	1865-1884	1885-1900	1809-1900
Menn	5 (9,6 %)	0 (-)	5 (11,9 %)	16 (13,7 %)	33 (16,4 %)	54 (14,6 %)
Kvinner	6 (8,6 %)	2 (13,3 %)	4 (7,3 %)	18 (13,8 %)	45 (22,2 %)	69 (17,1 %)
Totalt	11 (9,0 %)	2 (8,0 %)	9 (9,3 %)	34 (13,8 %)	78 (19,3 %)	123 (15,9 %)

Det er som vi ser mindre vanlig med flere fornavn i Hamar enn i Kristiansand i samtlige aldersgrupper, og da spesielt i den eldste gruppa. Ellers er skikken i Hamar mest utbredt blant menn i gruppe 1 og mest blant kvinner i gruppe 3, mens det i gruppe 2 er jevnt mellom kjønnene.

8.5.1 Dobbeltnavn

115 av de 123 personene med mer enn et fornavn har to fornavn (tabell 8.5.). Dobbeltnavn er mest vanlig blant menn i gruppe 1 og blant kvinner i gruppe 3. I gruppe 2 er forekomsten jevn.

Tabell 8.5. Antall personer med dobbeltnavn pr. gruppe (Hamar)

Gruppe	1 (A+B)	<i>IA</i>	<i>IB</i>	2	3	Totalt
Fødselsår	1809-1864	1809-1844	1845-1864	1865-1884	1885-1900	1809-1900
Menn	5 (9,6 %)	0 (-)	5 (11,9 %)	16 (13,7 %)	31 (15,4 %)	52 (14,1 %)
Kvinner	4 (5,7 %)	2 (13,3 %)	2 (3,6 %)	18 (13,8 %)	41 (20,2 %)	63 (15,6 %)
Totalt	9 (7,4 %)	2 (8,0 %)	7 (7,2 %)	34 (13,8 %)	72 (17,8 %)	115 (14,9 %)

8.5.2 Trippelnavn

Åtte av de 773 personene har trippelnavn (tabell 8.6.). I motsetning til dobbeltnavn er trippelnavn mer vanlig i Hamar-materialet enn i Kristiansandsmaterialet. De forekommer i den eldste og den yngste aldersgruppa og er vanligst blant kvinnene.

Tabell 8.6. Antall personer med trippelnavn pr. gruppe (Hamar)

Gruppe	1 (A+B)	<i>IA</i>	<i>IB</i>	2	3	Totalt
Fødselsår	1809-1864	1809-1844	1845-1864	1865-1884	1885-1900	1809-1900
Menn	0 (-)	0 (-)	0 (-)	0 (-)	2 (1,0 %)	2 (0,5 %)
Kvinner	2 (2,9 %)	0 (-)	2 (3,6 %)	0 (-)	4 (2,0 %)	6 (1,5 %)
Totalt	2 (1,6 %)	0 (-)	2 (2,1 %)	0 (-)	6 (1,5 %)	8 (1,0 %)

8.6 HVORDAN PLASSERES NAVNA I EN NAVNEREKKE?

Her skal jeg se på hvilken rekkefølge navna får i en navnerække. Tidligere undersøkelser har avdekket at navngiverne siden 1600-tallet har foretrukket å plassere navnet med færrest stavelser først (bl. a. Meldgaard 1990, Kvillerud 1980). I denne undersøkelsen avgjør jeg et navns stavelsesantall ved å se på antall vokaler. *Kristian/Christian* vil utfra denne definisjonen få tre stavelser, uavhengig av hvordan man velger å uttale det. *Frederikke* får fire stavelser, mens *Fredrikke* bare får tre. Navnet *Jaennete* har jeg valgt å regne som et tre-stavelsesnavn, til tross for at *e*-en i slutten kan sløyfes i uttale.³⁸ Unntatt denne regelen er selvfølgelig diftongene: *Paul*, for eksempel, har bare én stavelse.

Jeg kaller navnet med færrest stavelser i en navnerække for et *lett* navn og navnet med flest stavelser for et *tungt* navn. Når navna i en navnerække har like mange stavelser, kaller jeg dem *likevektige*. I kombinasjonen *Anne Marie* vil altså *Anne* være det letteste navnet og *Marie* det tyngste, men *Marie* vil være det *letteste* navnet i *Marie Emilie*. Og i kombinasjonen *Gurine Marie* er navna likevektige.

8.6.1 Dobbeltnavn

Mannsnavn

Når det gjelder dobbeltnavna blant mennene i Kristiansandsmaterialet har 42 av 93 navnerækker navnet med færrest stavelser, det vil si det letteste navnet, plassert først. 47 navnerækker består av to likevektige navn og bare fire navnerækker har det tyngste navnet først.

Blant de 52 dobbeltnavna blant mennene i Hamar-materialet har 23 navnerækker det letteste navnet plassert først, 26 navnerækker består av to likevektige navn og tre navnerækker har det tyngste navnet først.

Kvinnenavn

Blant dobbeltnavna blant kvinnene i Kristiansands-materialet har 94 navnerækker det letteste navnet plassert først, 39 navnerækker består av to likevektige navn og 12 navnerækker har det tyngste navnet plassert først.³⁹

---

³⁸ Jeg går da utfra at *ae* er blitt uttalt som én lyd.

³⁹ En person står oppført som *J. Marthine* og det er derfor umulig å si noe om stavelsesantallet i forstenavnet.

Blant kvinnene i Hamar har 46 navnerekker bestående av to navn det letteste navnet plassert først, 14 navnerekker består av to likevektige navn og tre navnerekker har det tyngste navnet først.

8.6.2 Trippelnavn

Det er for få navnerekker bestående av tre navn i materialene til å trekke noen sikre konklusjoner. Men normen ser ut til å være at et av de letteste/det letteste navna/navnet blir plassert først i navnerekka.

8.6.3 Oppsummering

Både Kristiansand og i Hamar kan vi se at menns dobbeltnavn oftest består av to likevektige navn. Den nest mest frekvente løsninga er å ha det letteste navnet først i navnerekka. I bare noen få tilfeller ser vi at det letteste navnet er plassert sist. Også hos kvinnene ser vi samme mønster i Kristiansand og Hamar. Blant dem er vanligst at det letteste navnet er satt først i navnerekka i dobbeltnavn. En god del navnerekker består av to likevektige navn, mens det bare finnes noen få tilfeller der det tyngste navnet kommer først.

8.7 DE VANLIGSTE NAVNA I EN NAVNEKOMBINASJON

Jeg skal ikke gå veldig nøye innpå navnekombinasjonene vi finner i materialene, men begrense meg til å slå fast hvilke og hva slags navn som er de vanligste i en navnerekke. Jeg har for ordens skyld bare tatt med de vanligste navna, det vil si navn med minst tre bærere.

8.7.1 Kristiansandsmaterialet

Mannsnavn

1. navn	Sju bærere:	<i>Johan</i>
	Fire bærere:	<i>Arne, Carl/Karl, Ole</i>
	Tre bærere:	<i>Fredrick/Fredrik, Oscar/Oskar, Thorvald/Torval</i>

2. navn	Åtte bærere:	<i>Johan</i>
	Sju bærere:	<i>Andreas</i>
	Fem bærere:	<i>August, Christian/Kristian, Teodor/Theodor</i>
	Fire bærere:	<i>Arthur/Artur, Bernhard/Bernhardt/Bernhart, Emil, Martin</i>

Kvinnenavn

1. navn	Ni bærere:	<i>Anne</i>
	Åtte bærere:	<i>Anna</i>
	Sju bærere:	<i>Inga</i>
	Fem bærere:	<i>Josefine/Josephine/Jusefine</i>
	Fire bærere:	<i>Christine/Kristine, Hanne, Marie, Olga, Sofie</i>
	Tre bærere:	<i>Alma, Caroline/Karoline, Dagny, Henriethe/Henriette, Laura, Mathilde, Sigrid, Thomine/Tomine, Thora/Tora</i>
2. navn	21 bærere:	<i>Marie</i>
	11 bærere:	<i>Christine/Kristine</i>
	10 bærere:	<i>Amalie</i>
	Åtte bærere:	<i>Sofie</i>
	Seks bærere:	<i>Johanne</i>
	Fem bærere:	<i>Emilie/Emillie, Thomine/Tomine</i>
	Fire bærere:	<i>Dorte/Dorthea, Josefine/Josephine/Jusefine</i>
	Tre bærere:	<i>Andrea, Elisabet/Elisabeth, Helene/Hellene</i>

Som vi ser er det større variasjon blant navna brukt i navnekombinasjoner hos kvinnene enn hos mennene, både når det gjelder førstenavn og andrenavn.

Hos mennene topper det indirekte bibelske *Johan* lista for både førstenavn og andrenavn. Blant de vanligste førstenavna ser vi dessuten at fire navn er nordiske (både navn fra sagalitteraturen og arvenavn medregnet), et navn er tysk og et navn er keltisk. Blant andrenavna er det de bibelske og de klassiske og latininspirerte navna som markerer seg, med henholdsvis to og fire navn (av ni). Ellers har vi et keltisk navn, et tysk navn og et fransk navn.

Hebraiske *Anne* og *Anna* dominerer blant førstenavna hos kvinnene. Nordiske *Inga* er det tredje mest brukte, og på plassene bak finner vi dessuten fire latinske navn, fire indirekte bibelske navn, tre nordiske navn og et russisk, et spansk, et fransk og et tysk navn. Hos andrenavna er det indirekte bibelske *Marie* det definitivt mest brukte navnet, fulgt av det

latinske *Christine/Kristine* og tyske *Amalie*. Ellers finner vi fire klassiske og latininspirerte navn (inkludert *Emilie* som også kan regnes inn under franske navn), fire indirekte bibelske navn og et direkte bibelsk navn på lista.

Både for menn og kvinner ser vi at de nordiske navna er vanlige som førstenavn, men fraværende blant andrenavna. Her er det de klassiske og latininspirerte og de bibelske navna som dominerer.

8.7.2 Hamar-materialet

Mannsnavn

1. navn	Seks bærere:	<i>Carl/Karl</i>
	Tre bærere:	<i>Christian/Kristian, Jørgen</i>
2. navn	Fem bærere:	<i>Albert</i>
	Tre bærere:	<i>Marius, Oscar/Oskar</i>

Kvinnenavn

1. navn	Sju bærere:	<i>Anna</i>
	Seks bærere:	<i>Jenny</i>
	Fire bærere:	<i>Inga</i>
	Tre bærere:	<i>Emma, Marta/Martha</i>
2. navn	10 bærere:	<i>Marie</i>
	Fem bærere:	<i>Emilie</i>
	Fire bærere:	<i>Elisabet/Elisabeth</i>
	Tre bærere:	<i>Margrete/Margrethe</i>

Også i Hamar er som vi ser variasjonen av navn brukt i navnekombinasjoner størst hos kvinnene.

Nordiske *Carl/Karl* er det vanligste førstenavnet hos mennene, fulgt av et tysk og et latinsk navn. Blant andrenavna dominerer tyske *Albert*, fulgt av et latinsk og et keltisk navn.

Hos kvinnene er det det hebraiske *Anna* som topper som førstenavn. Engelske *Jenny* er rett bak. Dessuten finner vi et nordisk navn, et tysk navn og et direkte bibelsk navn på lista. Blant andrenavna er det også her det indirekte bibelske *Marie* som topper, fulgt av

latinske/franske *Emilie*. De øvrige to navna på lista er henholdsvis direkte bibelsk og klassisk/latinsk.

Også her ser vi at de nordiske navna bare forekommer som førsteavn, og de klassiske og latininspirerte og de bibelske navna dominerer som andrenavn.

8.8 KAPITTELOPPSUMMERING

Resultatene her viser det samme som tidligere undersøkelser. Kystbyen Kristiansand har en langt større utbredelse av dobbeltnavn enn det innlandsbyen Hamar har. I begge byer er bruken av dobbeltnavn dessuten mest utbredt blant kvinner. Unntaket er aldersgruppe 2, personer født 1865-1884, der forekomsten av dobbeltnavn er størst hos mennene i Kristiansand og svært jevn mellom kjønnene i Hamar (riktignok med en ørliten ledelse til kvinnene).

Trippelnavn ser ut fra denne undersøkelsen til å være mer vanlig i Hamar enn i Kristiansand, men dette kan det være mange forklaringer til. For det første er det svært få eksempler i begge materialene. For det andre utgjør navnematerialet for Hamar en større prosent av det samlede folketallet enn navnematerialet for Kristiansand gjør. For det tredje er personene i Kristiansandsmaterialet en mer homogent sammensatt gruppe hva samfunnsklasse angår, mens personene i Hamar-materialet strekker seg fra de fattigste til de rikeste. For eksempel må det nevnes at tre av de seks kvinnene med trippelnavn i Hamar er fra samme familie – kone og døtre av en overlærer ved Hamar lærerskole. Resultatene her kan altså være nokså tilfeldige.

I begge byer ser teorien om at navnet med færrest stavelser blir satt først i navnerekka ut til å holde stand.

Det er dessuten langt færre leksikalske navn blant navna brukt i navnekombinasjonene i Hamar enn i Kristiansand, og en del av navna ser ut til å gå igjen i begge byer. *Johan* er det mest populære mannsnavnet begge steder, men det ser ut til at det bare er i Kristiansand det er vanlig å bruke det i dobbeltnavn – og det både som førsteavn og andrenavn. Vi kan ellers bemerke oss at *Oscar/Oskar* brukes mest som førsteavn i Kristiansand og mest som andrenavn i Hamar. Hos kvinnene er *Anna* og *Inga* vanlig som førsteavn i begge materialer, *Anne* derimot finner vi bare i Kristiansand. *Marie* er det vanligste andrenavnet i begge byer og

også *Emilie/Emillie* og *Elisabet/Elisabeth* forekommer ofte som andrenavn begge steder. Bare i Kristiansand ser *Marie* ut til å markere seg også som førsteavn.

9. KONKLUSJON

Konklusjonen på denne undersøkelsen må bli at forskjellene i navneskikken i Kristiansand og Hamar er mindre enn man kanskje kunne forvente. Fordelinga i navnekategoriene er omtrent den samme i begge byer, med noen mindre forskjeller hos kvinnene.

Variasjonene i navneforrådet er desto større, og spesielt hos kvinnene. Kristiansand har dessuten den største navnevariasjonen, noe som kan tyde på at de i større grad har tatt i bruk nye navn, noe som igjen støtter teorien om at innlandet er mer konservativt enn kyststrøkene (Nedrelid 1996, se dessuten delkapittel 2.1.) Vi får altså samme konklusjon som i Johannessens undersøkelse for Bergen, Christiania, Os og Hobøl (Johannessen 1985, se dessuten delkapittel 2.1.): De fleste av de mest brukte navna er i bruk begge steder, men utover det finner vi lokal variasjon.

Kristiansand har også en mer utstrakt bruk av dobbeltnavn. Denne undersøkelsen støtter altså tidligere undersøkelser som slår fast at flernavnsskikken er mer utbredt ved kysten enn i innlandet (bl.a. Alhaug 1985, Nedrelid 1996, se dessuten delkapittel 2.1. og 8.3.)

Litteratur og kilder

- Aarset, Terje 1982: "Frå den nordiske namnerenessansen til i dag", i Ola Stemshaug (red.): *Norsk personnamnleksikon [1. utg.]*, Det Norske Samlaget, Oslo, s.66-87.
- Aarset, Terje 1982: "Dobbelnamn", i Ola Stemshaug (red.): *Norsk personnamnleksikon [1. utg.]*, Det Norske Samlaget, Oslo, s. 88-92.
- Alhaug, Gulbrand 1985: "Noen skilnader i navnemønsteret mellom Nord-Noreg og Indre Austlandet", i Fries, Sigurd og Roland Otterbjörk (red.): *Regional och social variation i nordiskt personnamnsskick. Handlingar från NORNA:s tionde symposium i Umeå 3-5 maj 1983 (NORNA-rapporter 29)*, Norna-förlaget, Uppsala, s. 42-56.
- Alhaug, Gulbrand 2004: "Hanna Elise Caroline – om fremveksten av fleirnamnsskikken i Noreg på 1700-talet", i *Namn og Nemne 20/21*, s. 63-94.
- Digitalarkivet: <http://digitalarkivet.uib.no>, sist avlest 5.5.2008.
- 1900-folketelling for 1011 Kristiansand
1900-folketelling for 0401 Hamar
- Gustafsson, Linnea 2002: *Novation i norr. Nya dopnamn och namngivningsmönster i Skelleftebygden 1791-1890*, Anthroponymica suecana 12, Umeå.
- Haslum, Vidar 2005: "Navnerenessanse eller gammel navneskikk eller begge deler? Navnegivningsmønster i store søskenflokker på Agder i perioden 1880-1940", i Nedrelid, Gudlaug og Tom Schmidt (red.): *Person- og stadnamn under den nordiske namnerenessansen. Rapport frå NORNAs 34. symposium, Dømmesmoen 10.-12. september 2004*, Skriftserien nr. 116, Høgskolen i Agder, Kristiansand.
- Haug, Jan, Erik Mostue og Ragnar Ødegaard (red.) 1984: *En innlandsby vokser fram. Trekk fra Hamars historie gjennom 50 år, 1849-1899*, Hedmarksmuseet og Domkirkeodden, Hamar.
- Johannessen, Ole-Jørgen 1985: "Personnavnbruk i Bergen, Christiania, Hobøl og Os prestegjeld i 1808. En studie i regional og sosial navnevariasjon", i Fries, Sigurd og Roland Otterbjörk (red.): *Regional och social variation i nordiskt personnamnsskick. Handlingar från NORNA:s tionde symposium i Umeå 3-5 maj 1983 (NORNA-rapporter 29)*, Norna-förlaget, Uppsala, s. 57-87.

- Kruken, Kristoffer 1982: "Frå reformasjonen til den nordiske namnerenessansen", i Ola Stemshaug (red.): *Norsk personnamnleksikon [1. utg.]*, Det Norske Samlaget, Oslo, s. 44-65.
- Kruken, Kristoffer og Ola Stemshaug (red.) 1995: *Norsk personnamnleksikon [2. utg. ved Kristoffer Kruken]*, Det Norske Samlaget, Oslo.
- Kvillerud, Reinert 1980: *Förnamn i Göteborg – Namnskick för skolbarn födda 1958*, Acta Universitatis Gothoburgensis, Gøteborg.
- Meldgaard, Eva Villarsen 1985: "Regionale og sociale aspekter på dansk fornavneskikk i København over for Sydvestjylland omkring år 1900", i Fries, Sigurd og Roland Otterbjörk (red.): *Regional och social variation i nordiskt personnamnsskikk. Handlingar från NORNA:s tionde symposium i Umeå 3-5 maj 1983 (NORNA-rapporter 29)*, Norna-förlaget, Uppsala, s. 88-95.
- Meldgaard, Eva Villarsen 1990: *Studier i Københavnske fornavne 1650-1950*, C.A. Reitzels Forlag A/S, København.
- Munksgaard, Jan Henrik u.å (1993?) [deler av boka er basert på en hovedfagsoppgave ved Universitetet i Bergen 1971, enkelte deler publisert i *Norges historie*, bind 8 og Agder historielags skrifter nr. 58]: *Kristiansand omkring 1800. Trekk fra byens næringsliv, boligforhold og sosiale struktur*, Vest-Agder Fylkesmuseum, Kristiansand.
- Nedrelid, Gudlaug 1996: "Lokale variasjoner i namneskikken på Agder i 1801", i Kristoffer Kruken (red.): *Den ellefte nordiske navneforsker kongressen. Sundvollen 19.-23. juni 1994 (NORNA-rapporter 60)*, Norna-förlaget, Uppsala, s. 311-328.
- Steen, Sverre 1948: *Kristiansands historie. I fredens århundre 1814-1914*, Grøndahl & Søn, Oslo.
- Wikipedia: http://no.wikipedia.org/wiki/Eg_Sykehus, sist avlest 21.4.2008

TILLEGG

Oversikt over samtlige leksikalske navn fra materialene.

NAVN SOM BARE FOREKOMMER I KRISTIANSANDSMATERIALET

Mannsnavn

(1 bærer per navn om ikke annet er oppgitt)

<i>Aadne</i>	<i>Eivind (2)</i>	<i>Norman / Normann (3)</i>
<i>Aage</i>	<i>Ernst</i>	<i>Olgaard</i>
<i>Aanen (3)</i>	<i>Frits / Fritz (2)</i>	<i>Oliver</i>
<i>Abraham</i>	<i>Gerrard</i>	<i>Oluf (2)</i>
<i>Aders</i>	<i>Gorgos</i>	<i>Osmund (2)</i>
<i>Andres (2)</i>	<i>Godtfred / Gotfred (3)</i>	<i>Per</i>
<i>Arthur / Artur (10)</i>	<i>Gottfried</i>	<i>Rabæk</i>
<i>Aslak</i>	<i>Gunder</i>	<i>Randulf</i>
<i>August (9)</i>	<i>Gunvald</i>	<i>Reinhardt</i>
<i>Augustin</i>	<i>Haaver</i>	<i>Rikard</i>
<i>Aune</i>	<i>Hartvig (4)</i>	<i>Samuel (2)</i>
<i>Bendik</i>	<i>Hohan</i>	<i>Schalfrath</i>
<i>Bendiks / Bendix (2)</i>	<i>Holger</i>	<i>Sivaart</i>
<i>Bent</i>	<i>Ingebredth</i>	<i>Skjold</i>
<i>Berent</i>	<i>Ingeman / Ingemann (3)</i>	<i>Stefan</i>
<i>Bernt (2)</i>	<i>Iver (2)</i>	<i>Svend</i>
<i>Bertrand</i>	<i>Jacob / Jakob (4)</i>	<i>Søren</i>
<i>Bjørn (2)</i>	<i>John (2)</i>	<i>Thomas / Tomas (5)</i>
<i>Boye</i>	<i>Juell</i>	<i>Thorgeir</i>
<i>Cecilius</i>	<i>Julius</i>	<i>Thorgny (2)</i>
<i>Charles</i>	<i>Laurentz</i>	<i>Tobias (3)</i>
<i>Cornelius</i>	<i>Louis</i>	<i>Tomars</i>
<i>Dagfinn</i>	<i>Mass</i>	<i>Torger</i>
<i>Daniel</i>	<i>Mathias (3)</i>	<i>Torges</i>
<i>David</i>	<i>Matius</i>	<i>Torleif</i>
<i>Didrik</i>	<i>Mateus</i>	<i>Tønnes (4)</i>
<i>Domingo</i>	<i>Mauritz</i>	<i>Werner (2)</i>
<i>Edvard (2)</i>	<i>Nikolaus</i>	<i>William</i>

Kvinnenavn

Aashild (2)
Abel
Aleksandra (2)
Alfine
Alma (6)
Alvilde (2)
Amanda (2)
Ammy
Anny
Arnhild
Asborg
Asta
Benny
Bernhardine
Berthilde
Berthine
Betty
Birgithe / Birgitte (3)
Bolette
Borgny
Britta
Camilla / Kamilla (4)
Carine / Karine (2)
Caspara
Cecilie
Charlotte
Christin
Dany
Dina
Edvarda
Elinga
Ellevine
Elly
Else
Emalie
Ester (2)
Fanny
Gedevine
Geduine
Gertine
Gesine
Gjertvig
Gorine / Gurine (6)

Gudny (2)
Gunhild / Gunild (4)
Gunhilde (3)
Gunvaar / Gunvor (4)
Gusta (2)
Harriet
Henriethe / Henriette (4)
Henrikke
Herdis
Hermanda (2)
Hildur (2)
Hulda
Ingreid
Jaennete (2)
Janna
Johana / Johanna (3)
Josefine / Josephine / Jusefine (13)
Juline (2)
Junine
Jørgine
Kaia / Kaja (2)
Karla
Kathinka / Katinka (2)
Kirstine
Käte
Laila
Laursie
Lauvisa
Magdalena
Magdalene
Magrete
Mardis
Margot (3)
Marit
Marrethe
Marthe
Marthel
Marthine / Martine (3)
Meise
Nancy (2)
Nelli (2)
Nina
Oda

Olava (3)
Olene (5)
Olivia (5)
Omine (2)
Oselle
Othilie / Otilie (4)
Pernille
Petrine
Petrowna
Philipa
Ragnhild (8)
Rakel (2)
Randi (2)
Randine
Rebekka (2)
Regine (2)
Rosa
Rosette
Ruth (2)
Salvine
Severine (2)
Sigfrid (3)
Snefrid
Synøve
Talvi
Teresie / Theresi (2)
Theodine (2)
Theoline
Therdine
Thereia
Therese (2)
Thomine / Tomine (11)
Thone
Thorborg / Torborg (2)
Thrine
Tobine (2)
Tomalli
Tomin
Valentine
Vilfrid
Willi
Wilma

NAVN SOM BARE FOREKOMMER I HAMAR-MATERIALET

Mannsnavn

<i>Amund</i>	<i>Floyd</i>	<i>Martinus</i> (5)
<i>Annar</i> (2)	<i>Fridthjof / Fridtjof / Frithjof</i> (3)	<i>Mikael</i>
<i>Ansten / Anstein</i> (2)	<i>Gerhard</i>	<i>Mikkel</i>
<i>Arild</i>	<i>Gudbrand</i>	<i>Odd</i> (2)
<i>Arnold</i>	<i>Gulbrand</i> (3)	<i>Odvar</i>
<i>Arve</i>	<i>Hagebart</i>	<i>Osvald</i>
<i>Arvid</i>	<i>Helmer</i>	<i>Ove</i>
<i>Bartholt</i>	<i>Ingvald</i>	<i>Robert</i>
<i>Borger</i> (2)	<i>Ingvar</i>	<i>Schelderup</i>
<i>Borvinn</i>	<i>Ivar</i> (2)	<i>Sigfred</i>
<i>Bødvar</i>	<i>Jarl</i>	<i>Sigmund</i>
<i>Claus</i>	<i>Kaare</i>	<i>Simen</i>
<i>Egil</i>	<i>Karelius</i>	<i>Simon</i>
<i>Elias</i>	<i>Karsten</i>	<i>Syver</i> (2)
<i>Emanuel</i>	<i>Leonhard</i> (2)	<i>Syverin</i> (2)
<i>Engebret</i>	<i>Lorns</i>	<i>Thorstein / Torstein</i> (2)
<i>Erik</i>	<i>Mareus</i>	<i>Torleiv</i> (2)
<i>Even</i> (3)	<i>Markus</i> (2)	

Kvinnenavn

<i>Agnete</i> (2)	<i>Franziska</i>	<i>Mina</i> (3)
<i>Akseliane</i>	<i>Gudvaar / Gudvor</i> (3)	<i>Ninni</i>
<i>Alberta</i>	<i>Gyda</i>	<i>Nora</i>
<i>Alfreda</i>	<i>Gønner</i>	<i>Oddlaug</i> (2)
<i>Alise</i>	<i>Hedvig</i>	<i>Odianna</i>
<i>Andrine</i> (2)	<i>Helma</i> (2)	<i>Olaug</i> (2)
<i>Arilda</i>	<i>Hærtha</i>	<i>Olea</i> (3)
<i>Arnfrid</i>	<i>Johanni</i>	<i>Olia</i>
<i>Beathe</i>	<i>Johnia</i>	<i>Ovidia</i> (2)
<i>Bera</i>	<i>Josseffa</i>	<i>Palma</i>
<i>Berte / Berthe</i> (9)	<i>Justine</i>	<i>Rikka</i>
<i>Brynhild</i>	<i>Jøran</i>	<i>Sara</i>
<i>Carola</i>	<i>Katarina</i>	<i>Selma</i>
<i>Christiane / Kristiane</i> (4)	<i>Ketty</i>	<i>Sina</i>
<i>Edith</i>	<i>Klaudine</i>	<i>Solga</i>
<i>Eli</i>	<i>Laurentse</i> (2)	<i>Solvaar</i>
<i>Elida / Ellida</i> (3)	<i>Lina</i> (6)	<i>Svanhild</i>
<i>Eline</i>	<i>Lisbet / Lisbeth</i> (3)	<i>Syverine</i> (2)
<i>Ellen</i> (2)	<i>Lise</i>	<i>Thekla</i>
<i>Emma</i> (7)	<i>Lorentse</i>	<i>Thorbjørg</i> (2)
<i>Erna</i>	<i>Magerete / Magrette</i> (2)	<i>Tolline</i> (2)
<i>Ethel</i>	<i>Magnhild</i>	<i>Vilhelma / Wilhelma</i> (2)
<i>Eva</i> (4)	<i>Magrit</i>	
<i>Eveline</i> (2)	<i>Mariane / Marianne</i> (2)	

NAVN MED HØYEST FOREKOMST I KRISTIANSANDSMATERIALET

Mannsnavn

(Antall bærere i Kristiansand/Hamar)

Andreas (8/5)

Arne (8/3)

Bernhard /Bernhardt / Bernhart (8/3)

Bjarne (10/2)

Christen / Kristen (3/1)

Erling (10/7)

Fredrick / Fredrik (7/2)

Haakon (4/1)

Hans (12/7)

Henry (3/1)

Jens (5/2)

Johan (26/21)

Marthin / Martin (13/10)

Martinius (3/1)

Niels / Nils (4/2)

Peter (7/4)

Sverre (8/5)

Teodor / Theodor (10/1)

Thorvald / Torval / Torvald (7/5)

Trygve (12/2)

Vilhelm / Wilhelm (7/5)

Kvinnenavn

Aagot / Ågot (5/3)

Aasta (2/1)

Amalie (15/3)

Andrea (9/4)

Anne (10/4)

Augusta (4/1)

Bertha (3/1)

Caroline / Karoline (11/5)

Catrine / Kathrine / Katrine (6/2)

Christine / Kristine (21/9)

Clara / Klara (4/1)

Dorte / Dorthea (6/3)

Frederikke / Fredrikke (5/2)

Gudrun / Gudrund (9/5)

Hanne (7/1)

Helene / Hellene (8/1)

Ida (6/2)

Jacobine / Jakobine (3/1)

Johanne (9/4)

Margit (8/4)

Marie (48/27)

Mathilde (12/1)

Nicoline / Nikoline / Nikuline (4/1)

Ragna (8/4)

Soffie / Sofie (22/6)

Solveg / Solveig (4/2)

Teodora / Theodora (4/1)

NAVN MED HØYEST FOREKOMST I HAMAR-MATERIALET

Mannsnavn

(Antall bærere i Kristiansand/Hamar)

Adolf (2/5)
Aksel / Axel (4/8)
Albert (4/7)
Alfred (4/6)
Anders (2/4)
Anthon / Anton (2/4)
Arnt (1/3)
Asbjørn (1/5)

Birger (2/6)
Carl / Karl (9/20)
Emil (4/5)
Harald (1/8)
Henrik (1/4)
Hjalmar (2/5)
Jørgen (4/6)
Lars (1/6)

Laurits / Laurtiz (1/3)
Ludvig / Ludvik (4/5)
Olaf (2/11)
Ole (8/15)
Oscar / Oskar (10/14)
Otto (1/3)
Ragnvald (1/3)
Sigvard / Sigvart (1/3)

Kvinnenavn

Anna (21/23)
Aslaug (1/5)
Bergjot / Bergliot / Bergljot (3/5)
Betsy / Betzy (3/5)
Borghild (6/7)
Ella (1/4)
Emilie / Emillie (7/7)
Gina (1/2)
Gunda (1/5)
Helga (4/7)

Hjørdis (2/3)
Inga (12/12)
Jenny / Jeny (3/10)
Julie (4/9)
Karen (8/11)
Laura (6/6)
Louise / Lovise (3/6)
Maren (3/4)
Margrete / Margrethe (1/6)
Marta / Martha (2/7)

Matea / Mathea (2/6)
Olga / Aalga (6/14)
Oline (1/9)
Pauline (3/4)
Petra (4/5)
Signe (2/5)
Thea (1/2)
Thora / Tora (3/5)
Wilhelmine (1/3)

NAVN MED OMTRENT SAMME FOREKOMST I BEGGE MATERIALER

Mannsnavn

(Antall bærere i Kristiansand/Hamar)

<i>Alf</i> (2/2)	<i>Herman / Hermann</i> (2/1)	<i>Petter</i> (5/4)
<i>Christian / Kristian</i> (13/15)	<i>Johannes</i> (3/2)	<i>Poul</i> (1/1)
<i>Conrad / Konrad</i> (1/1)	<i>Knut</i> (2/1)	<i>Ragnar</i> (2/3)
<i>Edvin</i> (1/1)	<i>Kristoffer</i> (1/2)	<i>Reidar</i> (1/1)
<i>Eilif</i> (1/1)	<i>Leif</i> (4/3)	<i>Rolf</i> (5/4)
<i>Einar</i> (7/7)	<i>Magnus</i> (3/2)	<i>Rudolf</i> (2/3)
<i>Ferdinand / Ferdinandt</i> (1/1)	<i>Marius</i> (2/3)	<i>Severin / Sevrin</i> (2/3)
<i>Fin/Finn</i> (3/2)	<i>Mikal</i> (1/1)	<i>Sigur / Sigurd</i> (6/7)
<i>Gabriel</i> (1/1)	<i>Nicolai / Nikolay</i> (3/4)	<i>Thorbjørn / Torbjørn</i> (3/2)
<i>Georg</i> (3/3)	<i>Olaus</i> (1/1)	<i>Thorolf / Torolf</i> (1/1)
<i>Gunar / Gunnar</i> (6/6)	<i>Olav</i> (1/2)	<i>Toralf</i> (1/1)
<i>Gustav</i> (2/3)	<i>Paul</i> (2/3)	<i>Valdemar / Waldemar / Waldmar</i> (2/1)
<i>Halfdan / Halvdan</i> (2/2)	<i>Peder</i> (3/2)	

Kvinnenavn

<i>Agnes</i> (6/4)	<i>Elfrida</i> (2/2)	<i>Kirsten</i> (1/1)
<i>Alfhild / Alfild</i> (1/1)	<i>Elisabet / Elisabeth</i> (10/8)	<i>Lilli / Lilly / Lily</i> (2/2)
<i>Astrid</i> (6/5)	<i>Elise</i> (2/1)	<i>Lydia</i> (1/1)
<i>Barbra / Barbara</i> (1/1)	<i>Hanna</i> (3/3)	<i>Magda</i> (3/3)
<i>Bergitte</i> (1/1)	<i>Hansine</i> (3/2)	<i>Mally</i> (1/1)
<i>Birgit</i> (1/1)	<i>Hilda</i> (1/1)	<i>Mary / Marry</i> (1/1)
<i>Constance / Konstanse</i> (1/1)	<i>Ingeborg</i> (7/5)	<i>Sigrid</i> (7/5)
<i>Dagmar</i> (1/1)	<i>Inger</i> (3/2)	<i>Valbor / Valborg</i> (2/1)
<i>Dagni / Dagny</i> (6/4)	<i>Ingerid / Ingrid</i> (3/2)	
<i>Elen</i> (1/1)	<i>Karin</i> (1/1)	

SAMMENDRAG

Denne undersøkelsen tar sikte på å avdekke eventuelle forskjeller i personnavnskikken i kystbyen Kristiansand og innlandsbyen Hamar i siste halvdel av 1800-tallet. Kildene er den digitaliserte utgaven av folketellinga av 1900 fra Digitalarkivet. Materialet fra Kristiansand teller 920 personer – 388 menn og 532 kvinner. Materialet fra Hamar teller 773 personer – 370 menn og 403 kvinner. De er delt inn i tre aldersgrupper: 1) personer født 1864 og før, 2) personer født 1865-1884 og 3) personer født 1885 og senere.

Navna i materialene blir fordelt på følgende navnekategorier: *Nordiske navn – navn fra sagalitteraturen, nordiske navn – arvenavn og nylaginger, direkte bibelske navn, indirekte bibelske navn, tyske og tyskklingende navn, klassiske og latininspirerte navn, engelske og engelskklingende navn, franske og fransklingende navn, navn fra øvrige språk og andre navn.* Under kvinnenavna kommer dessuten kategorien *kvinnenavn avledet av mannsnavn.*

Undersøkelsen viser at i både Kristiansand og Hamar er de nordiske, de klassiske/latinske og de bibelske navna mest populære. I Kristiansand går kategoriene *nordiske navn – navn fra sagalitteraturen, engelske og engelskklingende navn og navn fra øvrige språk* fram fra den eldste aldersgruppa til den yngste, de øvrige kategoriene går tilbake eller holder seg jevne. I Hamar går kategoriene *nordiske navn – navn fra sagalitteraturen, direkte bibelske navn og engelske og engelskklingende navn* fram, kategoriene *nordiske navn – arvenavn og nylaginger, indirekte bibelske navn, klassiske og latininspirerte navn og andre navn* går tilbake. De øvrige varierer litt fra gruppe til gruppe, men holder seg forholdsvis jevne.

Videre viser undersøkelsen at navneforrådet varierer en del mellom de to byene, spesielt hos kvinnene. De fleste mest brukte navna er i utstrakt bruk i begge områder – som f.eks. *Johan, Christian/Kristian, Marie og Anna* – men utover dette finner vi lokal variasjon.

Bruk av dobbeltnavn er vanligst i Kristiansand, og i begge byer er det vanligst blant kvinner, med unntak av i gruppe 2 der det er vanligst blant menn i Kristiansand og jevnt mellom kjønnene i Hamar. Trippelnavn er vanligst i Hamar, men dette resultatet kan være tilfeldig blant annet på grunn av den lave forekomsten. I begge byer er det vanligst at navnet med færrest stavelser – det såkalte letteste navnet – kommer først i navnerekka, eventuelt at navnerekka består av likevektige navn.